

พัฒนาด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

ปริญญาณิพนธ์
ของ
เพิ่มศรี ชูวิเชียร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2549

พัฒนาด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

บทคัดย่อ
ของ
เพิ่มศรี ชูวิเชียร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2549

เพิ่มศรี ชูวิเชียร. (2549). พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติม จากภาพพิมพ์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิงอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมบพิตร สำนักงานเขตดุสิต สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากมา 1 ห้องเรียนจากจำนวน 2 ห้องเรียนแล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีพัฒนาการ การเขียนอยู่ในระดับต่ำจำนวน 15 คน เพื่อทำกิจกรรม ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วันๆ ละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์และเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน มีค่าความเชื่อมั่น .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ One - way - Repeated - Measure ANOVA และ t - test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์มีพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงขึ้น เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ มีพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

WRITING DEVELOPMENT OF YOUNG CHILDREN THROUGH
PRINTING AND DRAWING ACTIVITY

AN ABSTRACT
BY
PERMSRI CHOOVICHIAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2006

Permsri Choovichian. (2006). *Writing Development of Young Children through Printing and Drawing Activities*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee : Assoc.Prof.Dr. Sririma Pinyoanuntapong,
Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of this research was to investigate the writing development of young children through printing and drawing activities. The samples were young boys and girls, with 4 - 5 years of age, of Kindergarten 1 at Benchamabophit School, Dusit District, under the jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration, in second semester, academic year 2003. They were selected by simple random sampling. One of two classes was firstly selected by drawing, and then 15 students with low writing development were selected to participate in the printing and drawing activities. The experiment was conducted for 24 times within 8 weeks - 3 days a week and 50 minutes per day. Tools used in the study were the activity plans for printing and drawing with scoring criteria for writing development, and with the reliability of .98. The data were analyzed by using mean, one-way-repeated-measure ANOVA and development t - test.

The results of research revealed that the writing development of young children who participated in printing and drawing activities, both before and between activities, in each week period was increased. Furthermore, their writing development before and between printing and drawing activities in each week period was different with statistical significance at the level of .01.

พัฒนาด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

ปริญญาณิพนธ์
ของ
เพิ่มศรี ชูวิเชียร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

พัฒนาด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

ของ

เพิ่มศรี ชูวิเชียร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2549

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์จนสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และรองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์ กรรมการสอบปริญญาโท ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และคณาจารย์ภาควิชาปฐมวิทยุทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ วราภรณ์ รักวิจัย อาจารย์นภดล กองศิลป์ อาจารย์ประไพ แสงดา อาจารย์พิศรวีส ภูทอง อาจารย์ศิริลักษณ์ ไทยดี และอาจารย์เบญจจะ คำมะสอน ที่ได้เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

ขอบพระคุณนางเรวดี พระวิวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมบพิตร คณะครูและนักเรียนสายชั้นอนุบาลโรงเรียนเบญจมบพิตร ที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการศึกษาวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากนายโอภาส ชูวิเชียร นายชัยฉัตร ชูวิเชียร และเพื่อนๆ ด้วยดีมาโดยตลอดจนปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

เพิ่มศรี ชูวิเชียร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
	ตัวแปรที่ศึกษา	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน	9
	ความหมายของการเขียน	9
	ทฤษฎีพัฒนาการ	9
	ความสำคัญของการเขียน	10
	จุดมุ่งหมายของการเขียน	11
	องค์ประกอบของการเขียน	12
	ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย	12
	ความสัมพันธ์ของการวาดและการเขียน	21
	แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนของเด็กปฐมวัย	25
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน	27
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะ	29
	ความหมายและองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมศิลปะ	29
	ความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะ	30
	พัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัย	32
	ทฤษฎีศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย	39
	การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย	41
	ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมศิลปะกับความสามารถ ในการใช้กล้ามเนื้อ	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมและการสอนกิจกรรมศิลปะ	
	การต่อเติมจากภาพพิมพ์	46
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ	50
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	53
	การกำหนดประชากรของกลุ่มตัวอย่าง	53
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	53
	การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	53
	แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล	61
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
	ความมุ่งหมาย	68
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	68
	สมมติฐาน	68
	ขอบเขตของการวิจัย	69
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	69
	วิธีการดำเนินการทดลอง	69
	การวิเคราะห์ข้อมูล	70
	สรุปผลการวิจัย	70
	อภิปรายผล	71
	ข้อสังเกตในการวิจัย	73
	ข้อเสนอแนะทั่วไป	74
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	79
ภาคผนวก ก	80
ภาคผนวก ข	94
ภาคผนวก ค	101
ประวัติย่อผู้วิจัย	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	57
2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลอง	58
3 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารเขียนของเด็กปฐมวัย ที่ใช้กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ก่อนการพัฒนา และ ระหว่างพัฒนารเขียนในแต่ละช่วงสัปดาห์	62
4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารเขียนของ เด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ก่อนการพัฒนา และระหว่างการพัฒนาเขียนทั้ง 8 สัปดาห์	65
5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการพัฒนารเขียนของเด็กปฐมวัย	66
6 การเปลี่ยนแปลงการพัฒนารเขียนของเด็กปฐมวัย	67

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลักษณะการเกิดขึ้นซ้ำๆ	13
2 ลักษณะการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน	13
3 ลักษณะการมีมีโนทัศน์เครื่องหมาย	14
4 ลักษณะการยืดหยุ่น	15
5 ลักษณะการเรียงแถวและการจัดหน้า	15
6 การขีดเขียนเป็นรูปร่างต่างๆ	16
7 เขียนเส้นซ้ำ	17
8 การสัมผัสตัวอักษร (หมีสามตัวสวยและน่ารัก)	17
9 เขียนชื่อตัวอักษรหรือเขียนตามเสียง	18
10 คิดสะกดคำ	18
11 การสะกดด้วยตนเอง (ฉันดูทีวี)	19
12 การเขียนซ้ำๆ (แคตี้ อายุ 3 ขวบ 6 เดือน)	19
13 การเขียนอย่างมีทิศทาง (แคตี้ อายุ 3 ขวบ 9 เดือน)	20
14 การเขียนอย่างมีทิศทาง (แคตี้ อายุ 3 ขวบ 9 เดือน)	20
15 บัตรรูปร่างคนเพื่อให้เด็กเลียนแบบ	26
16 แสดงการเปรียบเทียบการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์ ในช่วงเวลาก่อนการทดลองและระหว่างการทดลอง	64
17 เส้นภาพการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย	66

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ยึดตามพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 ต้องยึดผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับการศึกษาของชาติได้บัญญัติสาระตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นปริญญาศึกษา ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 1) และในการที่จะพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่สุดได้นั้นจะต้องขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้ การศึกษาจากกระบวนการจัดการศึกษาที่ถูกต้องซึ่งสองคล้องกับ บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2544 : 1 - 2) ที่กล่าวว่าการศึกษาในฐานะที่เป็นกระบวนการในการพัฒนามนุษย์ให้ฉลาดและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรมีการปรับปรุงให้เอื้อและส่งเสริมต่อเด็กให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคลให้มากที่สุด เพื่อให้มีผลการเรียนรู้ก้าวหน้าไปอย่างยอดเยี่ยม และก้าวหน้าไปบนเส้นทางที่คาดหวังไว้

เพื่อพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญาและการปลูกจิตสำนึกเป็นกระบวนการที่มีรากฐานเริ่มจากการที่บุคคลได้รับการศึกษาอบรมเลี้ยงดูและขัดเกลาในระยะปฐมวัย (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2540 : 43) สอดคล้องกับ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2544 : 149) ได้กล่าวถึงเด็กปฐมวัยว่า เป็นวัยอยู่ในช่วงอายุแรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะสำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่า ช่วงพลังแห่งการเจริญเติบโตของสมองสำหรับชีวิตดังนั้นการให้การศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูในระดับปฐมวัยจึงจำเป็นทั้งยังมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อที่จะปลูกฝังและพัฒนาเด็กให้มีความก้าวหน้าและเติบโตทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมบูรณ์ และเต็มศักยภาพ ซึ่งการที่จะพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์ทุกด้านนั้นมีความสำคัญ และต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการศึกษাপฐมวัยเป็นการศึกษาที่อยู่ระหว่างการพัฒนาและการรับรู้ ซึ่งนักการศึกษาต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการศึกษাপฐมวัยไม่ได้เป็นการศึกษาเพื่อการจัดเตรียมเข้าประถมศึกษาเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมและพัฒนาเด็กให้เจริญวัยสู่ความเป็นผู้มีความสามารถทางการเรียนรู้ อย่างเต็มศักยภาพในอนาคต (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2544 : 54) ซึ่งการพัฒนาเด็กนั้น เป็นการพัฒนาเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ฉะนั้นเด็กจึงต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจและสร้างสัญลักษณ์นั้น คือ การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก กระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์

นั้นเด็กต้องเรียนรู้ที่จะฟัง พูด เขียน และอ่าน ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะภาษาทั้ง 4 ด้าน โดยเริ่มเรียนรู้ที่จะฟังเพื่อที่จะพูดหรือใช้กิริยาท่าทางหรือการใช้สัญลักษณ์หรือการวาดรูป จนกระทั่งพัฒนามาเป็นการเรียนและการอ่าน (ไวโกตสกี. Morrow. 1993; Vygotsky. 1978)

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งใน 4 ที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและความต้องการ โดยผ่านการสื่อสารด้วยระบบเครื่องหมายอันได้แก่ ตัวอักษร ในการพัฒนาภาษาควรเริ่มมาตั้งแต่เด็กปฐมวัย เพราะเด็กในวัย 2 - 7 ปี เป็นวัยที่มีการพัฒนา ทางภาษางอกงามอย่างรวดเร็ว (อารี สันทรวี. 2537 : 183) เด็กจะต้องเรียนรู้ว่าเพียงแต่ขีดเขียนยึกยักไม่ทำให้อักษรแตกต่างกันได้ แต่เด็กจะต้องเรียนรู้การขีดเขียนขึ้นลงจากซ้ายไปขวา และการเขียนวงกลมถ้าหากเด็กมีโอกาสขีดเขียนไปตามความสามารถของเขาโดยไม่มีการบีบบังคับแล้ว เด็กสามารถเขียนอักษรได้เอง ในที่สุดเหมือนกับที่เด็กสามารถต่อภาพได้นั่นเอง (นิตยา ประพฤติกิจ. ม.ป.ป : 173) การสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้เร็วเกินไปเด็กอาจจะไม่ชอบเรียนภาษาอีกเลย การสอนเขียนควรมีก่อนการสอนอ่านเพราะถ้าเขียนไม่ได้ก็อ่านไม่ได้ (เยาวพา เตชะคุปต์. 2543 : 11 - 12) เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนน้อยมากเพราะกล้ามเนื้อยังไม่แข็งแรงการบังคับให้เด็กเขียนจึงเป็นการทำลายมากกว่าการพัฒนา (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 115 - 116) และทัศนคติของเด็กที่มีต่อภาษาเสียตั้งแต่เขียนไม่ได้เป็นการสูญเสียศักยภาพในการอ่านเขียนได้ของเด็กและเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้อัตราการไม่รู้หนังสือของคนไทยในสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน (คณะกรรมการพัฒนาและเลี้ยงดูเด็ก. 2533 : 6) การเขียนของเด็กจึงควรให้เด็กมีความสามารถในการเขียนโดยเขียนออกมาในรูปในการสะท้อนความคิดในการสื่อความหมายด้วยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่างๆ โดยการวาดภาพและเขียนตัวอักษรโดยไม่รู้ความหมาย

การเขียนเป็นทักษะที่ต้องมีการพัฒนา ไม่ใช่มุ่งแต่ให้เด็กเขียนเป็นประโยคควรจะเป็นการเขียนค่าง่ายๆ โดยเริ่มต้นให้เด็กรับการพัฒนาดั้งแต่การเขียนตัวอักษรและพัฒนาต่อไปเป็นการเขียนค่าง่ายๆ ตามลำดับขั้นตอนการพัฒนาการเขียน ซึ่งจะ让孩子เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาได้เหมาะสมกับวัยและตามศักยภาพของเด็ก ดังเช่นงานวิจัยของ กูดแมน (Goodman. 1989) ได้ศึกษาการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยสอนให้เด็กวาดภาพและเขียนเพื่อสื่อสารโดยอิสระไม่บังคับที่จะเขียนสะกดให้ถูกต้องตั้งแต่ต้น เพื่อให้เด็กมีแรงจูงใจในการเขียนสื่อสาร พบว่าในระยะเริ่มต้นการเขียนเพื่อการสื่อสารของเด็กจะคิดแบบการเขียนของตนเอง (invented spelling) นอกจากเด็กจะสนใจในการเขียนเหมือนเคยเห็นผู้ใหญ่เขียน และเข้าใจว่าการเขียนคือการสื่อความหมายได้อีกอย่างหนึ่ง นอกจากการพูด การทำท่าทางและการวาดภาพ เด็กจะชอบการเขียนสิ่งที่มีความหมายสำหรับตนเอง (บุษบง ตันติวงศ์. 2535) ถ้าให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดของเขาออกมา โดยการสร้างสัญลักษณ์ของการขีดเขียนตามความต้องการของเขาเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ในการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิดช่วยพัฒนาความคิดในการเขียน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เด็กสะสมไว้ด้วยการสื่อสะท้อนความคิดความรู้สึกต่างๆ

จินตนาการ ลงในภาพวาดซึ่งสามารถพัฒนากล้ามเนื้อให้ไปสู่การพัฒนาเขียนตัวหนังสือตามงานวิจัยของ มากาเร็ต แมททิวและคณะ เรื่องการเขียนล่องหน้า โดยศึกษาการแสดงด้านการเขียนของเด็กถ้าเด็กแสดงออกโดยการวาดภาพมากก็จะสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้ (MarGaret Martle; & Angela Sorsby. 1995) และเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาความสามารถด้านการเขียนได้สูงขึ้นเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพโดยการฟังนิทานประกอบภาพและเขียนคำตามแบบของครู (รัฐจวน ประโมจน์ย์. 2544 : 65) เด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียน เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องโดยฟังนิทานไม่จบเรื่องและขีดเขียนตามจินตนาการที่ได้รับรู้ (ประไพ แสงตา. 2544 : 57)

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเขียนดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ซึ่งกิจกรรมการวาดภาพมี 3 กิจกรรมคือการวาดภาพโดยสีเทียน หรือสีไม้ การวาดภาพโดยสีน้ำเช่นฟูกัน ฟองน้ำ การละลายสีด้วยมือ ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพนี้จะช่วยการพัฒนาการเขียนของเด็กให้เกิดการพัฒนาจนกระทั่งสามารถเขียนเป็นตัวอักษรให้ดังนั้นกิจกรรมการวาดภาพจะกระตุ้นให้เด็กมีความรู้อยากคิด จินตนาการซึ่งเป็นการตอบสนองตามวัยได้เป็นอย่างดี (วิชัย วงศ์ใหญ่. 2539 : 22) และกิจกรรมที่สามารถนำมาส่งเสริมการวาดภาพให้มีการพัฒนาความคิดในการใช้จินตนาการก็คือกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้หรือการวาดภาพต่อเติมจากส่วนที่ไม่สมบูรณ์และให้เด็กจินตนาการคิดต่อให้เป็นรูปอะไรก็ได้ (เกศินี นิลสัยเจริญ. 2527 : 5 - 6)

ในการส่งเสริมทักษะการเขียนให้แก่เด็กปฐมวัยกิจกรรมหนึ่งที่ตอบสนองความต้องการของเด็กและเน้นเป็นศูนย์กลางในการเรียน คือ การจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพ ซึ่งการวาดภาพเป็นกิจกรรมศิลปะแบบหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะนอกจากช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ โดยผ่านประสบการณ์ตรง นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการสร้างความสุนทรีย์ให้เกิดขึ้นในจิตใจ ความรู้สึกของเด็กอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสติปัญญาและความเจริญเติบโตของเด็กต่อไป (ปิยชาติ แสงอรุณ. 2526 : 49 - 52) จากการวาดภาพระบายสีนั้นไม่ได้เป็นเพียงสื่อความคิดของเด็ก แต่ยังแสดงถึงความพยายามในการสร้างสัญลักษณ์ซึ่งสัญลักษณ์บางอย่างนั้นผู้ใหญ่อาจจะเข้าใจขณะที่บางอย่างนั้นเป็นตัวแทนสิ่งที่อยู่ในโลกของเด็ก เด็กๆ มักจะพูดถึงงานและการสร้างเรื่องพร้อมๆ กับรูปภาพ (Machodo. 1995 : 374; citing Kance 1982. *Helping children Read Write*) และการจัดกิจกรรมรูปแบบนี้จะเปิดโอกาสให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์งานเขียนตามจินตนาการและเป็นไปตามความสมัครใจ หัวข้อที่ใช้ในการเขียนจะเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำลังเรียน เด็กสามารถที่จะแก้ไขงานเขียนของตนเองได้ สามารถปรึกษาเพื่อนและครูได้ เมื่อเด็กเขียนงานเสร็จแล้วจะเปิดโอกาสให้เด็กออกมาเล่าเรื่องที่วาดและเขียนให้เพื่อนซักถามข้อสงสัย (Comb. 1996 : 175) ครูประเมินพัฒนาการเขียนของเด็กจากงาน (task) ที่ได้รับการออกแบบไว้อย่างเหมาะสมครอบคลุมและสอดคล้องสัมพันธ์

กับเนื้อหาที่สอนเป็นไปตามหลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งจะสามารถสะท้อนให้เห็นสภาพที่แท้จริงของเด็ก (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2541 :)

ความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้สร้างความคิดได้ใช้ประสบการณ์เดิมของตนเชื่อมโยงกับจินตนาการที่เกิดขึ้นจากการพิมพ์ภาพที่เป็นส่วนประกอบขาดหายไปแล้ววาดต่อเติมให้สมบูรณ์ จากการวาดภาพและพัฒนาไปสู่การเขียนชื่อภาพ จนในที่สุดเด็กสามารถขีดเขียนและสะกดได้ด้วยตนเอง ถือว่าเป็นการจัดกิจกรรมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ (Child Centered) ตอบสนองต่อความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก การจัดกิจกรรมแบบนี้จะส่งเสริมให้เด็กรักการเรียน การเขียน และเขียนสะท้อนความคิด ซึ่งส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในชีวิตจริงของเด็ก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่จะพัฒนาไปสู่การเขียน ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์และกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาการด้านการเขียนตามลำดับขั้นของการพัฒนาการเขียนโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เลือกใช้กิจกรรมในการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการด้านการเขียนเป็นไปตามลำดับขั้นของการเขียนซึ่งจะเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนเบญจมบพิตร สังกัดสำนักเขตดุสิต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนมีจำนวนทั้งหมด 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนเบญจมบพิตร สังกัดสำนักเขตดุสิต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยจับฉลากมา 1 ห้องเรียนและคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการเขียนอยู่ในระดับต่ำ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการด้านการเขียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนเบญจมบพิตร สังกัดสำนักเขตดุสิต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. **ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์** หมายถึง การจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการใช้กล้ามเนื้อซึ่งเป็นกล้ามเนื้อมัดเล็กได้วาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่ครูได้จัดเตรียมอุปกรณ์การพิมพ์ไว้ให้นักเรียนได้พิมพ์ภาพด้วยตนเอง โดยภาพพิมพ์เกิดจากการใช้วัสดุต่างๆ พิมพ์ภาพไว้ในลักษณะที่มีภาพมีส่วนประกอบหายไปเพื่อให้เด็กได้ใช้ความคิด จินตนาการ ในการวาดภาพต่อเติม ตามลีลาการขีดเขียนและจินตนาการของเด็กโดย ระหว่างการจัดกิจกรรมเด็กได้เรียนรู้ค่าจากภาพที่ได้ทำกิจกรรม เพื่อมุ่งเน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อและช่วยพัฒนากล้ามเนื้อสายตาให้สัมพันธ์กันเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเขียน

3. **พัฒนาการด้านการเขียน** หมายถึง การแสดงออกทางการขีดเขียนของเด็กปฐมวัยที่ประเมินมี 6 ขั้นตอนดังนี้

3.1 **ขีดเขียนแทนเขียน** หมายถึง การขีดเขียนเป็นเส้นที่แตกต่างกันบอกความหมายของเส้นที่ขีดเขียนและเล่าเรื่องราวที่สัมพันธ์กัน

3.2 **เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ** หมายถึง การขีดเขียนออกมาเป็นรูปสัญลักษณ์ต่างๆ บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนและเชื่อมโยงเรื่องราวที่สัมพันธ์กัน

3.3 เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ หมายถึง การเขียนโดยคิดขึ้นเองและไม่รู้ว่าจะถูกหรือผิด บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียน และเชื่อมโยงเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.4 เขียนโดยลอกเลียนแบบ หมายถึง การเขียนด้วยการคัดลอกจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.5 เขียนในรูปของตัวอักษรและวาดภาพ หมายถึง การเขียนออกเป็นภาพและสัญลักษณ์ไม่สัมพันธ์กันกับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกบอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวที่สัมพันธ์กัน

3.6 เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง หมายถึง การเขียนที่ไม่เป็นคำหรือวลี แต่เป็นเพียงสัญลักษณ์

4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกการเขียนจากการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพ จำนวน 8 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมในวันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี รวม 3 วัน และเก็บผลงานการเขียนของเด็กทุกวันมาให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย หมายถึง พัฒนาการทางด้านเขียนที่เด็กปฐมวัยแสดงออกในขณะที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์โดยแสดงออกมาในรูปของการเขียนชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ ในช่วงสัปดาห์ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. เครื่องมือการวัดความสามารถด้านการเขียน หมายถึง เกณฑ์ที่ให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ คือ 0 - 3 คะแนนดังแสดงในภาคผนวก

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ มีพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันและกำหนดสมมติฐานดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ มีความแตกต่างของคะแนน พัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพการต่อเติมจากภาพพิมพ์ มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

กรอบแนวความคิดในการศึกษาค้นคว้า

กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

พัฒนาการด้านการเขียน 6 ชั้น

- ขีดเขียนแทนขีดเขียน
- เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ
- เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
- เขียนโดยลอกเลียนแบบ
- เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
- เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำมาเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
  - 1.1 ความหมายของการเขียน
  - 1.2 ทฤษฎีพัฒนาการเขียน
  - 1.3 ความสำคัญของการเขียน
  - 1.4 จุดมุ่งหมายของการเขียน
  - 1.5 องค์ประกอบของการเขียน
  - 1.6 ลักษณะและพัฒนาการของการเขียนของเด็กปฐมวัย
  - 1.7 ความสัมพันธ์ของการวาดและการเขียน
  - 1.8 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนของเด็กปฐมวัย
  - 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะ
  - 2.1 ความหมายและองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมศิลปะ
  - 2.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะ
  - 2.3 พัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัย
  - 2.4 ทฤษฎีศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.5 การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมศิลปะกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ
  - 2.7 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมและการสอนกิจกรรมศิลปะการต่อเติมจากภาพพิมพ์
  - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

1.1 ความหมายของการเขียน

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งในทักษะทางภาษาทั้ง 4 ซึ่งมีความสำคัญใช้ในการถ่ายทอดสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ ได้มีผู้ให้ความหมายของการเขียนไว้ดังนี้

หรรษา นิลวิเชียร (2535 : 8) กล่าวว่า การเขียนเป็นกระบวนการแสดงออกถึงความรู้สึกรู้สึกความต้องการและความคิดโดยผ่านการสื่อสารด้วยระบบเครื่องหมายอันได้แก่ตัวอักษร สารสำคัญของ การสื่อสาร คือ การสื่อความหมายที่เด็กตั้งใจจะส่งมายังผู้รับ

ราศรี ทองสวัสดิ์ (2527 : 182) กล่าวว่า การเขียนของเด็กปฐมวัย ควรหมายถึง การเขียนเส้นยุ่งๆ หรือวาดภาพต่างๆ ตามวัย หากเด็กสามารถพัฒนาการเขียนเหล่านี้ได้ ก็จะช่วยทำให้เด็กสามารถเขียนภาพที่มีความหมายได้

นิตยา ประพุดติกิจ (2539 : 172) กล่าวว่า การเขียนของเด็กปฐมวัย คือ การจับปากกาหรือดินสอลากไปมาบนกระดาษ แล้วสามารถบอกได้ว่ารอยขีดนั้น คืออะไรและเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้

สนิท ฉิมเล็ก (2540 : 180) กล่าวว่า การเขียนหมายถึงการที่มนุษย์ประสงค์ที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความในใจเหล่านั้น

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การเขียนในเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่เด็กขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นการสื่อสารที่แสดงออกถึงความรู้สึก ความคิดออกมาในงานเขียน และสามารถอธิบายถึงสิ่งที่ขีดเขียนได้

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการเขียน (Theory of Writing Development)

ฮอลลิเดย์ (Morrow. 1993 : 237 - 239; citing Halliday. 1975. *Liteacy Development in the Early Years*) กล่าวว่า การพัฒนาภาษาของเด็ก สามารถพัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงความรู้สึกแลกเปลี่ยนความคิด และเข้าใจความหมายของคนในสังคม

ไวโกตสกี (Morrow. 1993; citing Vygotsky. 1978. *Liteacy Development in the Early Years*) กล่าวว่า เด็กพัฒนาภาษาเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ฉะนั้นเด็กต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจและสร้างสัญลักษณ์ขึ้น นั่นคือการสื่อสารภาษาโดยใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นที่มีความสำคัญมาก กระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์เด็กจะต้องเรียนรู้ที่จะฟังเพื่อที่จะพูดหรือใช้กิริยาท่าทางหรือการใช้สัญลักษณ์ หรือการวาดรูป จนกระทั่งพัฒนามาเป็นการเขียนและการอ่าน

ไตสัน (Morrow. 293; citing Dyaon. 1985 *Liteacy Development in the Early Years*) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ภาษาเพื่อที่จะเรียนรู้การรู้หนังสือ นั่นคือ เด็กต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับสัญลักษณ์และติดต่อกันในสังคมโดยใช้สัญลักษณ์แยกเป็นระยะได้ ดังนี้

1. พัฒนาการรู้หนังสือโดยผ่านพัฒนาการทางภาษา
2. พัฒนาการทางภาษาโดยผ่านพัฒนาการทางสัญลักษณ์
3. พัฒนาการทางสัญลักษณ์โดยผ่านพัฒนาการทางสังคม และการเข้าใจ

วัฒนธรรม

เด็กส่วนใหญ่ จะมีการพัฒนาภาษาอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีช่องว่างระหว่างระยะใดระยะหนึ่ง และมีทิศทางของแต่ละคน พัฒนาการรู้หนังสือของเด็ก เริ่มจากการเรียนรู้ที่จะติดต่อกับคนอื่นขั้นแรก คือ การพูดไม่มีความหมาย พัฒนาสู่การพูดที่มีความหมาย พัฒนามาสู่การเล่นกับสัญลักษณ์และในที่สุดคือการเขียนระยะใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีพื้นฐานมาจากระยะก่อนๆ ทั้งนี้เพื่อจะหารูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสาร

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า พัฒนาการทางด้าน การเขียนเด็กมาจากการสร้างสัญลักษณ์ต่างๆ ในการถ่ายทอดความคิด โดยเด็กจะค้นพบรูปแบบการเขียนสื่อสารจนในที่สุด จะสามารถพัฒนาการสะกดคำได้ด้วยตนเอง

1.3 ความสำคัญของการเขียน

นภดล จันทรเพ็ญ (2531 : 19) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

1. การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้
3. การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในมนุษยชาติ
4. การเขียนเป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์ของมนุษย์

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 139) กล่าวว่า การเขียนเป็นเครื่องสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนออกเสนอผู้อ่านช่วยในการระบายอารมณ์ พัฒนาทางสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ เช่น ใช้นั้นทักสิ่งที่ได้จากการฟังและการอ่านนอกจากนี้ยังช่วยในการเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี เช่น รู้จักสังเกตพิจารณา มีความตั้งใจ มีความแม่นยำ ความเป็นระเบียบความรอบคอบ และทำให้เกิดนิสัยรักสวยรักงาม

กรรณิการ์ณ พวงเกษม (2532 : 31) กล่าวว่า การเขียนเป็นวิธีการหนึ่งที่เด็กได้แสดงออกเป็นพัฒนาการทางภาษาอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการพูด การเขียนเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาความมีเหตุผลให้เด็กเป็นการแสดงออกซึ่งสุนทรีย์และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เป็นทางที่จะระบายอารมณ์ เป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้มีขึ้นในตนเอง ครูควรต้องแนะนำให้เด็กรู้จักเขียนโดยใช้ความคิดใช้ประสบการณ์ ความพอใจ ตลอดจนทักษะทางภาษาในระดับของเด็กเอง

จากที่นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่าการเขียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารที่จำเป็น เพราะทำให้ทุกคนสามารถถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และประสบการณ์ของตนต่อผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

1.4 จุดมุ่งหมายของการเขียน

การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนย่อมต้องมีจุดมุ่งหมายไว้ในใจก่อนว่าจะเขียนเพื่อใคร เขียนทำไม และเขียนอย่างไร จึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้เป็นอย่างดี ซึ่ง บุญยงค์ เกศเทศ (2524 : 6 - 7) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเล่าเรื่อง เช่น เล่าเหตุการณ์ เล่าประสบการณ์
2. เพื่ออธิบายคำหรือความหมาย เช่น อธิบายคำที่มักเขียนผิด
3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น โฆษณาสินค้าต่าง ๆ
4. เพื่อปลุกใจ เช่น เพลง บทความปลุกใจ
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ
6. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย
7. เพื่อล้อเลียนเสียดสี เช่น เรื่องทำนองตลกแฝงแง่คิด
8. เพื่อประกาศ แจ้งความ เชิญชวน เช่น ประกาศของทางราชการ
9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์วรรณกรรม
10. เพื่อวิจารณ์ เช่น การวิจารณ์หนังสือ
11. เพื่อเป็นข่าว เช่น การเสนอข่าว
12. เพื่อเฉพาะกิจ เช่น การเขียนประกอบการ์ตูน การเขียนจดหมาย

ผกาศรี เย็นบุตร (2526 : 95) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียนแต่ละครั้ง ไว้ดังนี้

1. เพื่ออธิบาย เป็นการบอกเล่าให้ทราบ ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ประสบการณ์ เช่น บทความ สารคดี ตำราวิชาการ ฯลฯ
2. เพื่อพรรณนา เป็นการบอกความรู้สึกให้ทราบ ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ประสบการณ์ เช่น บทความ สารคดี ตำราวิชาการ ฯลฯ
3. เพื่อเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนใจ เปลี่ยนความรู้สึกของผู้อ่านตามที่คุณเขียน ต้องการ เช่น ชักชวนให้เห็นจริงหรือปฏิบัติตาม

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเขียนคือ สิ่งที่คุณเขียนต้องคำนึงถึงก่อนที่จะเขียนงาน เพราะจะต้องสื่อสารถ่ายทอดความคิด ความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สิ่งที่คุณเขียนเป็นภาพ ซึ่งเป็นการสะท้อนความคิดที่มีจุดมุ่งหมาย

1.5 องค์ประกอบของการเขียน

สนิท จิมเล็ก (2540 : 181 - 182) และวอร์ธีย์ โสมประยูร (2537 : 142) กล่าวไว้ สอดคล้องกันว่า การเขียนมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ผู้เขียนหรือผู้ส่งข่าว ผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดงานเขียนขึ้น ลักษณะต่างๆ ของผู้เขียน ที่ช่วยให้เกิดงานเขียนได้แก่ ความรู้ การแสดงความคิดเป็น ความสามารถในการใช้ภาษาลำดับความลักษณะท่าทางการเขียนที่ส่งผลไปถึงลายมือของผู้เขียนและความมีมารยาทในการเขียน

2. ภาษา ภาษาที่ใช้ในการเขียนมี 3 ระดับ คือ ภาษาพูด ภาษากึ่งแบบแผน และภาษามีแบบแผน สามารถสอนผู้เรียนเขียนภาษาได้ทั้ง 3 ระดับ แต่ความสำคัญอยู่ที่การเลือกใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับ กาลเทศะ บุคคล จุดมุ่งหมาย สถานที่ เวลา และสถานการณ์สิ่งแวดล้อม

3. เครื่องมือ เครื่องมือที่ทำให้เกิดการสื่อสารคือ เครื่องเขียน เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษหรืออื่น ๆ ที่ใช้แทนกันได้ และตัวอักษรที่อาจจะเรียกอย่างหนึ่งว่า ลายมือ ถ้าลายมือสะอาดเรียบร้อยถูกต้องและชัดเจน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

4. ผู้อ่าน ผู้อ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึง เพราะเป้าหมายสำคัญของการเขียนคือ มุ่งให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่สื่อสารออกไป ดังนั้นผู้เขียนจึงจำเป็นต้องเลือกเนื้อหาภาษา วิธีเขียน รูปแบบการเขียน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้อ่าน จึงจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่าการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้อ่านเข้าใจความหมาย จากเนื้อความได้ตรงกันกับที่ผู้เขียนต้องการ ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง ควรจะส่งเสริมให้เด็กได้สื่อสารด้วยการถ่ายทอดความคิดสู่งานเขียนเป็นภาพตามความคิดและจินตนาการ

1.6 ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

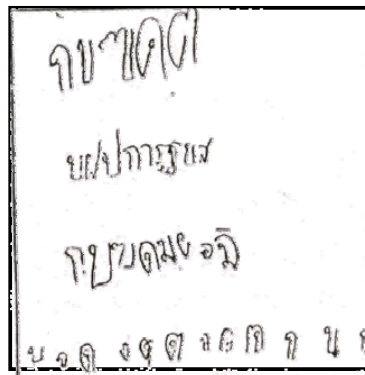
หรรษา นิลวิเชียร และพรรณรัตน์ เเงาธรรมสาร (หรรษา นิลวิเชียร. 2535ก : 93; อ้างอิงจาก หรรษา นิลวิเชียร และพรรณรัตน์ เเงาธรรมสาร. 2534. *ลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็ก*) ได้ศึกษาลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็กปฐมวัย ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 193 คน มาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ที่เทมเพิล และคณะ (หรรษา นิลวิเชียร. 2535ข : 28; อ้างอิงจาก Temple and others. 1982. *The beginnings to writing*) ได้ศึกษาไว้ซึ่งปรากฏผลสอดคล้องกับผลการศึกษาของเทมเพิลและคณะ เป็นการเขียนด้วยตัวเอง ไม่มีการดูแบบอย่างไม่คำนึงถึงการเขียนให้ถูกต้อง เหมือนแบบ และไม่ได้รับการสอนเขียนจากครูมาเลย ปรากฏผลดังต่อไปนี้ คือ

1. กฎการเกิดขึ้นซ้ำๆ (Recurring Principle) ลักษณะการเขียนของเด็กในขั้นนี้แสดงให้เห็นว่าเด็กสังเกตเห็นความแตกต่างระหว่างการเขียนกับการวาดภาพ เด็กจะสังเกตเห็นว่าการเขียนมีลักษณะการซ้ำ ๆ กันของเครื่องหมาย ซึ่งอาจประกอบด้วย เส้นโค้ง เส้นตรง และมีลักษณะเป็นแถว ๆ ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 1 ลักษณะการเกิดขึ้นซ้ำๆ

2. กฎการซ้ำในรูปแบบที่ต่างกัน (Generative Principle) เป็นการค้นพบว่าการเขียนประกอบด้วยตัวอักษรซึ่งมีรูปร่างต่าง ๆ กัน ถึงจะมีการซ้ำ แต่ก็ซ้ำในลักษณะภาพประกอบของเครื่องหมายที่ต่างกัน ถึงแม้ว่าเด็กจะเขียนด้วยกลุ่มตัวอักษรไม่ก็ตัวก็ตาม

ภาพประกอบ 2 ลักษณะการซ้ำในรูปแบบที่ต่างกัน

3. มโนทัศน์เครื่องหมาย (Sign Concept) คือ การที่เด็กเรียนรู้ว่าเครื่องหมายใช้แทนบางสิ่งบางอย่างซึ่งไม่มีเหตุผลว่าทำไมตัวอักษรชนิดนั้นๆ ใช้แทนความหมายนั้น ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายที่แต่ละชาติ แต่ละภาษาคิดกำหนดขึ้นมาและได้รับการสืบทอดต่อๆ กันมาหลายชั่วอายุคน สิ่งนี้เองเป็นเครื่องจำแนกความแตกต่างระหว่างการเขียนกับรูปภาพ เราเรียนรู้ว่าตัวอักษรใช้แทนคำ และคำใช้แทนความหมายบางสิ่งเด็กจะเกิดการเรียนรู้ว่าการเขียนก็คือการใช้เครื่องหมายเพื่อแสดงถึงบางสิ่ง ความเข้าใจของเด็กเช่นนี้ก็คือ เด็กมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเครื่องหมายนั่นเอง

ภาพประกอบ 3 ลักษณะการมีมโนทัศน์เครื่องหมาย

เด็กจะใช้ตัวอักษร ก และ ข เป็นตัวแทนความหมายของ ชื่อตัวอักษร คือ ก ไก่ กับ ข ไข่ โดยเล่นนิทานประกอบว่า “ก ไก่ กับ ข ไข่ เป็นเพื่อนกัน นี่เป็นบ้านของชาวนา คนจะมาทำลายไก่กับไข่ เสร็จแล้วมันกลัวชาวนาเอามีดมาสับ เสร็จแล้วก็หนีไป “ลักษณะการเขียนเช่นนี้อาจเรียกได้ว่าเด็กเขียนโดยใช้มโนทัศน์ชื่อตัวพยัญชนะ (Letter name concept) ซึ่งเป็นภาษาไทยจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาษาอังกฤษ คือ คำว่า ไก่ ไข่ เปรียบเสมือนเป็นชื่อเดียวกับตัวพยัญชนะนำหน้า

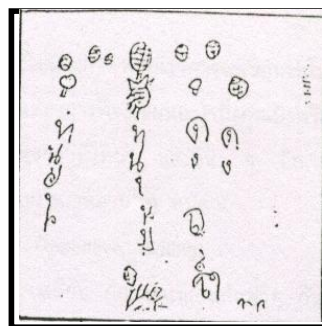
4. กฎการยืดหยุ่น (Flexibility Principle) เด็กเรียนรู้ตัวอักษรจากครอบครัว จากโรงเรียนและจากสังคม จากโรงเรียน และจากสังคม การเขียนตัวอักษรนั้นจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องหมายที่เป็นที่ตกลงกันในสังคม เช่น ภาษาไทยมีพยัญชนะ 44 ตัว มีเส้นพื้นฐานที่ประกอบกันเป็นตัวอักษร 13 เส้น ตัวอักษรประกอบด้วยเส้นหลายชนิด ที่มีรูปร่างต่าง ๆ กัน ระหว่างที่เด็กเรียนรู้การทดลองเกี่ยวกับตัวอักษรนั้น เด็กจะค้นพบว่าตัวอักษรที่เด็กรู้อาจนำไปสู่การเขียนตัวอักษรตัวอื่น เช่น ก ถ ภ พ ฟ ดังนั้น บางครั้ง เด็กจะค้นพบว่าตัวอักษรที่เด็กรู้อาจนำไปสู่การเขียนตัวอักษรที่มีอยู่ หรือดัดแปลงตัวอักษรเดิมให้แตกต่างออกไปจากเดิม นั่นคือ เด็กค้นพบกฎการยืดหยุ่นนั่นเอง

ภาพประกอบ 4 ลักษณะการยืดหยุ่น

5. กฎการเรียงแถวและการจัดหน้า (Linear Principle and Principle of Page Arrangement) การเขียนในระยะแรกของเด็กจะประสบปัญหาเรื่องทิศทาง นักจิตวิทยาการรับรู้กล่าวว่าไม่ว่าเด็กจะมองเก้าอี้จากแง่มุมไหน สายตาเด็กก็ยังมองเห็นว่าเป็นเก้าอี้เหมือนกัน เด็กจะไม่คำนึงถึง การเปลี่ยนมุมมองดังนั้น ไม่ว่าตัวอักษรจะอยู่ในลักษณะใด เด็กก็จะมองไม่เห็นความแตกต่างเด็กจึงมักจะเขียนตัวอักษรกลับข้างหรือกลับหัวได้อย่างไม่ลำบาก นอกจากนี้เด็กยังมีความสับสนในเรื่องการจัดหน้ากระดาษ เติมเพ็ลอธิบายว่า การจัดหน้ากระดาษของแต่ละภาษาไม่เหมือนกัน ภาษาอังกฤษเขียนจากซ้ายไปขวา เมื่อจบบรรทัดใหม่ ชาวฮีบรูอ่านจากขวาไปซ้าย คนจีนอ่านจากบนลงล่าง และจากขวาไปซ้าย ชาวกรีกโบราณอ่านบรรทัดแรกจากซ้ายไปขวาจากขวาไปซ้ายในบรรทัดที่สอง และจากซ้ายไปขวาในบรรทัดที่สาม

ในภาษาไทยนั้น เรามีระบบการเขียนเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ คือ จากซ้ายไปขวา แต่ก็ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ว่าเด็กมีความสับสนเรื่องของทิศทาง

ภาพประกอบ 5 ลักษณะการเรียงแถวและการจัดหน้า

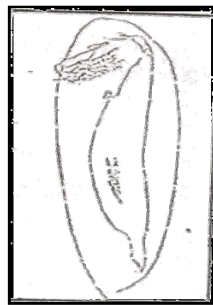
สำหรับกูดแมน และแอลเวอเจอร์ (Brewer. 1995; citing Goodman and Altwerger. 1981 *introduction to Early Childhood*) ค้นพบว่าเมื่อพวกเขาถามเด็ก ๆ วัย 3 ขวบว่า พวกเขาสามารถเขียนได้หรือไม่ เด็ก ๆ ตอบว่า เขียนได้ และได้วาดรูปบนกระดาษ ซึ่งในการเขียนของเด็ก จะมีการพัฒนาขึ้นเป็นขั้น ๆ ตามลำดับ ดังที่

เทมเพิล นาธาน เทมเพิล และ เบอริส (1993) และฟอร์เรียโร กับ ทีเบอร์โรสกี (1982) ได้กล่าวสรุปในส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

พัฒนาการของการเขียน (Development of Writing)

1. ขั้นการขีดเขียน (Scribble Stage)

ขั้นแรกในการพัฒนาการเขียน คือ การขีดเขียนสิ่งต่าง ๆ ได้ตามที่ตนเองต้องการ ซึ่งจะมาก่อนที่พวกเขาเรียนรู้แบบตัวอักษร และไม่ใช้รูปแบบตัวอักษร ดังรูป

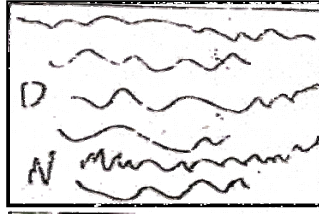

ภาพประกอบ 6 การขีดเขียนเป็นรูปร่างต่าง ๆ

แม่ และคุณครูของนักเรียนควรจัดหาวัสดุต่าง ๆ ให้แก่พวกเขา เช่น สี หนังสือ กระดาษ และสีเทียน พ่อแม่ และคุณครู ควรจะบรรยายการขีดเขียนของเด็ก ขณะที่ “เขียน” และสร้างแบบการเขียนเหมือนกับสร้างแบบการอ่านให้เด็ก ๆ พ่อแม่ควรจะสร้างแบบการเขียนในเหตุการณ์ประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น “พวกเราเกือบจะไม่มีนม พวกเราควรจะเขียนในใบรายการชื่อของพวกเรา” หรือ “ฉันกำลังเขียนจดหมายถึงคุณปู่ คุณต้องการที่จะเขียนอะไรถึงคุณปู่หรือเปล่า” หรือ “ฉันกำลังจะเขียนโน้ตให้คุณพ่อ ดังนั้น พ่อจะรู้ว่าพวกเราอยู่ที่ไหน” และอื่นๆ อีก พ่อแม่ควรจะอ่านเสียงดัง และสนับสนุนให้เด็กคุยกับคนอื่นๆ และกับผู้ใหญ่หลายๆ คนด้วย

2. ขั้นเขียนเส้นซ้ำ (Liner Repetitive Writing)

ขั้นต่อไปในการพัฒนาการเขียน คือ ขั้นเขียนซ้ำๆ กัน ในขั้นนี้เด็ก ๆ พบว่าปกติการเขียนจะอยู่ในแนวอนและตัวอักษรนั้นปรากฏในเส้นกระดาษจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่งในขั้นนี้เด็ก ๆ คิวตา คำที่อ้างถึงบางสิ่งที่ยาวกว่าคำที่อ้างถึงบางสิ่งนั้น (Ferreiro and Teberosky 1982; Schilledent. 1988 : 220)

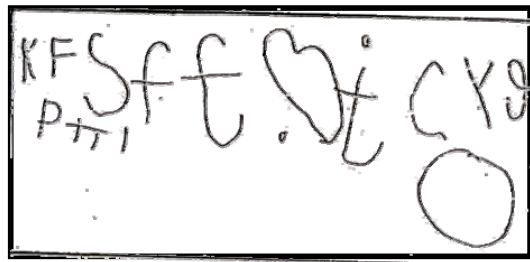

ภาพประกอบ 7 เขียนเส้นซ้ำ

3. ขั้นสุ่มตัวอักษร (Random - Letter Stage)

ในขั้นต่อไป คือ ขั้นการขีดเขียนตัวอักษรไม่เลือก ซึ่งเด็กๆ เรียนรู้รูปแบบที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นตัวอักษรและเขียนตัวอักษรไม่เลือก เพื่อบันทึกคำหรือประโยค เด็กๆ สร้างเส้นตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงคำที่เขาต้องการบันทึก อาจจะรวมถึงรูปแบบบางตัว ซึ่งไม่สามารถรู้ว่าเป็นตัวอักษรเพราะตัวอักษรที่เหมาะสมจะแสดงของเขาถูกจำกัดอย่างมาก

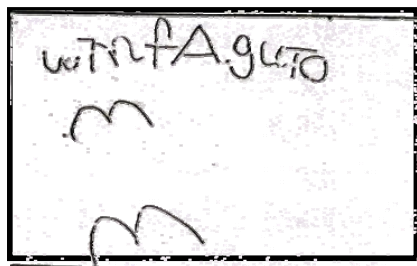
คุณครูและพ่อแม่ ควรจะสนับสนุนความพยายามที่จะเขียนของเด็กเล็กๆ ที่ต้องการให้ผู้ใหญ่รอบๆ ตัว รับรู้เพื่อที่จะตอบสนองความตั้งใจเขียนของเด็กๆ ซึ่งไม่ใช่ทำให้รูปแบบของเขาถูกต้อง ถ้าคนที่รอบๆ ตัวเด็ก นับถือความพยายามเขียนของเขา และปฏิบัติกับการเขียนของเด็กว่าเป็นสิ่งสำคัญ ทักษะการเขียนของเด็ก นับถือความพยายามเขียนของเขา และปฏิบัติกับการเขียนของเด็กว่าเป็นสิ่งสำคัญ ทักษะการเขียนของเด็ก ๆ จะพัฒนา เช่น พวกเราทราบว่าเด็กที่พูดว่า “good” อันที่จริงแล้วเกิดความก้าวหน้าในการเรียนภาษา พวกเราทราบว่าเด็กที่พบตัวอักษรและเข้าใจว่าตัวอักษรนั้น หมายถึง ความคิดได้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนภาษาเขียน

ภาพประกอบ 8 การสุ่มตัวอักษร (หมีสามตัวสวยและน่ารัก)

4. เขียนชื่อตัวอักษรหรือเขียนตามเสียง (Letter – Name Writing, or Phonetic writing)

พัฒนาการในขั้นต่อไป คือ เริ่มเขียนตามเสียงในขั้นนี้ เด็กๆ เริ่มทำการเชื่อมโยงระหว่างจังกษรกับเสียง การเริ่มต้นขั้นนี้ได้บรรยายว่าเป็นการเขียนชื่อตัวอักษรบ่อยๆ เพราะเด็กๆ เขียนตัวอักษรที่ชื่อและเสียงเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น พวกเขาเขียนคำว่า you ด้วยตัวอักษร U พวกเขาเริ่มแทนคำด้วยเสียงที่สะท้อนถึงสิ่งที่พวกเขาได้ยินอย่างถูกต้อง

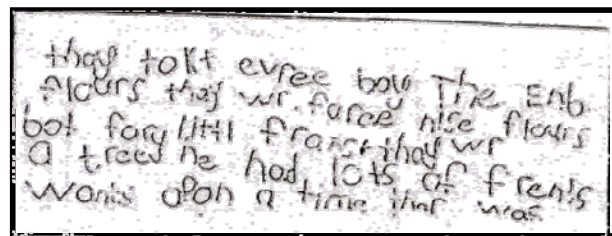

ภาพประกอบ 9 เขียนชื่อตัวอักษรหรือเขียนตามเสียง
(ฉันและครอบครัวของฉันอยู่ที่ยูทาร์เป็นเวลา 5 วัน)

5. ขั้นสะกดคำ (Transitional Spelling)

เพราะเด็กๆ เรียนเรื่อง ระบบภาษาเขียนเพิ่มขึ้น ดังนั้น พวกเขาเริ่มที่จะเรียนใช้ภาษาเขียน พวกเขาเริ่มสะกดคำบางคำด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าการสะกดคำในขั้นนี้ของเขาจะเป็นไปตามเสียงตัวอย่างที่ดีตัวหนึ่ง คือคำว่า "Love" เพราะเด็ก ๆ แสดงคำนี้บ่อยมากพวกเขาจึงเริ่มที่จะสะกดคำนี้ตามแบบของเขาเองและ THE ก็เช่นกัน

ขั้นคิดสะกดคำนี้ เพื่อป้องกันเด็ก ๆ กำลังเคลื่อนย้ายการสะกดตามเสียงให้เป็นการสะกดตามมาตรฐานอย่างมากหรือเป็นการสะกดด้วยตนเอง

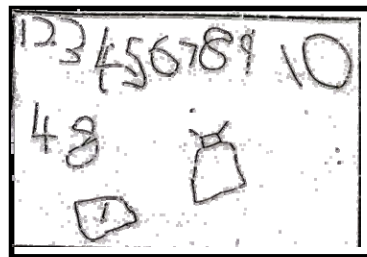

ภาพประกอบ 10 คิดสะกดคำ

คุณครูและพ่อแม่สามารถสนับสนุนการเขียนอย่างอิสระในขั้นนี้ โดยถามเด็ก ๆ ว่า พวกเขาคิดว่าคำต่างๆ สะกดอย่างไร โดยใช้ข้อมูลที่จำเป็น และโดยการสนับสนุนของเด็ก ๆ ให้ช่วยเหลือและกันในกระบวนการเขียน คำสั่งในการสะกดคำเป็นเรื่องที่แยกออกไปไม่จำเป็น ในจุดนี้ เด็ก ๆ จะเรียนสะกดคำด้วยตนเอง เมื่อเขาต้องการเขียน การเขียนส่วนมากถูกต้อง คุณครูควรจะเน้นในสิ่งที่เด็กู้ให้มากในขั้นนี้ มากกว่าการสะกดคำที่ถูกต้องที่พวกเขาไม่รู้

6. การสะกดคำด้วยตนเอง (Conventional Spelling)

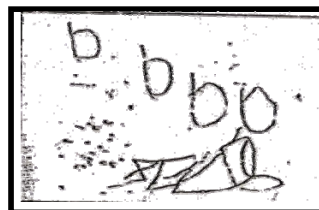
ในที่สุดเด็ก ๆ ประสบความสำเร็จในการสะกดคำต่างๆ ไปด้วยตนเอง เพราะว่า เด็ก ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ จากการพูดที่ไม่มีความหมายจนกระทั่งเป็นการพูดแบบผู้ใหญ่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องการเวลาและความพยายามอย่างมากจากผู้เรียนที่จะเปลี่ยนจากการขีดเขียน จนกระทั่งมีความพร้อมที่จะเขียนได้ด้วยตนเอง

ภาพประกอบ 11 การสะกดคำด้วยตนเอง (ฉันทูที่วี)

เครย์ (Linda Miller 1995; citing Clay. 1975. *Towards reading*) ได้แบ่งการเกิดของการเขียน และพัฒนาการเขียน และพัฒนาการเขียนของเด็ก ๆ อายุ 4 ขวบ 10 เดือน ถึง 7 ขวบ มีลักษณะ ดังนี้

1. หลักการเขียนแบบซ้ำ ๆ กัน (Recurring Principle) ในระยะนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 3 ขวบ 8 เดือน เด็กสามารถแสดงให้เห็นถึงการเขียน และการวาดซึ่งเป็นการเขียนในลักษณะที่ซ้ำ ๆ กัน

ภาพประกอบ 12 การเขียนแบบซ้ำ ๆ (แคตี้ อายุ 3 ขวบ 8 เดือน)

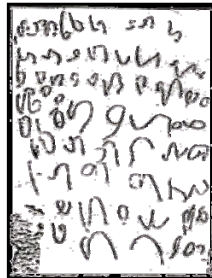
2. หลักการเขียนอย่างมีทิศทาง (Directional Principle) เด็กเล็กจะเขียนตัวอักษร และเครื่องหมายในที่ต่าง ๆ บนหน้ากระดาษ

ภาพประกอบ 13 การเขียนอย่างมีทิศทาง (แคตอายุ 3 ขวบ 9 เดือน)

ครูยี่ได้อธิบาย 4 ขั้นตอน ที่เด็กจำเป็นต้องมีในการเขียน คือ

1. เริ่มจากซ้ายบนสุด
2. เคลื่อนจากซ้ายไปขวาข้ามคำหรือเส้น
3. ลากกลับมาด้านซ้าย
4. เริ่มต้นที่จุดใหม่

ภาพประกอบ 14 การเขียนอย่างมีทิศทาง (แคตอายุ 3 ขวบ 9 เดือน)

3. หลักการยืดหยุ่น (Flexibility) ลักษณะการเขียนแบบที่เด็กสามารถจำรูปแบบ การเขียนที่ถูกต้องได้ บางครั้งเวลาเรากลับหัวตัวหนังสือ เด็กก็จะทำตามแบบที่วางไว้ ฉะนั้นเรา ต้องให้เด็กสามารถสร้างหรือเขียนตัวอักษรตามที่ตัวเองรู้ได้อย่างถูกต้องไม่จำเป็นต้องดูตัวอย่าง หรือดูตัวอย่างผิดก็สามารถเขียนถูกได้

4. หลักการเกิดคำ (Generating Principle) ในระยะนี้ เด็กสามารถเขียนเป็น ข้อความสั้นๆ ได้ เด็กจะเขียนจำนวนคำได้จำกัด

5. หลักการคิดแบบของตนเองขึ้น (Inventory Principle) ในระยะนี้เด็กจะสามารถเขียนอะไรก็ได้ตามที่เด็กต้องการจะเรียนรู้หรือ หรือเขียนออกมาด้วยตัวของเขาเอง

6. หลักการเขียนที่แสดงให้เห็นความแตกต่าง (Contrastive Principle) ในระยะนี้เด็กเรียนรู้ถึงความแตกต่างของคำที่เขียนผิดกับถูก ความหมายของตัวอักษรและถ้อยคำ ยกตัวอย่างเช่น “is” “si” หรือการวาดหน้าคนที่มีความสุขหรือเศร้า และอธิบายด้วยถ้อยคำ

7. หลักแห่งการย่อคำ (Abbreviation Principle) ระยะนี้เกิดขึ้นราวๆ อายุ 5 ขวบ เด็กๆ ย่อด้วยความตั้งใจ

นิตยา ประพศิตกิจ (2539 : 178 - 179) ได้แบ่งพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัยตามวัยได้ดังนี้

เด็ก 2 ขวบ ลากเส้นขยุกขยิก ลากเส้นได้ตามรูปวงกลมได้ จับดินสอหรือปากกาโดยใช้ทั้งมือจับและทั้งแขนขยับเขยื้อน จะขีดเขียนจุดเต็มหน้ากระดาษ พอใจกับรอยขีดเขียนของตน

เด็ก 3 ขวบ ชอบเขียนตัวอักษรตัวโตๆ ทุกหนทุกแห่ง ชอบวาดและระบายสี

เด็ก 4 ขวบ จดจำอักษรบางตัวได้ รวมทั้งจำชื่อตนเองได้ อาจเขียนชื่อตนเองได้หรือเขียนได้เป็นบางตัว ชอบวาดและระบายสี การวาดรูปคนวาดแค่เพียงเส้นตรงแนวตั้ง และร่างแบบหยาบๆ แต่วาดรูปวงกลมและสี่เหลี่ยมไม่ได้

เด็ก 5 ขวบ เขียนชื่อตนเองได้ การเขียนพยัญชนะ ตัวเลข อาจเขียนไม่เรียงลำดับและบางที่เขียนกลับหัวก็มี สามารถเขียนชื่อตัวเองได้แต่ตัวไม่เท่ากัน และมีขนาดพอดี ๆ จับดินสอ ปากกา หรือพู่กันได้ดีขึ้นชอบวาดและระบายสี สามารถวาดภาพที่ยากขึ้นได้ และภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้นชอบเลียนแบบ สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ชอบถามถึงตัวสะกดของคำ

1.7 ความสัมพันธ์ของการวาดภาพและการเขียน

การพัฒนาความสามารถในการเขียนของเด็กนั้น จะค่อยๆ พัฒนาขึ้น เมื่อเด็กๆ ตระหนักว่า สัญลักษณ์ การวาดภาพที่เขียนนั้นเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเหตุการณ์ซึ่งบุคคลอื่นๆ สามารถเข้าใจได้ หลังจากนั้นเด็ก ๆ จะเริ่มจดจำสัญลักษณ์เฉพาะตัวอักษรต่างๆ ที่เชื่อมโยงความหมายของรูปภาพ (Martive and Sordby. 1995; citing Vygotsky. 1978. *Learning and Instruction*) ตลอดจนกระบวนการฝึกเขียนจะเป็นกระบวนการง่ายๆ ถ้าหากว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ชัดเจน นำตื่นเต้นของชีวิตสำหรับเด็ก เป็นสิ่งที่เปี่ยมไปด้วยภาพ เสียง และลีลาที่มีชีวิตชีวา สิ่ง que เด็กจะต้องจำ ต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจการฝึกเขียนจะต้องเชื่อมโยงอยู่กับการวาดรูปอย่างใกล้ชิด (มัทนี เกษกมล 2534 : 115) มีนักการศึกษาได้กล่าวว่า การเขียนและการวาดภาพจะเชื่อมโยงพัฒนาการมีความสัมพันธ์กันดังนี้

วีรณ ตั้งเจริญ (2526 : 11; อ้างอิงจาก ผดุง พรหมมูล. 2524. ศิลปศึกษา) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นการเรียนรู้ที่ตัววิธีหนึ่ง เพราะการที่ได้กวาดภาพสิ่งต่างๆ ได้อย่างน้อยต้องมีการสังเกต และทำความเข้าใจจึงจะสะท้อนออกมาเป็นภาพวาดได้

บุญไท เจริญผล (2533 : 13) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางด้านความคิด ความคิดทั้งหมดย่อมมีความหมายสำหรับเขา และเป็นวิถีทางการเรียนรู้ทางหนึ่ง ซึ่งได้จากการรับรู้ การสังเกต และการทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

วีรณ ตั้งเจริญ (2526 : 49 - 52) กล่าวถึงการวาดภาพ ของเด็กเป็นการสะท้อนให้เห็นพัฒนาการหรือความเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญา การที่เด็กแสดงออกทางศิลปะในแต่ละวัย หรือแต่ละคนแตกต่างกัน ย่อมแสดงถึงความแตกต่างทางด้านสติปัญญาด้วยข้อแตกต่างกัน อาจจะปรากฏในแง่ของรายละเอียด การแสดงรูปทรง การออกแบบ การระบายสี หรือการจินตนาการ ข้อแตกต่างกันนี้ สามารถพิจารณาได้จากความแตกต่างของวัย บุคคลหรือในแต่ละช่วงเวลากระบวนการทำงานทางศิลปะนั้นจะเริ่มจากวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นประสบการณ์บูรณาการ ความคิด และจินตนาการเข้าด้วยกันแล้วจึงสังเคราะห์เส้น รูปทรง สี ในขั้นสุดท้าย และย่อมเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้านหนึ่งที่เหมาะสมกับวัยเด็กเป็นอย่างมาก

2. ความเจริญเติบโตทางอารมณ์ เมื่อเด็กรับรู้สะสมประสบการณ์ และเรียนรู้นั้น นอกจากจะต้องปรับพฤติกรรมต่างๆ แล้ว ยังต้องปรับอารมณ์ของเขากอีกด้วย สำหรับพฤติกรรม การวาดภาพเด็กได้แสดงออกอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน เพราะได้ถ่ายทอดประสบการณ์ได้ แสดงความสามารถ และความสนใจกระตือรือร้น และความตั้งใจอย่างแนบแน่นในการกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาความเชื่อมั่นและความมั่นคงทางอารมณ์ในการทำงาน เพราะเด็กมีความพร้อมในการเผชิญกับสิ่งแปลกใหม่ และเกิดรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาใน การที่จะพาตัวเองเข้าไปสู่สิ่งต่างๆ หรือปัญหาต่างๆ

3. ความเจริญเติบโตทางร่างกายการวาดภาพกับการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย เป็นการแสดงออกที่ชี้ให้เห็นความสามารถของการใช้สายตาที่สัมพันธ์กันกับการเคลื่อนไหวใน ส่วนที่ต้องใช้ทักษะในการควบคุมทิศทางลากเส้น การเจริญเติบโตของร่างกายจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปการวาดที่เริ่มจากขั้นขีดเขียนเป็นเส้นยุ่งๆ ไปสู่ความสามารถลากเส้นเป็นรูปทรง ให้ปรากฏขึ้น และเมื่อเด็กเจริญเติบโตพัฒนาการทางทักษะการเคลื่อนไหวจะทำให้รูปแบบการ วาดภาพพัฒนาจากเส้นที่วาดเป็นรูปร่างง่าย ๆ ไปสู่รูปร่างที่เลียนแบบของจริงมากขึ้น

4. ความเจริญเติบโตทางสังคม การวาดภาพของเด็กเปรียบเสมือนเป็นการถ่ายทอดสารหรือสาระซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับความคิดคำนึงส่วนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเฉพาะสาระที่เกี่ยวข้องกับสังคมนั้น นอกจากจะเป็นการสื่อสารให้รับรู้ถึงการที่เด็กมีความคิดมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างไรแล้ว ยังเน้นให้เด็กคำนึงถึงสังคมรอบตัว ความสัมพันธ์ที่เขาพึงมีต่อสังคม และการทำงานร่วมกันอีกด้วย

5. ความเจริญเติบโตทางด้านการรับรู้ สมรรถภาพทางด้านการรับรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในตัวเด็กในอันที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และสะสมประสบการณ์ที่ดี เพราะการรับรู้ที่มีสมรรถภาพย่อมเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสโดยตรง การรับรู้ของเด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ทางสายตา โดยการรับรู้เกี่ยวกับสี รูปร่าง และบริเวณว่าง พัฒนาการรับรู้ทางสายตาจะเริ่มพัฒนาแยกแยะสิ่งต่างๆ จากการแยกแยะสีและรูปร่างในระยะแรก ต่อมาเมื่อเด็กมีพัฒนาการรับรู้มากขึ้นที่จะแสดงการรับรู้พื้นที่ว่างสำหรับวาดภาพ ซึ่งมีความสำคัญสำหรับเด็กมาก เด็กสามารถนำพัฒนาการรับรู้พื้นฐานที่ว่างมาใช้ได้อย่างเหมาะสม สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากสิ่งที่ตนรับรู้ออกมาในพื้นที่ส่วนต่างๆ ของภาพ ให้มีความหมายและสัมพันธ์กันได้

6. ความเจริญเติบโตทางสุนทรียภาพ แสดงให้เห็นถึงประสาทสัมผัสที่ได้บูรณาการประสบการณ์ทั้งหมด ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกการรับรู้ผลจากการบูรณาการนี้สามารถที่จะพบได้จากเอกภาพของการจัดภาพที่ประสานกลมกลืนกัน และแสดงซึ่งความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับพื้นที่สำหรับวาดภาพ เส้น ลักษณะผิวและสี

7. ความเจริญเติบโตทางการสร้างสรรค์ จะเริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็กทำเครื่องหมายให้ได้ในครั้งแรก และเรียกสิ่งนั้นว่า “ผู้ชาย” “บ้าน” หรือ “ภูเขา” ภาพที่เขาสร้างขึ้นมานี้ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการคิดสร้างง่ายๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งยากๆ ซึ่งจะผ่านขั้นตอนที่ซับซ้อนขึ้นอย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์งานของเด็กที่ต้องอาศัยเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกเป็นสิ่งที่ประทับใจเด็กเสมอ และยอมสร้างความมั่นใจในการแสดงออกได้เป็นอย่างมาก และเมื่อต่างมีความมั่นใจเด็กก็พร้อมที่จะสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ได้ต่อไป

การวาดภาพของเด็กปฐมวัยเป็นการแสดงออกถึงประสบการณ์ของเด็ก เด็กได้ถ่ายทอดความคิด จินตนาการ ความรู้สึกต่างๆ ลงในภาพที่วาดซึ่งเป็นการสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลและการวาดภาพ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาเด็กได้ครบทุกด้าน

โลเวนเฟลด์ (บุญไท เจริญผล. 2533 : 18; อ้างอิงจาก Lowenfeld. 1957 : 33 - 39) ได้ทำการศึกษาระดับพัฒนาการด้านศิลปะของเด็กโดยแบ่งขั้นตอนการพัฒนารูปวาดดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุ 2 - 4 ปี
2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre - Schematic Stage) อายุ 4 - 7 ปี
3. ขั้นใช้สัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) อายุ

4. ชั้นเขียนภาพของจริง (Drawing Realistic) อายุ 9 - 11 ปี
5. ชั้นเขียนภาพเหมือนของจริง (Pseudo Realistic) อายุ 11 - 12 ปี
6. ชั้นเขียนความคิดสร้างสรรค์ (Period of Decision) อายุ 12 - 16 ปี

ในที่นี่จะกล่าวเฉพาะชั้นพัฒนาการในระยะ 2 - 6 ปี ซึ่งมีชั้นพัฒนาการดังต่อไปนี้

1. ชั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุประมาณ 2 - 4 ปี ในชั้นเด็กจะสนุกกับการเคลื่อนไหวกลิ้งมือและเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การขีดเขียนของเด็กจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่สามารถทำนายได้ ซึ่งในขั้นนี้ยังแบ่งออกเป็นย่อยๆ 4 ชั้น ดังนี้

1.1 Disordered Scribbling หมายถึง การขีดเขียนที่ไม่เป็นระเบียบ การลากเส้นของเด็กจะยุ่งเหยิงกับสับสนในคำหนึ่งว่าเป็นรูปอะไร แสดงให้เห็นว่าการควบคุมทางกล้ามเนื้อของเด็กยังไม่เจริญพอดังไม่สามารถบังคับมือไปตามต้องการได้

1.2 Longitudinal Scribbling หมายถึง ชั้นที่เด็กขีดเขียนเส้นนอนยาวๆ ได้ เป็นขั้นพัฒนาการที่ขีดเขียน เป็นระเบียบ

1.3 Circular Scribbling หมายถึง ชั้นที่สามารถขีดเขียนได้เป็นวงกลมเด็กเคลื่อนไหวได้ทั้งแขนแสดงว่ากล้ามเนื้อเริ่มแข็งแรงขึ้น

1.4 Naming Scribbling หมายถึง ชั้นที่เด็กเขียนอะไรลงไปก็จะตั้งชื่อให้สิ่งนั้นว่าชื่ออะไร คืออะไร เด็กเริ่มใช้ความคิดคำนึงในขณะที่เขียนภาพคน สัตว์หรือวัตถุ สิ่งที่เกิดเขียนจะไม่เป็นภาพที่ถูกต้องหรือมีรูปร่างในสายตาของผู้ใหญ่ แต่มีความหมายสำหรับเด็ก เด็กจะพอใจสนุกสนานกับสิ่งที่เขาเขียนขึ้น ชั้นนี้จะเป็นขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อในการวาดภาพของเด็กต่อไป

2. ชั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือชั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre - Schematic Stage) อายุประมาณ 4 - 7 ปี เป็นขั้นเริ่มต้นของการแสดงออกที่มีความหมาย ภาพสิ่งของสิ่งเดียวกันเด็กอาจจะเขียนได้หลายๆ แบบ ในระยะนี้โลกที่เด็กเห็นจึงแตกต่างจากโลกที่เด็กเขียนภาพการพัฒนาความคิดเกี่ยวกับคนและสิ่งของยังไม่เด่นชัด ทำให้ภาพที่เด็กวาดบรรยายถึงสิ่งเหล่านี้อยู่ในรูปแบบทางเรขาคณิต เช่น ในการวาดรูปคนเด็กจะเขียนวงกลมแทนศีรษะ เส้นตามแนวขวางแทนและเส้นตามแนวตั้งแทนขา แต่ยังไม่มียรายละเอียดต่างๆ ของร่างกาย

3. วัยที่แสดงออกด้วยการเลียนแบบ (Realistic Stage) เด็กอายุ 9 - 11 ปี เป็นระยะที่เด็กชอบอยู่เป็นกลุ่มเป็นพวก ต้องการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตน มีความคิดฝันมากขึ้นการแสดงออกทางศิลปะ พยายามใช้เส้นเลียนแบบวัตถุสิ่งแวดลอมที่ตนมองเห็นได้ การเขียนภาพคนจะเน้นความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง พยายามเน้นความรู้สึกด้วยการใช้สี เริ่มเห็นว่าสีเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกมากขึ้น การเขียนภาพเริ่มแสดงลักษณะการประดิษฐ์ตกแต่งเพิ่มขึ้น เด็กมองภาพจริงจากสิ่งแวดลอมรูปทรงจะวางซ้อนกันตามที่เขามองเห็น

ดังนั้นพัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัยจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน เริ่มจากการที่กล้ามเนื้อมือ และตาทำงานประสานกัน ประกอบกับการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ความคิดของเด็กวัยนี้ยังยึดตนเองเป็นหลัก เพราะฉะนั้นภาพที่ปรากฏออกมาจึงขึ้นอยู่กับความคิดของเด็กเป็นส่วนใหญ่ความสามารถทางการวาดภาพของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมเพราะเด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ฉะนั้นถ้าเด็กได้รับการพัฒนาด้วยการใช้ความคิดจินตนาการและได้สะท้อนความคิดโดยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่างๆ เป็นประจำก็จะสามารถพัฒนาเป็นการเขียนตัวอักษรได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการเขียนในระดับอื่นต่อไป

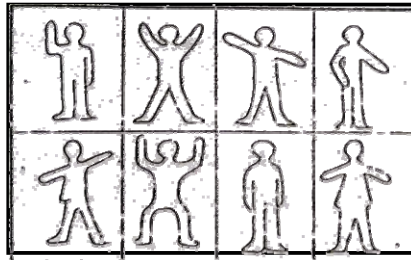
1.8 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย

มอร์โรว์ (Morrow, 1993 : 245) กล่าวว่า แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้เด็กปฐมวัยสามารถทำได้ดังนี้

1. ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้มีอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับเด็กได้ฝึกเขียน
2. ควรจัดกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กได้เข้าร่วม เพราะเด็กจะทำผลงานจากประสบการณ์ที่เขาพอใจ
3. เด็กจะสังเกตการเขียนของผู้ใหญ่เสมอ ทั้งขณะทำงาน และในเวลาว่าง เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
4. เด็กต้องการโอกาส และวัสดุอุปกรณ์ที่จะเขียนด้วยตนเอง
5. บางครั้งเด็กต้องการความช่วยเหลือในการตัดสินใจที่จะเขียน อย่าปล่อยให้เด็กเขียนคนเดียว
6. เด็กจะให้ความหมายสิ่งที่เขาเขียนขึ้น เช่น ตัวหนังสือ คำ เป็นต้น
7. ในการเขียนของเด็กโดยมากมักจะมี ความหมายในการสื่อสารดังนั้นต้องให้ความสนใจ
8. เด็กควรได้รับการสนับสนุนในระยะยาวทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มอาจจะ โดยการให้เขียนบันทึก เขียนการ์ด เขียนบัตรอวยพร ในโอกาสต่างๆ เขียนคำ เป็นเขียนสัญลักษณ์ เขียนประกาศ เขียนเรื่องราว และเขียนหนังสือ เป็นต้น
9. ควรอ่านเรื่องราวที่หลากหลายให้เด็กฟัง เพราะอาจเป็นการจุดประกายความคิดของเด็ก
10. ควรหาโอกาสที่เหมาะสมในการสอนเด็กเขียน
11. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียนคำจากต้นแบบ

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 174 - 175) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียนดังต่อไปนี้

1. การฝึกใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Small Muscles) ได้แก่ การเล่นปิ๊กหมุดบนแผ่นบอร์ด การตัดต่อภาพ การร้อยลูกปัด การผูกเชือก การรูดซิป การวาดและระบายสี
2. การฝึกเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนของร่างกาย จะช่วยให้เด็กสังเกต ได้รู้สึกและเข้าใจคำว่า “สูง” “ต่ำ” และทิศทางรู้จักรูปร่างและเส้น (เส้นตรง) การหมุนแขน (วงกลม) การยกขาขึ้นตรงหรือครุอาจให้เด็กเลียนแบบท่าทางตามรูปที่ครูชี้ให้ดู บัตรควรมีขนาดใหญ่พอสมควร และมีท่าทางดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 15 บัตรรูปร่างคนเพื่อให้เด็กเลียนแบบท่าทาง

3. การฝึกความเข้าใจเรื่อง “ซ้าย - ขวา” โดยครูบอกให้เด็กใช้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งเคลื่อนไหว การผูกริบบิ้นหรือลูกกระดิ่งที่ข้อเท้าหรือมือของเด็ก
4. การเล่นเกมที่อาศัยการใช้นิ้วมือ เช่น การตบบล็อกพลาสติกขนาดเล็ก และขนาดกลาง การใช้แผ่นกระดาษแม่เหล็ก
5. การเล่นเกม เช่น เกมปฏิบัติตามคำสั่ง การเล่นเกมที่ต้องอาศัยนิ้วมือ
6. การฝึกเรียงตัวพยัญชนะ ครูแจกซองให้เด็กแต่ละคนเพื่อประสมตัวอักษรตามชื่อของตนเอง หรือแจกตัวเลขให้เรียงก็ได้ ถ้าโรงเรียนมีกระดานและตัวอักษรแม่เหล็กก็สามารถใช้ตัวอักษรหรือตัวเลขเรียงบนกระดานให้ได้ นอกจากนี้ครูอาจใช้ตัวอักษรที่ทำด้วยไม้ พลาสติกหรือกระดานแข็ง เพื่อให้นักเรียนลากเส้นตามแบบ
7. การเรียงชื่อสิ่งของ ครูจัดสิ่งของให้เรียงจากซ้ายไปขวา หรือจากบนลงล่าง แลเรียกเด็กให้ชี้พร้อมทั้งบอกชื่อสิ่งของนั้นตามลำดับที่วาง
8. การวาดภาพ
  - 8.1 ควรให้เด็กวาดภาพให้เสร็จ อย่างน้อยสักส่วนหนึ่งก็ยั้งดี
  - 8.2 ให้เด็กลากเส้นตามรอยประ
  - 8.3 ให้เด็กเขียนในอากาศ หรือใช้นิ้วจุ่มน้ำแล้วเขียนบนพื้นซีเมนต์

8.4 ให้ลากเส้นต่อภาพให้สมบูรณ์

8.5 การโยงเส้นจับคู่ เช่น ระหว่างแม่กับลูก (ของสัตว์ชนิดต่างๆ) รองเท้าแบบต่างๆ

9. การติดป้ายชื่อ นอกจากเด็กมีป้ายชื่อติดเสื้อแล้วครูควรจัดทำป้ายชื่อนักเรียนเพื่อให้เด็กเรียนหยิบไปแขวนบนแผ่นกระดาษ ซึ่งครูเขียนชื่อศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ไว้เด็กจะต้องตัดสินใจก่อนว่าจะเลือกเล่นศูนย์ใด แล้วจึงนำป้ายชื่อตนไปแขวนหรือถ้ามีป้าย “อาสาสมัครในวันนี้” ก็ให้เด็กไปแขวนด้วย

10. ศิลปะ เช่น ให้เด็กละเลงสีแล้วใช้นิ้วเขียน (Finger Painting) ลงบนสีเรียบๆ นั้นหรือเขียนบนทราย การปะเศษกระดาษเป็นรูปต่างๆ เป็นตัวอักษร การขยำกระดาษ การสานกระดาษ หรือไหมพรมเส้นโตๆ ก็ได้

นิตยา ประพฤติกิจ กล่าวเสริมว่า ครูควรเขียนชื่อเด็กลงบนมุมซ้ายของแผ่นงานศิลปะและเขียนที่ข้างของเด็ก เช่น ตู๋เก็บของ สมุด ฯลฯ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอักษรว่า แบบนี้หมายถึงชื่อของตนครูควรนั่งข้างๆ เด็กและเขียนอย่างสวยงามและประณีตเพื่อเป็นแบบอย่างแก่เด็ก ไม่ควรนั่งตรงข้ามกับเด็กหรือนั่งเฉยๆ เพราะเมื่อเด็กมองไปจะเห็นตัวอักษรในรูปอีกรูปแบบหนึ่ง เด็กๆ มีความภาคภูมิใจที่เห็นผลงานของตนเองปรากฏอยู่บนสิ่งนั้น ถ้าเด็กยังเล็กและเขียนชื่อตนเองไม่ได้ ครูควรเขียนให้และเขียนอย่างสวยงามด้วย ส่วนผู้ปกครองควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนของลูกไม่ว่าจะขยุกขยิกหรือไม่ก็ตาม เพราะนั่นคือ พื้นฐานขั้นต้นของการเขียน จัดหากระดาษ ดินสอไว้ให้ลูกพร้อมเสมอ ให้ลูกวาดภาพ พ่อแม่ เขียนคำบรรยายคำบอกเล่าของลูก ช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการเขียนจดหมายชื่นชมลูกเมื่อลูกต้องการขีดเขียน เขียนชื่อลูก หรือคำอื่นๆ ที่ลูกสนใจ ให้ลูกได้เห็นเป็นต้น

จากที่นักการศึกษากล่าวได้ว่าครูและผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเขียนของเด็ก ต้องร่วมมือในการส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศที่อบอุ่น ให้กำลังใจไม่บีบบังคับเด็กให้ขีดเขียน ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล

1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

บลัด (Blood, 1996 A) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย 3 - 5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยการทดสอบพัฒนาการทางภาษา การรับรู้ การเขียน และมีการศึกษาระยะยาวมีผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วม 56 คนจากการศึกษาพบว่าการเรียนรู้ภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและเจตนาของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ และการส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อตนเองจะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้การอ่านเขียนได้อย่างมีความหมาย เนื่องจากชื่อของเด็กจะถูกเรียนเป็นประจำทุกวันและเป็นคำที่นี้กภาพได้

หากเด็กสามารถเขียนชื่อของตนเองได้ จะเป็นแนวทางในการขยายความสามารถในการรับรู้คำอื่น ๆ ต่อไป

มากาเร็ต แมททิว และคณะ (1995) ได้ศึกษาการแสดงออกด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย อายุ 4 - 5 ปี จำนวน 24 คน โดยเด็ก ๆ จะได้รับงานที่เกี่ยวกับการเขียน 4 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์

รูปแบบและขั้นตอน

เด็กแต่ละคนจะถูกสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิดภายในห้องเรียน เด็ก ๆ จะได้รับรูปภาพ 4 ชุด ห่างกันประมาณอาทิตย์ละชุด

งานเกี่ยวกับรูปภาพ

ชุดที่ 1 เด็ก ๆ จะได้ยินคำนาม 5 คำ คือ แอปเปิ้ล ถ้วย ต้นไม้ แก้ว และหมวก หลังจากนั้นจะต้องทวนคำที่เขาได้ยินนั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ปรากฏว่าไม่มีเด็กคนไหนสามารถทวนคำได้ทั้งหมดความแตกต่างที่เกิดขึ้นในช่วง 0 - 4 คำ ผู้ทำการทดลองแนะนำว่าการจดจำคำทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องที่ยาก เด็ก ๆ น่าจะได้ใช้ปากกาและกระดาษจุดสิ่งที่จะช่วยให้เด็กจำคำเหล่านั้นลงไปได้ในแบบทดสอบที่ 2 เด็ก ๆ จะได้รับฟังคำนามอีกชนิดหนึ่ง คือ ดอกไม้, หนู, นาฬิกา, กระทำ และโต๊ะ และจะต้องทวนคำทั้งหมดที่ได้ยิน โดยสามารถใช้สิ่งที่เขาจดลงในกระดาษช่วยได้ หลังจาก 1 อาทิตย์ผ่านไปก็จะเริ่มทำชุดที่ 2

ชุดที่ 2 เด็ก ๆ จะได้รับกล่องของขวัญ 5 กล่องและของเล่นชิ้นเล็กๆ จะต้องนำของเล่นที่ได้มากใส่ลงในกล่องและห่อของขวัญ แต่ละกล่องนั้นมีลักษณะเหมือนกัน ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะได้รู้ว่าอะไรอยู่ในกล่องไหน แต่เขาก็จะสามารถทำเครื่องหมายจากฉลากและปากกาที่ครูให้ไปได้ หลังจากนั้นเด็ก ๆ จะต้องสามารถบอกได้ว่ากล่องไหนมีอะไรอยู่ข้างในบ้าง หลังจากนั้นผู้ทดลองจะให้เด็ก ๆ จะต้องสามารถบอกได้ว่ากล่องไหนมีอะไรอยู่ข้างในบ้าง หลังจากนั้นผู้ทดลองจะให้เด็ก ๆ ดูแผ่นรูปภาพ 5 รูปคือ รูปรถไฟ บ้าน เครื่องบิน เบ็ด และหมีเท็ดดี้ และจะให้ซอง 5 ซองแก่เด็ก ๆ ด้วย ผู้ทดลองจะบอกเด็ก ๆ ว่าจะต้องส่งรูปภาพเหล่านี้ไปกับซองของขวัญด้วย แต่รูปเหล่านั้นจะถูกต้องใส่ซองเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สามารถรู้ได้ว่าซองไหน เป็นรูปอะไร จากนั้นผู้ทดลองจะขอให้เด็ก ๆ ช่วยทำฉลากติดแต่ละซอง เพื่อจะรู้ว่าในซองนั้นๆ มีรูปภาพอะไร หลังจากเด็ก ๆ ติดฉลากแล้ว ผู้ทดลองก็จะถามว่าซองไหนมีรูปอะไร

ชุดที่ 3 เด็ก ๆ จะถูกขอให้ชี้แจงสิ่งที่พวกเขาทำจากบทเรียนชุดที่ 2 และต้องทำงานกล่องให้เสร็จ โดยจะต้องคิดค้นวิธีใหม่ กล่าวคือ ให้คิดว่าไม่มีอะไรอยู่ในกล่อง

จากที่เคยมีมาก่อน การเขียน หรือวาด สามารถทำได้ถ้าจำเป็นหลังจากเสร็จสิ้นเด็กจะต้องชี้แจงผลงานของเขา หลังจากนั้นอีก 1 อาทิตย์ จึงจะเริ่มทำชุดที่ 4

ผลการทดลอง การตอบสนองของเด็กที่มีต่อการทดลองแบ่งออกได้หลายประเภท เด็กบางคนไม่มีความสามารถในการสร้างสัญลักษณ์ที่สื่อถึงสิ่งอื่นๆ ได้และสามารถทำได้เพียงเส้นตรงหรือเส้นโค้ง วงกลมหรือเส้นหยักๆ และเด็กบางคนก็ใช้ตัวอักษรที่เหมือนกันและบางครั้งก็แตกต่างกันแต่ไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงสิ่งที่เขาต้องการสื่อ เด็กที่มีทักษะในการสื่อนั้นแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถอธิบายคำศัพท์ได้จากการวาด สร้างสัญลักษณ์รูปภาพ เช่น รูปเขาแทนวัว รูปล้อแทนรถ ใช้สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเอง เช่น เส้นตรงหมายถึงโต๊ะ วงกลมหมายถึงกระทะ สามเหลี่ยมหมายถึงนาฬิกา การเขียนเป็นพยางค์คือเขียนตัวอักษรตัวแรกของคำนั้นๆ แทนคำทั้งหมด

จากงานวิจัย สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยสามารถส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการเขียนได้ด้วยการให้เด็กคิดสื่อสารเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ และการให้เด็กวาดภาพมากจะเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมือไปสู่การเขียน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะ

2.1 ความหมายและองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมศิลปะ

สำหรับความหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้พอสรุปได้ดังนี้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 28 - 29) ได้กล่าวไว้ว่ากิจกรรมศิลปะ เป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ ผูกประสาธสัมพันธ์ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งเด็กมีสุขนิสัยที่ดีเกี่ยวกับการกิน เล่น ออกกำลังกาย และพักผ่อนอย่างถูกต้อง

เยาวพา เตชะคุปต์ (2528 : 36 - 38) เห็นว่ากิจกรรมศิลปะหมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือ และสามารถให้สัมพันธ์กันเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเขียน และมีโอกาสพัฒนาทักษะพื้นฐานในการอ่าน

ลออ ชูติกร (2529 : 105) กล่าวว่ากิจกรรมศิลปะหมายถึง กิจกรรมการวาดภาพด้วยสีเทียน การปั้นดินน้ำมัน การเล่นสี ฉีกกระดาษ เศษวัสดุ ฯลฯ ที่สามารถพัฒนาทักษะการใช้มือ กล้ามเนื้อ และความคิดสร้างสรรค์ ได้อย่างดี

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2533 : 89 - 91) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะว่าหมายถึง กิจกรรมศิลปะที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด สามารถฝึกเด็กให้รู้จักสังเกตหาเหตุผล รู้จักสร้างสรรค์ลักษณะนิสัยที่ดี และมีความพร้อมในการเรียนพัฒนาตัวเด็กทั้งในด้านส่วนตัวและด้านสังคม

ในการจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาเด็กตามจุดมุ่งหมาย
ได้นั้น จึงต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมศิลปะ ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่ง
เกคินี นิสสัยเจริญ (2527 : 5 - 6) ได้กล่าวว่องค์ประกอบที่จะช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมศิลปะ
ได้สำเร็จนั้น ครูต้องมีการเตรียมการทั้งตัวครูผู้เรียน และวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

1. การเตรียมตัวผู้สอน ครูที่จัดกิจกรรมศิลปะควรเป็นผู้มีความกระตือรือร้น รัก
การสอน การค้นคว้าหาความชำนาญในกิจกรรม และควรรู้ว่าจะเสนออะไรให้สอดคล้องกับวัย
วุฒิภาวะของผู้เรียน ควรใช้เนื้อหาใด แล้วใช้สื่อการสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสม

2. การเตรียมตัวผู้เรียน เนื่องจากเด็กแต่ละวัยมีพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม
และสติปัญญาไม่เท่าเทียมกัน แม้แต่ในวัยเดียวกันก็มีวุฒิภาวะต่างกัน การจัดกิจกรรมจึงต้อง
คำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะเกี่ยวกับ
มือและสายตาที่สัมพันธ์กัน จึงควรศึกษาพัฒนาการเด็กที่อยู่ในห้องเรียนควบคู่ไปด้วย

3. การเตรียมสื่อการเรียนการสอน (วัสดุอุปกรณ์) สื่อการเรียนการสอนมีอยู่ทั่วๆ
ไป ทุกหนแห่งและมีหลายชนิด ครูจะต้องพิจารณาเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมและวัย
ของเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าความหมายของการจัดกิจกรรมศิลปะเป็นกระบวนการ
ในการปฏิบัติต่อชิ้นงานในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวาดเขียน การปั้น การฉีก การปะ
 ฯลฯ จะส่งผลต่อพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา สังคมของเด็กและ
การดำเนินกิจกรรมศิลปะให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง
ได้แก่ ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะ ผู้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ กระบวนการหรือขั้นตอนในการจัด
กิจกรรมศิลปะสื่อ หรืออุปกรณ์ ซึ่งจะต้องมีการควบคุมและประเมินผลที่จะช่วยให้ทิศทางของ
การจัดกิจกรรมศิลปะเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย และบรรลุผลสำเร็จ

2.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะ

เนื่องจากศิลปะเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งในการแสดงออกซึ่งการแสดงออกทางศิลปะ
ของเด็กนั้นจะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ ดังนั้นเด็กเล็กๆ ควรได้รับการสร้างนิสัย
ให้เกิดความรัก ความชอบในศิลปะ จะเห็นว่าความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะ อยู่ที่ผู้ได้รับ
การจัดกิจกรรมศิลปะโดยตรง มีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะ
ไว้ดังนี้

เกคินี นิสสัยเจริญ (2527 : 1) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรม
สร้างสรรค์ หรือศิลปศึกษาว่า เด็กในวัย 2 - 8 ขวบ เป็นวัยที่กล้ามเนื้อยังพัฒนาไม่เต็มที่ การ
ประสานงานระหว่างมือกับตายังไม่สัมพันธ์กันดี นอกจากนี้ธรรมชาติของเด็กยังซุกซน อยากรู้อยากเห็น
ความสนใจสั้น กิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรเป็นลักษณะการเล่นปนเรียนให้เด็ก

มีส่วนร่วมในการทำงานได้นึกคิดอย่างอิสระและสนุกสนาน เพลิดเพลิน ซึ่งกิจกรรมศิลปะสามารถสนองความต้องการพื้นฐานเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี

อภิสิทธิ์ จรัสชวนเพท (2529 : 100 - 101) ได้ให้ความเห็นว่ากิจกรรมศิลปะนอกจากเด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิดให้ผู้ใหญ่ทราบแล้ว ยังช่วยผ่อนคลายความคับข้องใจทางด้านอารมณ์ โดยผ่านการเล่า การบรรยายของผลงานจากการวาด การเขียน และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ยิ่งไปกว่านั้นความสำเร็จในการสร้างสรรค์งานจะช่วยให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเองอีกด้วย

ราศี ทองสวัสดิ์ (2529 : 103 - 104) ได้เน้นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะว่ามีใช้มีความสำคัญอยู่ที่ให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือเหมือนจริง แต่เป็นการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง ให้จับดินสอขีดเขียนได้ เป็นการฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เพื่อให้มีพื้นฐานการเขียนที่ดี ตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์จิตใจให้เด็กมีความเพียร มีความอดทน มีสมาธิในการทำงาน และรู้จักรับผิดชอบ การได้ทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้เรียนรู้การเข้าสังคม การแข่งขัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้เด็กรู้จักคิด มีเหตุผลในการทำงาน จึงควรให้กำลังใจในการทำงานกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ ให้เด็กเกิดความมั่นใจกล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างเต็มที่

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 6 - 15) ได้สรุปความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมอิสรภาพในการทำงานครูควรวางวัสดุอุปกรณ์ไว้ในที่ที่เด็กจะหยิบมาใช้ได้ และมีโอกาสเลือกหยิบได้ตามความพอใจ ในขณะที่เดียวกันเด็กก็จะสามารถแลกเปลี่ยนความคิดของตนกับเพื่อนๆ ได้
2. เด็กมีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อม เด็กรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำตัวอย่างโดยการยอมรับ และชื่นชมในผลงานของเด็กโดยฝึกให้เด็กเห็นว่าทุกๆ อย่างมีความหมายสำหรับตัวเขาส่งเสริมให้รู้จักสังเกตเห็นสิ่งที่ผิดแปลกในสิ่งธรรมดาสามัญ ให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยินและฝึกให้เขาสนใจในสิ่งต่างๆ รอบๆ ตน
3. เด็กเกิดความพอใจ และสนุกสนานในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆ เด็กควรทำตามความพอใจ และมีความสนุกสนาน การพูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเป็นโอกาสที่เด็กจะแสดงออก ซึ่งความคิดของเขา และเป็นการพัฒนาภาษาไปด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถทางสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของความ เป็นมนุษย์ ช่วยส่งเสริมให้เขามีกำลังใจ เข้าใจตนเองว่ามีความคิดที่ดี และมีความสามารถหลายอย่าง องค์ประกอบที่จะช่วยให้เด็กเกิดความพอใจ สนุกสนานในขณะที่ทำกิจกรรม คือ เวลาและสถานที่เด็กต้องการเวลาทำงานมากพอที่เขาจะทำได้เสร็จตามความพอใจและเด็กต้องการเนื้อที่กว้างขวางพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างสนุกสนาน

4. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ ความก้าวร้าวลงซึ่งกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กแสดงออก และผ่อนคลายอารมณ์อย่างดีที่สุด

5. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยสร้างนิสัยการทำงานที่ดีในขณะที่เด็กทำงานต่างๆ ครูควรสอนระเบียบและนิสัยในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น เก็บของเป็นที่ ล้างมือ เมื่อทำงานเสร็จแล้ว

6. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ จากการตัดกระดาษประดิษฐ์ ภาพวาดภาพด้วยนิ้วมือ การต่อภาพ ตัดต่อ ฯลฯ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือ และสายตาควบคู่กันไปด้วย

7. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจ ค้นคว้า ทดลองเด็กจะชอบทำกิจกรรม และใช้วัสดุต่างๆ ซ้ำๆ กัน เพื่อสร้างสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่จะใช้ความคิดริเริ่ม และจินตนาการของเขา ค้นคว้า สำรวจ ผูกฝนและสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นจากการใช้วัสดุซ้ำๆ กัน ดังนั้นครูจึงควรหาวัสดุต่างๆ ไว้ให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการทดลองของตน เช่น กล้องยาสีฟัน เปลือกไข่ และเศษวัสดุเหลือใช้อื่นๆ

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้น จะเห็นว่ากิจกรรมศิลปะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ไปว่าจะเป็นด้านอารมณ์ สติปัญญา ร่างกายการรับรู้ สังคม สุนทรียภาพ และการสร้างสรรค์ สำหรับกิจกรรมศิลปะทุกประเภทที่เด็กได้ทำด้วยมือ จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการจับดินสอดต่อไป ทั้งยังจะช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาของเด็กได้ดีอีกด้วย

2.3 พัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัย

ศิลปะช่วยพัฒนาการด้านต่างๆ ได้ดี และยังเป็นประสบการณ์อันงดงามประณีตต่อเด็กอีกด้วย ศิลปะที่ส่งเสริมการรับรู้และการแสดงออกย่อมผลักดันให้เกิดความรู้สึกรักคิดหรือสติปัญญาที่เฉียบคม จับใจ ต่อการรับรู้และการแสดงออก ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และที่สำคัญคือ พัฒนาการทางการทำงานด้วยมือซึ่งระหว่างการแสดงออกทางศิลปะนั้น เด็กจะต้องใช้มือปฏิบัติงานให้สัมพันธ์กับมองเห็น สัมพันธ์กับความคิดและจินตนาการ การทำงานเช่นนี้จึงเป็นการพัฒนาพฤติกรรมหลาย ๆ ด้านไปพร้อมกัน (วิรุณ ตั้งเจริญ . 2539 : 94 - 95) ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ ศรีกมล (2536 : 1) ที่ว่า ศิลปะแสดงถึงพัฒนาการของเด็กในด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นสื่อในการเรียนรู้ ในบางระยะเด็กใช้ศิลปะเป็นสื่อในการแสดงออกและสื่อความหมายโดยใช้ภาพ (Graphic Communication) ผู้ใกล้ชิดกับเด็กควรรู้ลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กทุกระยะช่วงอายุ เพื่อจะได้เข้าใจการแสดงออกของเด็กสามารถแนะนำส่งเสริมเด็กได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาการทางศิลปะสำหรับเด็กนั้นได้มี

นักการศึกษาได้เสนอความหมายทั้งแนวคิดที่น่าสนใจ เป็นแนวทางที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กด้วยศิลปะกับพัฒนาการ ดังนี้

พระพงษ์ กุลพิศาล (2531 : 32) ได้กล่าวถึง พัฒนาการทางศิลปะ หมายถึง กระบวนการแสดงออกทางศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะของเด็กซึ่งปรากฏอยู่ในผลงาน จากวัยหนึ่งไปสู่อีกวัยหนึ่งอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาการดังกล่าวจะดำเนินไปช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับพื้นฐานความสนใจ และความสามารถทางศิลปะ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมและแรงจูงใจของแต่ละบุคคล พัฒนาการทางศิลปะจะมีลักษณะเป็นสากล เด็กทุกคนไม่ว่าชาติใด ภาษาใด จะมีลักษณะการแสดงออกคล้าย ๆ กัน และพัฒนาการทางศิลปะเด็กวัย 4 - 6 ปี มีดังนี้

1. ยังใช้รูปเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์ แต่ก็พยายามปรับปรุงให้สอดคล้องกับประสบการณ์จริงมากขึ้น
2. พยายามสร้างความหลากหลาย ของสิ่งที่เป็นประเภทเดียวกัน
3. ใช้สัญลักษณ์ที่ตัวเองชอบซ้ำๆ
4. มีการประกอบสัญลักษณ์เข้าด้วยกันโดยไม่ซ้ำแบบคนอื่น
5. ใช้รูปแบบง่ายๆ ไม่เน้นรายละเอียด
6. เขียนภาพจากความรู้สึกและการรับรู้เฉพาะของตนเอง เช่น เขียนดวงอาทิตย์ไว้ส่วนบนของภาพเสมอ เขียนถนนตรงๆ ไม่คดเคี้ยว หรือเขียนต้นไม้เน้นเฉพาะขนาดของลำต้นให้ใหญ่
7. ใช้ขอบกระดาษล่างเป็นเส้นฐาน บางครั้งก็ใช้เส้นนอนเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ
8. ใช้สีตามอารมณ์โดยไม่คำนึงถึงสีต้นแบบที่เห็นในธรรมชาติ
โลเวนเฟลด์ และบริตเตน (มะลินัตร์ เอื้ออานนท์. 2543 : 108; อ้างอิงจาก Lowenfeld and Britain. 1987) ได้จัดระบบพัฒนาการศิลปะของเด็กปฐมวัย ไว้ว่า
  1. ใช้รูปร่างเรขาคณิตในการสื่อความหมายสิ่งที่ตนวาด พิจารณาจัดวางวัตถุและเริ่มใส่ใจเรื่องขนาดของวัตถุที่วาด
  2. ศิลปะเป็นหนที่เด็กสื่อความหมายกับตนเอง
  3. เด็กวาดภาพคล้ายกับว่า เด็กพยายามเรียบเรียงสิ่งที่ตนรู้จักบันทึกลงในภาพ
  4. สามารถลอกกรุปเหลี่ยมและสามเหลี่ยมได้ในวัย 5 ขวบ
  5. รูปที่เด็กวาดลอยอยู่รอบๆ หน้ากระดาษบางครั้งเวลาวาดเด็กจะหมุนกระดาษไปรอบๆ ขนาดของวัตถุในภาพไม่เป็นสัดส่วนต่อกัน
  6. บางครั้งคาดว่าเด็กวาดขนาดของวัตถุให้เหมาะกับเนื้อที่ๆ มีอยู่

7. หัวและจางของรูปคนที่เด็กวาด (ประมาณ 5 - 7 ขวบ) เข้าสู่วิวัฒนาการจากการขีดเขียนแบบมีทิศทาง รูปคนอยู่ในลักษณะวงกลมมีแขนขาต่อออกมาจากส่วนหัว บางครั้งคล้ายลักษณะว่านิ้วมือ นิ้วเท้า ส่วนมากรูปคนมักหันเข้าหาผู้ดูมีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใส

8. ปลายของวัยนี้จะเริ่มขึ้นที่วาดเด็กวาดรายละเอียดเพิ่ม เช่น ใส่เสื้อผ้า

อุบล ตูจินดา (2532 : 23) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กทางศิลปะว่า เด็กจะแสดงออกทางศิลปะตั้งแต่อายุราว 2 ขวบ และระหว่างอายุ 2 - 4 ขวบ เด็กจะแสดงออกโดยใช้มือป้าย หรือละเลงสิ่งเลอะเทอะ โคลน น้ำ แป้ง ฯลฯ หรือขีดเขียนเส้นที่ไม่เป็นรูปร่างโดยลากจากซ้ายไปขวา ขวามาซ้าย บนไปล่าง ถูกไปถูมา หรือขีดเขียนเส้นที่ไม่เป็นรูปร่าง โดยไม่เลือกจากทางไหนไปทางไหน การลากเส้นจึงไม่มีระเบียบยุ่งเหยิง สับสน ซึ่งการแสดงออกเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าเด็กในวัยนี้ ยังไม่สามารถบังคับหรือให้เป็นไปตามความต้องการ เด็กจะสนใจต่อการเคลื่อนไหวของมือเท่านั้น เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นก็ค่อยๆ รู้จักบังคับมือให้ลากเส้นไปตามความพอใจได้ การแสดงออกของเด็กในวัยนี้ ถ้าได้รับการส่งเสริมให้ได้ทำไปเรื่อยๆ ต่อไป ก็จะเข้าใจถึงขั้นที่เรียกว่าเส้นที่วาดนั้นอาจทำเป็นรูปสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ได้ โดยที่เด็กจะเริ่มพูดว่า คนกำลังเขียนรูปอะไร เช่น บอกว่า “นี่น้องของหนู” การที่เด็กออกชื่อรูปที่วาดเช่นนี้ มิได้หมายความว่า รูปที่วาดนั้นจะมีส่วนคล้ายคลึงกับความจริง รูปนั้นยังเป็นเพียงแต่เส้นขยุกขยิกตามเดิม แต่ที่บอกเช่นนี้ หมายความว่าเด็กเริ่มรู้จักคิด รู้จักใช้จินตนาการเป็นบ้างแล้ว ความสนใจตามธรรมชาติของเด็ก 2 - 4 ขวบ คือ เรื่องที่เกี่ยวกับบ้าน และชีวิตครอบครัว ซึ่งเด็กจะสนใจและเข้าใจมากกว่าอย่างหนึ่ง

โบรแมน (ทรรษา นิลวิเชียร. 2535 : 184; อ้างอิงจาก Broman. 1982) ได้เสนอทักษะ ทางศิลปะศึกษาของเด็กเล็ก ก่อนเข้าชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่หนึ่ง ดังนี้

1. เด็กสามารถบอกสีพื้นฐานแปดสี ดังนี้ แดง น้ำเงิน เหลือง ส้ม เขียว ม่วง น้ำตาล และดำ
2. เด็กสามารถแยกสิ่งของตามลักษณะของสี
3. เด็กสามารถใช้กรรไกรตัดกระดาษได้
4. เด็กสามารถลอกแบบสีเหลี่ยม วงกลม รูปไข่ สีเหลี่ยมผืนผ้า และเส้นได้
5. เด็กสามารถ ลูบ ทูบ กลิ้ง บีบ ปั้น ดินเหนียวได้
6. เด็กสามารถเย็บด้วยเข็มพลาสติกได้
7. เด็กสามารถถักไหมพรมได้
8. เด็กสามารถระบายสีบนขาหยั่ง โดยไม่ให้สีหยดหรือหกได้
9. เด็กสามารถทำภาพปะติด (Collages) จากวัสดุต่าง ๆ ได้
10. เด็กสามารถวาดภาพ ใช้สีเทียนหลายสีได้

11. เด็กแสดงความสนใจในงานฝีมือ

12. เด็กแสดงความสนใจ และถามคำถามเกี่ยวกับการระบายสี การพิมพ์ การปั้น และการถักทอ

จากการศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก เด็กทุกคนมีการแสดงออกทางศิลปะพัฒนาไปตามลำดับขั้น โลเวนเฟลด์ และบริตเตน (มะลิจิตร เอื้ออานันท์. 2542; อ้างอิงจาก Lowenfeld and Brittain. 1987)

ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของเด็กของโลเวนเฟลด์และบริตเตน

วัยขีดเขียน 2 - 4 ขวบ : วัยเริ่มต้นของการแสดงออกเฉพาะตัว

1. ลักษณะของการวาดภาพ (Drawing Characteristics) เริ่มจาก

- วาดโดยใช้กล้ามเนื้อส่วนใหญ่ออกมาเคลื่อนไหวของอวัยวะที่วาดมาจากบริเวณกล้ามเนื้อหัวใจแล้ววาดจึงเหวี่ยงแขนไปมา

- หยิบจับเครื่องมือที่ใช้ขีดเขียนด้วยมือทั้งมือ (อย่างเต็มมือ)
- เวลาที่เขียนอาจมองไปที่อื่น คือ ยังไม่มุ่งสนใจต่อสิ่งที่ตนวาดนัก ฟังพอใจกับการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นมากกว่า แล้วพัฒนาสู่

- เริ่มวาดเล็กลงด้วยการเคลื่อนไหวซ้ำ ๆ ต่อเนื่องกัน

- เริ่มมองพิจารณาสิ่งที่ตนวาด

- เริ่มสามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กกดลงมาก็คือกล้ามเนื้อข้อมือ

- สามารถลอกกรุปวงกลมได้

จากนั้นพัฒนาไปสู่

- เริ่มผูกโยงสัมพันธ์สิ่งที่ตัวขีดเขียนกับรูปแบบของสิ่งที่ตัวคุ้นเคย

- ขีดเขียนเส้นหลายรูปแบบขึ้น

- มีความตั้งใจตั้งใจ เป็นเวลานานขึ้น

2. การใช้เนื้อที่ในการวาด (Space Representation)

เริ่มจากการขีดเขียนอย่างไม่เป็นระเบียบ (ขีดตรงนั้นเขียนตรงนี้ไปทั่ว ๆ)

- ใช้เนื้อที่ของสิ่งที่ตัววาดโดยมิได้คำนึงถึงอาณาเขตของเนื้อที่นั้นๆ ดังนั้นบางครั้งจึงอาจมีการวาดเลยออกไปนอกกระดาษ (หรือสิ่งที่รองรับการวาด) เลยออกไปถึงกระดาษหรือพื้นโต๊ะที่ รองรับแผ่นกระดาษนั้นอยู่

- การวาดไม่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน อาจวาดสิ่งหนึ่งลงไปบนมุมหนึ่งแล้วเริ่มวาดสิ่งใหม่ลงไปอีกมุมไม่เกี่ยวเนื่องกัน

ไปสู่พัฒนาการที่มีการขีดเขียนอยู่ในลักษณะบังคับควบคุมทิศทาง

- วาดอยู่ภายในเนื้อที่ของสิ่งที่วาดมากขึ้น
- เริ่มจะมีการตั้งใจวาดเป็นบางส่วน

จากนั้นพัฒนาไปสู่การขีดเขียนลงบริเวณใด (เลือกเนื้อที่)

- การขีดเขียนเริ่มมีการคำนึงถึงสิ่งที่วาดหรือลักษณะของเส้นที่ผิดแผกแตกต่างกัน (ตั้งชื่อสิ่งที่ตนวาด)

- มีความตั้งใจตั้งใจ เป็นเวลานานขึ้น

การใช้เนื้อที่ในการวาด (Space Representation)

เริ่มจากการขีดเขียนอย่างไม่เป็นระเบียบ (ขีดตรงนั้นเขียนตรงนี้ไปทั่ว ๆ)

- ใช้เนื้อที่ของสิ่งที่วาดโดยมิได้คำนึงถึงอาณาเขตของเนื้อที่นั้น ดังนั้น

บางครั้งจึงอาจมีการวาดเลยออกไปนอกกระดาษ (หรือสิ่งที่รองรับการวาด) เลยออกไปถึงกระดาษหรือพื้นโต๊ะที่ รองรับแผ่นกระดาษนั้นอยู่

- การวาดไม่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน อาจวาดสิ่งหนึ่งลงไปบนมุมหนึ่งแล้วเริ่มวาดสิ่งใหม่ลงไปอีกมุมไม่เกี่ยวเนื่องกัน

ไปสู่การพัฒนาการที่มีการขีดเขียนอยู่ในลักษณะบังคับควบคุมทิศทาง

- วาดอยู่ภายในเนื้อที่ของสิ่งที่ใช้วาดมากขึ้น
- เริ่มจะมีการตั้งใจวาดเป็นบางส่วน

จากนั้นพัฒนาไปสู่การขีดเขียนแบบตั้งชื่อ

- เริ่มจะมีการกำหนดว่าจะขีดเขียนลงบริเวณใด (เลือกเนื้อที่)
- การขีดเขียนเริ่มมีการคำนึงถึงสิ่งที่วาดไปก่อน
- ที่ว่างเริ่มมีความหมายแทนที่จะเป็นเพียงเนื้อที่ของกระดาษ
- เส้นคือบริเวณริมหรือขอบวัตถุที่เด็กขีดเขียน

3. การแสดงออกด้านรูปคน (Human Figure Representation)

เริ่มจาก

- ในระยะแรกไม่เป็นลักษณะว่ามีการวาดรูปคน หรือมุ่งหมายเช่นนั้นแล้ว

พัฒนาไปสู่

- มีการวาดรูปวงกลมหรือวาดเส้นลักษณะเป็นห่วงกลม ๆ หรือมีการเขียนเส้นวน ๆ เป็นวงกลมซึ่งมีเค้าคล้ายความต้องการที่จะวาดรูป จากนั้นพัฒนาไปสู่

- เริ่มชี้ชวนให้ดูรอยที่ตนขีดเขียนแล้วบ่งว่าเป็นคน

วัยเริ่มสร้างมโนทัศน์ (The Preschematic Stage) ระหว่างอายุ 4 - 7 ขวบ :
 วัยถือว่าเริ่มมีการพยายามสื่อความหมายกับสิ่งที่ตนวาด

ลักษณะของการวาด (Drawing Characteristics)

- ใช้รูปร่างเรขาคณิตในการสื่อความหมายสิ่งที่ตนวาด
- พิจารณาจัดวางวัตถุและเริ่มใส่ใจเรื่องขนาดของวัตถุที่วาด
- ศิลปะเป็นหนทางที่เด็กสื่อความหมายกับตนเอง
- การวาดคล้ายเด็กพยายามเรียบเรียงสิ่งที่ตนรู้จักบันทึกลงในภาพ

การใช้เนื้อที่ในการวาด (Space Representation)

- รูปที่เด็กวาดลอยอยู่รอบ ๆ หน้ากระดาษบางครั้งบางเวลาวาดเด็กจะหมุนกระดาษไปรอบ ๆ

- ขนาดของวัตถุในภาพไม่เป็นสัดส่วนต่อกัน
- บางครั้งคล้ายว่าเด็กวาดขนาดของวัตถุให้เหมาะกับเนื้อที่ ๆ มีอยู่

การแสดงผลออกด้านรูปคน (Human Figure Representation)

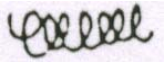

- หัวและขาของรูปคนที่เด็กวัยนี้วาด(ประมาณ 5 - 7 ขวบ) เข้าสู่วิวัฒนาการจากการขีดเขียนแบบมันดาลัส (Scribbling mandalas)

- รูปคนอยู่ในลักษณะวงกลมมีแขนขาต่อออกมาจากส่วนหัว (tadpole stage) บางครั้งสื่อลักษณะว่าวาด นิ้วมือ นิ้วเท้า

- ส่วนมากรูปคนมักหันหน้าเข้าหาผู้ดูมีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใส
- ปลายของวันนี้จะเริ่มขั้นที่เด็กวาดรายละเอียดเพิ่มเติมเช่น ใส่เสื้อผ้า

โรดา เคลล็อก (हररषष ढलवलषषर. 2535 : 184; อ้างอิงจาก Rhoda Kellogg. 1969) ได้ศึกษาและรวบรวมผลงานศิลปะของเด็กทั่วโลก เป็นจำนวนมากพบว่าเด็กทั่วโลกวาดสิ่งเดียวกัน ด้วยวิธีการเดียวกันเมื่ออายุเท่ากัน และค้นพบว่ามีเส้นขยุกขยิก หรือเส้นขีดเขียน (Scribble) ที่เป็นเส้นพื้นฐานจำนวนยี่สิบเส้นเด็กอายุ 2 ขวบ หรือต่ำกว่าจะวาดเส้นเหล่านี้ พออายุ 3 ขวบ จะสามารถวาดรูปแผนผังหรือแบบแปลน (Diagram) ได้ ซึ่งจะมีรูปพื้นฐานแปดรูป ในระยะต่อมา เด็กจะวาดรูปแผนผังเหล่านี้ซ้อนกันหรือประกอบกัน สองรูปและเพิ่มเป็นสามรูปมากกว่าสามรูป เมื่ออายุระหว่าง 3 - 5 ขวบ อย่างไรก็ตามเด็กจะไม่ผ่านขั้นตอนเหล่านี้ทุกคน ตัวอย่างลักษณะเส้นพื้นฐาน 20 แบบ

1. จุด (dot)
2. เส้นตั้งเดียว (Single vertical line)
3. เส้นนอนเดียว (Single horizontal line)
4. เส้นเอียงเดียว (Single diagonal line)
5. เส้นโค้งเดียว (Single Curved line)
6. เส้นตั้งหลายเส้น (Multiple vertical line)
7. เส้นนอนหลายเส้น (Multiple horizontal line)
8. เส้นเอียงหลายเส้น (Multiple diagonal line)
9. เส้นโค้งหลายเส้น (Multiple curved line)
10. เส้นเคลื่อนสายเดี่ยว (Roving open line)
11. เส้นเคลื่อนสายทับซ้อนกัน (Roving enclosing line)
12. เส้นหักหรือเส้นคลื่น (Zigzag or wave line)
13. เส้นห่วงเดียว (Single loop line)
14. เส้นห่วงหลายเส้น (Multiple loop line)
15. เส้นขมวดกันหอย (Spiral line)
16. วงกลมทับซ้อนกันหลายวง (Multiple - line overlaid circle)
17. เส้นรอบวงทับซ้อนกัน (Multiple - line circumference circle)

18. เส้นวงกลมต่อเนื่องกันหลายวง (circular line spread out)
19. เส้นวงกลมเดี่ยวปลายเส้นจรดซ้อน (Single crossed circle)
20. วงกลมเส้นปลายจรดแต่ยังบิดเบี้ยว (imperfect circle)

2.4 ทฤษฎีศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้าน การศึกษาทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติทางด้านศิลปะจะช่วยให้ครูจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการวิจัยเพื่อศึกษาและวิเคราะห์การทำกิจกรรมศิลปะของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยขอเสนอทฤษฎีสำคัญๆ มีสาระสำคัญ ดังนี้คือ

ทฤษฎีงานศิลปะของเด็ก (Theories of Child Art)

ได้มีผู้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาและวิเคราะห์การทำกิจกรรมศิลปะของเด็กเล็ก และสรุปทฤษฎีสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้คือ

ทฤษฎีสติปัญญา : เด็กคิดอะไร (Cognitive Theory)

ทฤษฎีนี้จะมีพื้นฐานของความคิดว่า เด็กวาดจากสิ่งที่เขารู้ ไม่ใช่วาดจากสิ่งที่เขาเห็น ฟลอเรนส์ กูดอินอฟ (Florence Good enough) คือ บุคคลสำคัญทางทฤษฎีศิลปะที่เชื่อว่างานศิลปะของเด็กเป็นงานที่มากยิ่งขึ้นไปกว่าการจินตนาการทางสายตาและกิจกรรมตากับมือสัมพันธ์กัน กูดอินอฟ กล่าวว่า ศิลปะรวมถึงกระบวนการคิดขั้นสูง ตัวอย่างภาพที่แสดงว่า เด็กวาดจากสิ่งที่เขารู้มากกว่าสิ่งที่เขาเห็น คือ เด็กวาดภาพแม่ที่กำลังตั้งครรภ์ โดยการวาดภาพเด็กทารกอยู่ในท้องแม่ เด็กที่วาดภาพขาคนที่เห็นชัดเจนภายใต้กระโปรงเพราะเด็กรู้ว่ามีขาอยู่หรือเด็กวาดโต๊ะมีขาสี่ขาทั้ง ๆ ที่เด็กไม่อาจมองเห็นขาโต๊ะทั้งหมดในมุมมองนั้น เพราะเด็กรู้ว่าโต๊ะมีขาสี่ขา

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ : เด็กรู้สึกอย่างไร (Psychoanalytic Theory)

พื้นฐานความคิดของทฤษฎีนี้ก็คือ ผลงานศิลปะของเด็กสะท้อนให้เห็นอารมณ์ของเด็กมากกว่าความรู้ สติปัญญา หรือพัฒนาการโดยทั่วไป ผู้มีอิทธิพลต่อแนวความคิดนี้ก็คือ ลอยส์ เมอร์ฟี (Lois Murphy) และแคทเธอริน รีด (Katherine Read) ทั้งสองได้เขียนบทความและหนังสือเป็นจำนวนมาก กิจกรรมที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายก็คือ การใช้วัสดุประเภทการเคลื่อนไหว เช่น การระบายสีด้วยนิ้วมือ (Finger paints) และการปั้นดินเหนียว (Clay) สื่อทั้งสองชนิดจะช่วยให้เด็กระบายความรู้สึก และประสบการณ์ทางด้านอารมณ์หลาย ๆ อย่าง

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ จะอธิบายงานศิลปะของเด็กโดยเน้นจิตใต้สำนึก เด็กวาดภาพสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับความรู้สึกและภาพภายในความคิดของเด็กมากกว่าความพยายามที่จะแสดงความจริงของสิ่งภายนอกตัว การทำงานศิลปะเป็นวิธีที่เด็กจะได้ระบายอารมณ์ความกดดันความต้องการของจิตใต้สำนึก หรือความต้องการสร้างสิ่งที่ตัวเองปรารถนา ครูมีบทบาทในการช่วยให้เด็กบำบัดทางด้านอารมณ์พอๆ กับความต้องการในการฝึกหัดทักษะงานศิลปะ ตัวอย่างการวิเคราะห์งานศิลปะตามแนวทฤษฎีนี้ เช่น เด็กที่วาดภาพน้องเป็นรูปใหญ่ และวาดภาพสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ตัวเล็ก แสดงว่าเด็กคนที่วาดภาพมองน้องว่าเป็นจุดศูนย์กลางของความสนใจของคนในบ้าน

อย่างไรก็ตามนักวิจัยได้กล่าวเตือนครูที่ใช้ผลงานศิลปะของเด็กในการแปรผลพฤติกรรมของเด็กว่าประสบการณ์ทางศิลปะ เป็นประสบการณ์ที่มีค่า การแปรผลงานของเด็กเพื่ออธิบายบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมทางสังคมนั้น ไม่ควรกระทำโดยผู้ที่ไม่มีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญพิเศษจริง

ทฤษฎีสติปัญญา - พัฒนา : เด็กคิดและเติบโตอย่างไร (Cognitive Developmental Theory)

ผลงานทดลองของเพียเจท์ เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กเป็นทฤษฎีหนึ่งอธิบายว่า ทำไมเด็กถึงวาด วาดอย่างไร และวาดอะไร เพียเจท์เชื่อมโยงผลงานศิลปะของเด็กกับความสามารถในการเข้าใจความถาวรของวัตถุ เขาเชื่อว่านอกเสียจากเด็ก จะเข้าใจความคงที่ของวัตถุเด็กจะไม่มีจินตนาการที่จะระลึกอดีตหรือคาดการณ์อนาคตในเรื่องการหายไปของวัตถุจริง การแสดงออกเช่นนี้ เป็นวิธีที่เด็กรวบรวมประสบการณ์เพื่อทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อม เด็กต้องการประสบการณ์รูปธรรมหรือสัญลักษณ์ทางภาษาพูดจินตนาการจะสร้างสัญลักษณ์รูปธรรมและภาษา สร้างสัญลักษณ์ทางวาจา

เพียเจท์ได้กำหนดขั้นตอนนี้ 3 ขั้น ในการที่เด็กจะเข้าใจมิติของรูปภาพคือ

1. ขาดความสามารถในการวิเคราะห์ (Synthetic Incapacity) คือ จินตนาการของเด็กยังไม่สมบูรณ์ เป็นเพียงส่วนย่อยหรือเป็นเพียงการตัดต่อ
2. ความจริงทางด้านสติปัญญา (Intellectual Realism) เด็กวาดจากสิ่งที่เขารูป ไม่ใช่วาดจากสิ่งที่เขาเห็น
3. ความจริงทางด้านการรับรู้ภาพ (Visual Realism) เกิดขึ้นเมื่ออายุประมาณ 9 ปี เป็นการแสดงให้เห็นว่า เด็กเข้าใจความสัมพันธ์ของวัตถุกับพื้นที่

ทฤษฎีเกสตัลท์ : ภาพรวม (Gestalt Theory)

ทฤษฎีเน้นความสำคัญของการรับรู้โดยภาพรวม ตาไม่ใช่กล้องถ่ายรูปที่จะถ่ายภาพสิ่งที่เห็นสมองไม่ใช่ผ้าขาวที่จะบันทึกรายละเอียดของความจริงภายนอก

ศิลปะคือวิธีที่เด็กสร้างภาพพจน์ที่สอดคล้องกับโครงสร้างโดยรวมที่เด็กได้รับ เด็กจะไม่คิดถึงรายละเอียด แต่จะพยายามจัดหมวดหมู่ องค์ประกอบและสร้างแบบแผนภาพรวมของสิ่งที่มองเห็น

ทฤษฎีพัฒนาการ : เด็กเติบโตอย่างไร (Developmental Theory) 2 - 4 ปี

ทฤษฎีการสอนศิลปะศึกษาที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง คือ ทฤษฎีพัฒนาการ ซึ่งจะจำกัดทั้งการสอนโดยตรง และบทบาทของครู ผู้นำทฤษฎีนี้ก็คือ วิคเตอร์ โรเวนฟีลด์ (Victor - Lowenfeld) เขาได้แบ่งขั้นตอนการเจริญงอกงามทางศิลปะของเด็กออกเป็น 6 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุ 2 - 4 ปี ผลงานของเด็กเป็นการแสดงออกของแต่ละคน

2. ขั้นก่อนเป็นแบบแผน (Preschematic Stage) อายุ 4 - 7 ปี เด็กแสดงให้เห็นความพยายามโดยใช้สัญลักษณ์

3. ขั้นแบบแผน (Schematic Stage) อายุ 7 - 9 ปี แสดงให้เห็นจากมโนทัศน์ที่เป็นรูปร่าง

4. ขั้นหมู่พวก (Gang Stage) อายุ 9 - 12 ปี เป็นขั้นเริ่มแสดงความเป็นจริง

5. ขั้นเหตุผล (Reasoning Stage) อายุ 12 - 14 ปี หรือขั้นความจริงเทียม

(Lowenfeld. 1982)

6. ขั้นการตัดสินใจ (Adolescent art) The period of discussion (14 - 17 ปี)

(हररषर नलवलषूर. 2535 : 172 - 174)

2.5 การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

ในการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็ก ต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก การเลือกกิจกรรม ควรเลือกกิจกรรมที่ช่วยฝึกให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต คิดหาเหตุผล ฝึกการสร้างสรรค์ ฝึกลักษณะนิสัย ฝึกความพร้อมในการเรียน และช่วยให้เด็กได้พัฒนาทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน

เยาวพา เตชะคุปต์ (2528 : 96) กล่าวว่า “ศิลปะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เด็กได้แสดงความสามารถและความรู้สึกนึกคิดของตน ออกมาในรูปของภาพ หรือสิ่งของเด็กจะใช้ศิลปะเพื่อเป็นสื่ออธิบายสิ่งที่เขาทำ เห็น รู้สึก และคิดออกมาเป็นผลงาน การจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก จะช่วยให้เด็กมีโอกาสค้นคว้า ทดลอง และสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตน ให้ผู้อื่นและโลกที่อยู่รอบตัวเขาได้เข้าใจ”

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 58 - 59) ยังให้แนวคิดว่าการจัดกิจกรรมศิลปะให้แก่เด็กอนุบาล มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงหลายประการ คือ

1. จะต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะให้ได้ทุกวัน โดยผู้สอนต้องเตรียมอุปกรณ์ที่เด็กต้องการใช้ให้พร้อม เช่น สีเทียน สีน้ำ ดินน้ำมัน และเศษวัสดุต่างๆ ไว้ตามโต๊ะล่วงหน้า

2. ก่อน让孩子เข้าทำกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะ ควรใช้วิธีปล่อยให้เด็กเข้าทำกิจกรรมอย่างมีระเบียบ ซึ่งอาจจะทำได้หลายๆ วิธี เพื่อให้เด็กเข้ากลุ่มได้ เช่น ผู้สอนอาจถามว่า เมื่อเข้านี้ใครรับประทานข้าวกับผักก็ให้เข้ากลุ่มเดียวกัน แล้วถามอย่างอื่นต่อไป จนเด็กเข้ากลุ่มเพื่อทำกิจกรรมได้หมด

3. การจัดโต๊ะกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะ ควรจัดให้เป็นโต๊ะรวม ที่เด็กสามารถล่องวงกันทำงาน ได้มีโอกาสใช้ของร่วมกัน เช่น โต๊ะสำหรับวาดภาพด้วยสีเทียน และโต๊ะสำหรับวาดภาพด้วยสีน้ำ เป็นต้น

4. ตลอดเวลาที่เด็กทำงาน จะต้องเดินดูเด็ก เพื่อคอยเขียนชื่อหลังกระดาษและคอยให้กำลังใจเด็ก แต่ไม่มีหน้าที่ไปชี้แนะ ว่าให้เด็กทำอะไร

5. หากเด็กทำเศษวัสดุหล่น ควรแนะนำให้เด็กเก็บเองทุกครั้ง

6. หากเด็กทำงานไม่ถูกต้อง ต้องไม่บอกให้เด็กแก้ไขอย่างไร ตรงไหนแต่จะใช้คำถามที่จะช่วยให้เด็กได้คิดหาคำตอบเอาเอง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความภูมิใจและมีความมั่นใจในตนเอง

7. หากพบว่า เด็กคนหนึ่งคนใดชอบเล่นอยู่ที่เดียว โดยไม่ยอมลุกไปที่คนอื่นบ้าง ต้องให้คำแนะนำแก่เด็ก ให้รู้จักการแบ่งปัน และแนะนำให้ทำกิจกรรมต่อไปในวันรุ่งขึ้น

8. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ ควรตรวจผลงานเด็ก เพื่อดูพัฒนาการทางภาษาและจินตนาการกับความคิดสร้างสรรค์

9. ไม่ควรมองผลงานของเด็กด้วยความขบขัน แต่ต้องแสดงให้เห็นว่า ผลงานที่เด็กตั้งใจทำนั้น มีค่าเสมอ

10. เมื่อใกล้จะหมดเวลา ต้องให้เด็กเก็บของเข้าที่เองทุกครั้ง

โดยทั่วไป การจัดกิจกรรมศิลปะให้แก่เด็ก จะต้องใช้เวลาให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสม ซึ่งในการจัดกิจกรรมศิลปะให้แก่เด็ก จะต้องใช้เวลาให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสม ซึ่งในการจัดกิจกรรมประจำวัน ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาเด็ก โดยใช้ระยะเวลา ในการทำกิจกรรมที่เหมาะสม ดังนี้

เด็กอายุ 3 - 4 ขวบ ใช้เวลาทำกิจกรรม 10 - 12 นาที

เด็กอายุ 5 - 6 ขวบ ใช้เวลาทำกิจกรรม 20 - 30 นาที

สำหรับวิชาศิลปะ จะใช้ระยะเวลานานขึ้น ตั้งแต่ 40 - 60 นาที หรือมากกว่านั้น (ราศี ทองสวัสดิ์. 2523 : 75 - 76)

ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล (2532 : 7 - 15) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลนั้น มีอยู่มากมายสามารถแบ่งออก เป็นสาขาใหญ่ๆ ได้ห้าสาขา คือ

1. กิจกรรมวาดเส้น

กิจกรรมวาดเส้น มีจุดประสงค์ที่สำคัญ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา พื้นฐานสำคัญของการวาดเส้นของเด็กอยู่ที่ความสามารถในการควบคุมเส้น ให้เป็นไปตามที่เด็กต้องการ เด็กที่ไม่เคยฝึกการวาดเส้นมาก่อน จะไม่สามารถประสานสัมพันธ์ระหว่างประสาทตา กับมือได้ดี ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้เด็กทำงานตามสบาย จะวาดเส้นขนาดเล็กหรือใหญ่ วาดเป็นเรื่อง หรือไม่เป็นเรื่องก็ได้ ซึ่งอาจจะช่วยเด็กในเรื่องการแนะนำวัสดุอุปกรณ์นี้ได้แก่ ดินสอสีดำ สีเทียน สีชอล์ค สีเมจิก ปากกาลูกลื่น ปากกาปลายสั๊กหลอด และฟู่กัน

2. กิจกรรมระบายสี

กิจกรรมประเภทนี้ มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาการทางกล้ามเนื้อ กับสายตา ได้เป็นอย่างดี การสอนระบายสีให้เด็ก ต้องคำนึงถึงอยู่เสมอว่า กิจกรรมนี้เป็นประสบการณ์ใหม่สำหรับเด็ก ฉะนั้นเพื่อให้มีความละเอียด จึงต้องอธิบายวิธีการใช้สี การถือฟู่กัน การจุ่มสีที่มากมาย การระบายสี และการล้างทำความสะอาด กิจกรรมที่ขาดไม่ได้ในกิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การเขียนภาพด้วยนิ้วมือ (Finger Painting) และสีที่นิยมใช้ในกิจกรรมระบายสี ได้แก่ สีฝุ่น สีโปสเตอร์ สีเทียนและสีเมจิก

3. กิจกรรมภาพพิมพ์

เด็กอนุบาลส่วนใหญ่จะชอบงานภาพพิมพ์มาก เพราะมีกิจกรรมหลายขั้นตอน น่าสนุก และเข้ากับวัยที่กำลังอยากรู้อยากเห็นของเด็ก การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับภาพพิมพ์จึงควรเริ่มต้นด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เข้าใจเสียก่อนว่า ภาพพิมพ์คืออะไร เช่น ใช้สีโปสเตอร์ทาที่ด้านหลังของเศษวัสดุ แล้วนำมาประทับลงบนกระดาษ จะได้ภาพพิมพ์เกิดขึ้น เนื่องจากกรรมวิธีทางภาพพิมพ์ มีหลายวิธี แต่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาล คือ การพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์หุ่น เช่น ใบไม้ ขนนก ลูกโป่ง ลูกกัญญา แก้วไม้ขีด ฯลฯ เป็นต้น

4. กิจกรรมประดิษณ์

กิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้มากที่สุด จะเป็นงานดิน ได้แก่ การปั้นดิน โดยให้เด็กปั้นเป็นทรงกลม ปั้นม้วนยาวๆ เหมือนงู หรือปั้นอะไรก็ได้ตามใจชอบ หรือกดวัสดุต่างๆ ลงบนแผ่นดิน เช่น กดลูกกัญญา กดเหรียญบาท หรือแผ่ดินเป็นแผ่นบางๆ แล้วขีดเขียนลงบนแผ่นดินนั้น การตัดแผ่นดินให้เป็นเส้นยาวๆ หลายๆ เส้น แล้วนำมาถักหรือสานเป็นตาข่าย สิ่งที่สำคัญคือ ไม่ควรแนะนำเด็กปั้นเป็นรูปต่างๆ ที่ต้องดูให้รู้เรื่อง เช่น วัว ควาย สุนัข แมว เพราะว่าไม่มีเด็กคนใดในวัยนี้สามารถปั้นตามคำบอกได้

5. กิจกรรมประดิษฐ์ตกแต่ง

งานประดิษฐ์ตกแต่งที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยอนุบาล มีไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการเก็บสิ่งของที่ใช่แล้ว เช่น หลอดด้าย กาบมะพร้าว กล้องกระดาษ แกนกระดาษชำระ อับยารองเท้าและกล่องไม้ขีดไฟนำมาประกอบเป็นสิ่งต่างๆ ตามที่ต้องการ เป้าหมายของงานประดิษฐ์ มิได้มุ่งให้เด็กแสดงออกทางศิลปะแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นให้เด็กได้เรียนรู้การทำงาน ที่มีกระบวนการ หรือมีขั้นตอนด้วย

นอกจากกิจกรรมข้างต้นแล้ว เบญจมา แสงมะลิ (2526 : 72 - 74) กล่าวว่า ยังมีกิจกรรมอื่นๆ อีกที่จัดให้กับเด็กอนุบาล โดยมุ่งเน้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความละเอียดลออ ประณีต และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย กิจกรรมดังกล่าวได้แก่

1. กิจกรรมการฉีก และประกระดาษ

กิจกรรมประเภทนี้นิยมให้เด็กวัยอนุบาลทำเพราะปลอดภัย เด็กจะฉีกกระดาษเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย หรือพยายามฉีกตามรูปภาพในกระดาษ แล้วทากาวหรือแปะเปียกปะลงบนกระดาษขาว กิจกรรมนี้ช่วยฝึกการบังคับนิ้วมือ และควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้เป็นอย่างดี

2. กิจกรรมการพับกระดาษ

กิจกรรมการพับกระดาษในวัยเด็กอนุบาล ควรเป็นการพับอย่างง่ายๆ เช่น การพับรูปสี่เหลี่ยม ทำนก เรือ บ้าน ฯลฯ เป็นต้น จะไม่สอนให้พับซับซ้อนในวัยนี้

3. กิจกรรมการตัดกระดาษ

การตัดกระดาษจะเริ่มสอนได้ดีเด็กควรจะมีอายุ 5 ขวบขึ้นไป เพราะต้องใช้สายตามากการที่เด็กตัดกระดาษได้แสดงว่าเด็กควบคุมการใช้มือได้ดี สิ่งที่สำคัญ คือ กรรไกรที่让孩子ใช้ต้องเป็นกรรไกรหัวบ้าน

4. กิจกรรมการเล่นสี

การเล่นสีมีหลายชนิด ตั้งแต่หยดสี เทสี เป่าสี การจัดกิจกรรมประเภทนี้สิ่งที่สำคัญ คือ ต้องเตรียมผสมสีให้กับเด็ก และใช้กระดาษขาว จะทำให้ภาพที่ได้มีความชัดเจนอีกครั้งควรหาผ้าพลาสติกไว้สำหรับให้เด็กใส่กันเปื้อน การจัดกิจกรรมประเภทต้องเตรียมผสมสีให้กับเด็ก และใช้กระดาษขาว จะทำให้ภาพที่ได้มีความชัดผ้าพลาสติกไว้สำหรับให้เด็กใส่กันเปื้อน การจัดกิจกรรมประเภทนี้ ต้องทดลองเล่นสีได้อย่างเสรี และทดลองเล่นได้มาก ๆ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ศิลปะมีประโยชน์มาก เป็นการส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ส่งเสริมการสร้างสรรค์ ทำให้เด็กรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความละเอียด ประณีตและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สิ่งสำคัญยิ่งสำหรับการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กวัยอนุบาลก็คือกิจกรรมต่างๆ ต้องคำนึงถึงตัวเด็ก พัฒนาการเด็กความต้องการ และธรรมชาติของเด็ก การจัดกิจกรรมต้องสามารถยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเองได้มากที่สุด

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมศิลปะกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ

การที่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้มีโอกาสเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะจะทำให้เด็กเหล่านี้ยอมรับความพิการ หรือความบกพร่องของตน นอกจากนี้กิจกรรมศิลปะยังมีประโยชน์ในแง่ของการฝึกการแสดงออกตามความคิดของเด็ก เพราะเหตุว่ากิจกรรมศิลปะสามารถส่งเสริมความคิด จินตนาการต่างๆ ของเด็ก อีกทั้งยังช่วยฝึกทักษะการรับรู้และความสัมพันธ์ของมือ และตาของเด็ก (Arnhein. 1983 : 9 - 11)

ส่วนในเรื่องของการสร้างความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กนั้น วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 76 - 77) กล่าวว่า พัฒนาการของกล้ามเนื้อในระยะแรกยังเจริญไม่เต็มที่ กล้ามเนื้อยังอ่อน มีสารแข็ง และโปรตีนอยู่น้อย และยังคงติดกับกระดูกไม่แน่น การประสานงานระหว่างมือกับตายังไม่ดี จึงควรจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กโดยมีอุปกรณ์ให้เด็กฝึกหัดวาดหรือเขียน โดยใช้ดินสอ หรือกระดาษขนาดใหญ่ และแม้ว่าเด็กจะโตขึ้น เมื่ออายุ 5 - 6 ขวบ แล้วแต่มือก็ยังแข็งแรงไม่พอ กระดูขอ้อมือยังอ่อนควรที่จะจัดกิจกรรมที่สามารถฝึกความแข็งแรงของมือต่อไป ซึ่งได้แก่ การเล่นต่อแท่งไม้เป็นรูปทรงต่างๆ การระบายสีด้วยนิ้วมือ โดยใช้มือทั้งสองละเลงสีบนกระดาษ (Finger Paint) การปั้นดินเหนียวหรือดินน้ำมัน การใส่หรือถอดเครื่องเล่นต่างๆ หรือแม้แต่การเลือกหยิบจับก้อนกรวด เมล็ดพืชก็ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อได้

แฮมมอนด์ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2528 : 138; อ้างอิงมาจาก Hammond. 1967) ได้สรุปเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดเล็กมีดังนี้

1. การปั้น (Modeling) เป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสใช้มือขยำ ทุก บีบ คลึง วัสดุประเภทดินเหนียว แป้ง หรือดินน้ำมัน ฯลฯ ทำให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก และความสัมพันธ์ระหว่างมือ สายตา สร้างประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส

2. การประดิษฐ์ต่างๆ (Pasting) เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมือ - ตา และพัฒนาการเคลื่อนไหวต่าง ๆ จากการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เช่น ประดิษฐ์ตุ๊กตา จากเศษผ้า ฤกษ์กระดาษ ไหมพรม เป็นต้น

3. การฉีก - ตัด - ปะ (Cutting and Tearing) กิจกรรมนี้เป็นการฝึกการควบคุมกล้ามเนื้อและตาของเด็กได้เป็นอย่างดี จากการที่เด็กได้มีโอกาสจับกรรไกรเพื่อตัดกระดาษหรือการฉีก เป็นต้น

4. การระบายสี (Painting) เป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสเคลื่อนไหวอย่างอิสระจากการระบายสีหรือจากการลากเส้นเป็นรูปทรงต่างๆ นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกเด็กให้มีสมาธิในการทำงานอีกด้วย

5. การวาดภาพด้วยนิ้วมือ (Finger Paint) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการใช้วิธีต่างๆ เช่น นิ้วมือ แขน ฝ่ามือในการวาดภาพ

6. การเล่นบล็อก กิจกรรมการเล่นบล็อกเป็นรูปต่างๆ ตามความคิดของเด็กช่วยส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อในการใช้มือหยิบจับบล็อกพลาสติกหรือบล็อกไม้

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมศิลปะกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กจะเป็นในลักษณะที่ส่งผลซึ่งกันและกันคือเมื่อเด็กมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะได้เป็นอย่างดีแสดงว่าเด็กมีความสามารถในการกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทั้งกล้ามเนื้อที่ดีตามไปด้วย และถ้าเด็กมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กดีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ หรือผลงานด้านศิลปะของเด็กจะดีตามไปด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กกับพัฒนาการทางศิลปะจะมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งพัฒนาการเหล่านี้จะเป็นไปตามแบบแผนเฉพาะเป็นระยะ ๆ มิได้เกิดขึ้นโดยการบังเอิญ

2.7 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมและการสอนกิจกรรมศิลปะการต่อเติมจากภาพพิมพ์

เนื่องจากกิจกรรมศิลปะที่เด็กแสดงออกมาในผลงานศิลปะเปรียบเสมือนกระจกเงาส่องโลกของเด็ก การจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาเด็กจึงควรส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น จินตนาการและการทำงานอย่างอิสระ ครูจะต้องคำนึงถึงความสนใจ และวิธีการแสดงออกของเด็กเป็นสำคัญ เป็นผู้จัดเตรียมสื่อ หรือเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กทุกระดับความสามารถคอยสนับสนุนและให้กำลังใจช่วยให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระตามความคิด และจินตนาการของตนเอง และพัฒนาความสามารถในทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่ตามความถนัด ความสนใจตามธรรมชาติของเด็กแต่ละคน (เลิศ อานันทนะ. 2529 : 134)

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2531. เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ) กล่าวว่า วิธีสอนกิจกรรมศิลปะศึกษาสำหรับเด็กควรเน้นที่กระบวนการ (Process) มากกว่าผลผลิต (Product) คือ ช่วงเวลาที่เด็กได้วาด ได้เขียน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นพูดคุยกันหรือคิดวิธีการใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข สนุกสนาน มีความสำคัญมากกว่าผลงานที่ผู้ใหญ่คาดหวังว่าจะต้องสวยงามเรียบร้อย และถูกต้องตามแบบอย่าง เพราะการสร้างสรรค้งานศิลปะของเด็กมักเป็นการลองผิดลองถูก และแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งงานสำเร็จซึ่งการแก้ปัญหาเหล่านั้น อาจจะถูกหรือผิดบ้างแต่ด้วยความสามารถในการสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็กจะช่วยให้เด็กค่อยๆ พัฒนางานของเขาได้สำเร็จไปด้วยดี

พีระพงษ์ กุลพิศาล (2533 : 214 - 215) ให้ข้อคิดในการสอนศิลปะเด็กว่าตามปกติการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยตอนต้น จะไม่แยกตัวกิจกรรมออกมาอย่างเด่นชัด แต่จะให้เด็กเลือกทำเองตามความสนใจเฉพาะตน หรือเฉพาะกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีครูที่เลี้ยงหลายๆ คน คอยช่วยดูแล แต่สำหรับเด็กปฐมวัยตอนปลาย ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ขวบ ควรจัดกิจกรรมศิลปะแยกออกมาให้เด่นชัดด้วยอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งกล่าวง่ายๆ ว่าควรมีการจัดชั่วโมงศิลปะให้เด็กบ้าง อย่างมีกระบวนการ และจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าต้องการให้เด็กมีความรู้ หรือประสบการณ์ทางศิลปะอย่างไร และกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมเดียวที่สามารถทำให้เด็กเล็กๆ มีประสบการณ์ในการทำงานสำเร็จได้เป็นอย่างดีซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยตอนปลาย จึงควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. วางแผนล่วงหน้าตลอดเทอมว่าแต่ละสัปดาห์จะให้เด็กทำกิจกรรมอะไรตามลำดับความยากง่ายของกลวิธีทำงาน และความรู้โดยกำหนดจุดประสงค์และวิธีประเมินผลไว้ด้วยยิ่งดี
2. จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สภาพห้องเรียนและวิธีสอนให้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้
3. ระยะเวลาที่ให้เด็กทำกิจกรรม ควรระลึกอยู่เสมอว่า
  - 3.1 กิจกรรมที่จัดให้เน้นเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเพียงพอหรือไม่
  - 3.2 หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ให้เด็กต้องทำแล้วมีผลงานเหมือนกันทั้งห้องโปรดจำไว้เสมอว่า การทำงานศิลปะคือ การแสดงออกทางการรับรู้เฉพาะตน และอย่าสอนหลักหรือทฤษฎีทางศิลปะใดๆ ทั้งสิ้น
  - 3.3 พฤติกรรมการทำงานศิลปะของเด็กเล็กๆ แต่ละคนไม่เหมือนกันบางคนชอบนั่งทำงานที่โต๊ะ บางคนชอบนอนกับพื้น บางคนชอบนั่งกับพื้น ควรให้อิสระอย่างเต็มที่ถ้าเด็กทำงานด้วยความสุขห้องจะเจียบเอง
  - 3.4 ให้โอกาสเด็กทำงานเป็นกลุ่มบ้าง เพื่อฝึกประสบการณ์ทางสังคมให้แก่เขา
4. ให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วย เช่น ใต้กำหนดเรื่องราวไว้ว่า สัปดาห์ต่อไปจะให้เด็กเขียนภาพเรื่อง บ้านของฉันก็ควรมีหนังสือหรือบันทึกสั้นๆ ให้ผู้ปกครองได้ช่วยกระตุ้นจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องนี้ ระหว่างเด็กอยู่ที่บ้านให้ด้วย เมื่อถึงเวลาทำงานจริงๆ ตามวันที่กำหนดเด็กจะทำงานด้วยจินตนาการอันกว้างไกล และสมบูรณ์ขึ้น
5. มีป้ายนิเทศหรือที่จัดแสดงผลงานศิลปะของห้องเรียนอย่างถาวรและสับเปลี่ยนแสดงผลงานของเด็กอยู่เป็นประจำ
6. มีความเมตตาและหวังดีแก่เด็กทุกคนโดยแสดงความรักและห่วงใยเด็กอยู่เสมอ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง พยายามใช้คำพูดที่ไพเราะหรือกระตุ้นจินตนาการของเด็กระหว่างการทำงานอยู่เสมอ

สำหรับเนื้อหาและกิจกรรมศิลปะที่ควรนำมาสอนให้แก่เด็ก อายุ 5 - 6 ปีนั้น วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 249 - 251) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. การปูพื้นฐานให้เด็กมองเห็นความสวยงามทางศิลปะ
  - 1.1 ฝึกสังเกตรูปทรงรอบๆ ตัว
  - 1.2 ให้เด็กสัมผัสสิ่งต่างๆ ที่มีรูปร่างเหมือนกัน แตกต่างกันและคล้ายคลึงกัน
  - 1.3 ให้เด็กช่วยกันจัดแจกัน
  - 1.4 เด็กช่วยกันจัดมุมห้องให้สวยงาม
  - 1.5 เด็กและครูช่วยกันจัดหาสิ่งประดิษฐ์สำเร็จมาตกแต่งห้อง
  - 1.6 เด็กและครูช่วยกันสะสมภาพต่างๆ ที่มีรูปร่าง และเส้นที่สวยงามเพื่อใช้ตกแต่งห้อง หรือเพื่อไว้ให้เด็กดูตามใจชอบ
  - 1.7 ให้เด็กได้มีโอกาสไปชมการแสดงภาพเขียน หรือสิ่งประดิษฐ์ของเด็กวัยต่างๆ บ้างถ้าสามารถทำได้
2. การวาดภาพระบายสี
  - 2.1 ให้เด็กวาดภาพโดยเสรี ด้วยดินสอสี สีเทียน หรือดินสอดำแล้วให้เล่าเรื่องราวจากภาพที่เขียน
  - 2.2 ให้ป้ายสีด้วยพู่กันบนกระดาษโดยเสรี แล้วเล่าเรื่องจากภาพที่เขียน
  - 2.3 ให้เด็กใช้สีเทียนระบายลงบนกระดาษ โดยใช้ปลายหรือ ข้างสีเทียนแล้วให้เล่าเรื่องราวจากภาพ
  - 2.4 ให้เด็กทดลองใช้ข้างของสีเทียนด้วยวิธีต่างๆ เช่น หมุนเป็นวงกลมลากเป็นแถวยาว หรือ ซิกแซก
  - 2.5 ให้ระบายสีตามรูปทรงที่กำหนดไว้
  - 2.6 ให้วาดภาพระบายสีตามความคิดคำถึงของเด็ก แล้วให้เด็กบอกความหมายของภาพนั้นๆ
  - 2.7 พาเด็กออกไปศึกษานอกสถานที่แล้วกลับมา เขียนภาพตามที่พบเห็นและประทับใจ
3. การทดลองเกี่ยวกับสี
  - 3.1 ให้ละเลงสีหลายๆ สีด้วยส่วนต่างๆ ของช่วงแขน
  - 3.2 ให้ละเลงสีหลายๆ สี เป็นภาพโดยอิสระ แล้วให้เด็กบอกความหมายของภาพนั้นๆ
  - 3.3 ให้ละเลงสีหลายๆ สี เป็นภาพตามที่ครูกำหนด
  - 3.4 ให้หยดสีโปสเตอร์ หรือสีฝุ่นลงบนกระดาษเปียก
  - 3.5 ให้เด็กเป่าสีบนกระดาษ
  - 3.6 ให้เด็กทดลองผสมสีหลายๆ สีแล้วสังเกตการผสมผสานกันของสี

3.7 ให้ใช้สีย้อมผ้า สีต่างทับทิม โรยบนกระดานเปียก

3.8 ให้ใช้ลูกแก้วกลิ้งสีโปสเตอร์ที่หยดบนกระดาษที่อยู่ในภาชนะที่เอียงภาชนะไปมาให้ลูกแก้วกลิ้งผ่านสีและผ่านแผ่นกระดาษ

4. การพิมพ์

4.1 ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่างๆ ของช่วงแขน

4.2 ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่างๆ

4.3 ให้เด็กพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ที่ครูทำ

4.4 ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยทรายแล้วระบาย

4.5 ให้เด็กใช้กระดาษวางซ้อนวัสดุที่มีลายหนู แล้วใช้ดินสอดำหรือดินสอสี

5. การปั้น

5.1 ให้เด็กเล่นดินน้ำมัน ดินเหนียว หรือแป้ง

5.2 ให้เด็กปั้นแป้งทำขนมง่ายๆ เช่น ขนมบัวลอยขนมกรอบเค็ม ฯลฯ

5.3 ให้ปั้นตามใจชอบเป็นรูปสัตว์ คน หรือสิ่งของเครื่องใช้

5.4 ให้เล่นก่อทราย

5.5 ให้ปั้นรูปทรงต่างๆ แล้วนำมาติดต่อกัน

5.6 ให้ปั้นตามเรื่องราวหรือนิทานที่ครูเล่า หรือเด็กแต่งเอง

6. การพับ ฉีก ตัด ปะ

6.1 ให้ฉีกหรือตัดกระดาษตามคำสั่งครู

6.2 ให้เด็กตัด หรือฉีกกระดาษ และปะลงบนกระดาษอีกแบบหนึ่ง อาจจัดให้เป็นเรื่องราวต่างๆ ที่ครูกำหนดให้ตามความคิดของเด็ก

6.3 ให้เด็กพับหรือม้วนกระดาษที่ต้องเป็นแถบยาวๆ เป็นวงกลมหนึ่งหรือรูปสี่เหลี่ยมต่างๆ แล้วนำรูปทรงต่างๆ มาประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ ดอกไม้และอื่นๆ ตามใจชอบ

6.4 ให้พับผ้าเช็ดหน้า ใบตอง ใบมะพร้าวง่ายๆ ตามใจชอบหรือตามแบบอย่าง

7. การประดิษฐ์

7.1 เด็กประดิษฐ์ภาพและเครื่องห้อยแขวนจากวัสดุต่างๆ

7.2 ให้ประดิษฐ์ของเล่นและของใช้ต่างๆ จากเศษวัสดุ

7.3 ให้ร้อยดอกไม้ ลูกปัด หรือวัสดุต่างๆ ก้านธูป ก้านมะพร้าว ลวด เชือก หรือด้าย

7.4 ให้เย็บหรือร้อยตามรอยปรุของรูปภาพ ผ้าเนื้อหยาบ หรือกระสอบด้วยเข็มใหญ่ๆ ปลายทู่ๆ

7.5 ให้ใช้กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว สานหรือประดิษฐ์ของเล่น

การจัดกิจกรรมศิลปะให้กับเด็ก จะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทในการจัดกิจกรรมศิลปะให้กับเด็กนั้น ได้แก่ ครู และกระบวนการในการจัดกิจกรรมศิลปะให้กับจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก ความพร้อมของทักษะพื้นฐาน และความแตกต่างของบุคคล จึงจะช่วยให้การจัดกิจกรรมศิลปะประสบผลสำเร็จ และสามารถพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานของเด็ก โดยเฉพาะทักษะเกี่ยวกับกล้ามเนื้อมัดเล็ก และความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาของเด็ก ทำให้กล้ามเนื้อมีความแข็งแรงเคลื่อนไหวได้ดียิ่งขึ้นสามารถส่งผลถึงการเขียนของเด็กได้เป็นอย่างดี

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ

จิตทนายวรรณ เตือนฉาย (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียน มีความสามารถด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบปกติ

บุศลินทร์ สิริปัญญาธร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวโน้มน้ำและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดศิลปะแบบสื่อผสม มีอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้นอย่างชัดเจนในระยะเวลาระหว่างสัปดาห์ที่ 1 - 7 และสัปดาห์ที่ 8 - 9

ชนกพร ชีรกุล (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการทักษะวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบเน้นกระบวนการ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และตัดแปลงปรับปรุงสื่อ นั้น มีผลต่อความสามารถด้านทักษะทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ

พนิดา ขาดยาภา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดอย่างอิสระที่มีการสนทนา ชักถามและเล่าเรื่องจากสิ่งที่พบเห็น แล้วนำมาสร้างเป็นผลงานศิลปะ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

จันทร์วรรณ เทวรักษ์ (2526 : 64 - 65) ได้ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพลของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และเกมการศึกษาในวัย 4 - 6 ขวบ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา ผลปรากฏว่าวิธีสอนโดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์และเกมการศึกษามีผลในการส่งเสริมความสามารถ และทักษะในการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มากกว่าวิธีสอนโดยเน้นการอ่าน เขียน ท่องจำ และเรียนเลข

ลาเวิร์น เนลสัน ชู มาร์ติน และเวอร์นเนอยส์ บอลด์วิน (Nelson, Martin and Baldwin. 1998) ทำการค้นคว้าวิจัยพบว่า ความสามารถและทักษะในการวาดรูปของเด็กนั้น มีความสัมพันธ์กับความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ (ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลด้านพุทธิปัญญา) ซึ่งความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ในงานวิจัยของเขานี้ เป็นความสามารถในการคิดที่สื่อแสดงให้เห็นผ่านความสามารถในการระบุความแตกต่างด้านคุณสมบัติของวัสดุต่างๆ ที่ใช้ในการทดลองกับเด็กวัย 4 - 8 ปี พวกเขาค้นพบว่าเด็กมีความก้าวหน้าในการวาดภาพเกินวัยนั้น จะมีความสามารถในการระบุคุณสมบัติของวัตถุที่ก้าวหน้าเกินวัยด้วย แต่ความสามารถในการวาดภาพอย่างมีสุนทรีย์นั้นกลับไม่มีความสัมพันธ์กับวัยของเด็ก (คือขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคน) ซึ่งข้อมูลของพวกเขาสนับสนุนการค้นพบของนักวิจัยอีกหลายคน ดังนี้

กัลลัส (1991) พบว่าประสบการณ์ศิลปะช่วยพัฒนาการรับรู้ของเด็กให้เจริญเต็มที่ และส่งเสริมพุ่มพักความเข้าใจในโมทัศน์ต่างๆ ด้านพุทธิปัญญา รวมทั้ง ความเข้าใจเชิงวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ไคสัน (1990) ระบุว่าศิลปะและการละเล่นต่างๆ มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็กในการสร้างสัญลักษณ์ (การเขียนตัวอักษร การคิดคำนวณ และวิทยาศาสตร์) อย่างสำคัญ

การ์เดนเนอร์ (1982) และดูซาร์ม (1991) รายงานผลงานวิจัยของเขาว่า เด็กที่ได้รับการพุ่มพักทางด้านศิลปะนั้น จะพลอยได้รับผลประโยชน์ทางด้านพุทธิปัญญาไปด้วย เพราะทำให้ระดับของเขาวินิจฉัยของการคิดระดับสูงเพิ่มขึ้นด้วย

ข้อมูลที่ว่าประสบการณ์ทางศิลปะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทางพุทธิปัญญาโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์นั้น รายงานจากนักวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์โดยตรง ระบุไว้ คือ

ออเดินอีฟสัน (1994) รายงานว่านักฟิสิกส์ที่ชื่อมอร์ติน เทเวลี แห่งมหาวิทยาลัยวาสซาร์ระบุไว้ว่า "อนาคตของวงการวิทยาศาสตร์ขึ้นอยู่กับสาขาต่างๆ ด้านศิลปะ การที่เด็กได้รับประสบการณ์ และพัฒนาการไปด้านการรับรู้ (Sensory experiences) จะช่วยให้เขาเกิดความเข้าใจในโมทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ได้มากขึ้น"

เนลสัน และคนอื่นๆ (1998) กล่าวว่า การที่วงการศึกษามุ่งเน้นพัฒนาการด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ให้กับผู้เรียนเป็นสำคัญ ก็ควรที่จะคำนึงถึงประเด็นที่นักวิจัยพบรายงานถึงนี้ นักการศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญที่ว่าประสบการณ์ศิลปะ เช่น การวาดของเด็กดีเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางพุทธิปัญญา

เสาวนีย์ บุญยะฤทธิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเปรียบเทียบการรับรู้ทางศิลปะของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการเรียนตามแผนการสอนโดยวิธีสังเกตที่มีต่อการรับรู้ทางศิลปะของเด็กอายุ 4 - 6 ปี พบว่า การรับรู้ 6 ด้าน ได้แก่ รูปร่าง รูปทรง สี ลักษณะพื้นผิว ขนาดและสัดส่วน ระยะใกล้ - ไกล ความสัมพันธ์ของรูปภาพกับพื้นหลัง และผลรวมของการรับรู้ทางศิลปะทั้ง 6 ด้าน ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปว่าการรับรู้ทางศิลปะหลังการเรียนตามแผนการสอนโดยวิธีสังเกตของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 สูงกว่าก่อนการเรียน

เสาวลักษณ์ อนุติชัย (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลการทดลองใช้โปรแกรมศิลปศึกษา เพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางศิลปะสำหรับวัยอนุบาล พบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมศิลปศึกษา เพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางศิลปะสำหรับเด็กวัยอนุบาล นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้ทางศิลปะหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้ทางศิลปะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ พบว่า กิจกรรมศิลปะเป็น สิ่งที่มีคุณค่าต่อเด็กปฐมวัยในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ด้านสังคมและสติปัญญา โดยอาศัยการแสดงออกผ่านกิจกรรมศิลปะ ซึ่งศิลปะเป็นการปูพื้นฐานอันสำคัญเป็นเสมือนการเพิ่มพลังและทักษะในอันที่จะแยกแยะสิ่งต่างๆ ให้กระจ่างชัด และเมื่อความคิดที่เด็กมีต่อสิ่งต่างๆ เป็นไปอย่างกว้างขวาง ย่อมเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ขั้นต่อไปและพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้เต็มที่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ นักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมบพิตร สังกัดสำนักเขตดุสิต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนมีจำนวนทั้งหมด 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมบพิตร สังกัดสำนักเขตดุสิต สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากประชากร โดยมีการคัดเลือกสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

จับฉลากห้องเรียนจากประชากร 2 ห้องเรียน มา 1 ห้องเรียน

คัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการเขียนอยู่ในระดับต่ำจากห้องเรียนที่สุ่มมาได้ในข้อ 2.1 มาจำนวน 15 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

2. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ดำเนินตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

- 2.1.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2
โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
- 2.1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะการ
วาดภาพ
- 2.1.3 ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
ซึ่งกำหนดเป็นการดำเนินกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์และสรุป
- 2.1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมเสน�풍ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเพื่อหาความ
สอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียน และการประเมินผล
จำนวน 3 ท่านคือ
อาจารย์ศิริลักษณ์ ไทยดี	อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายมัธยม)
อาจารย์พิศรวัส ภูทอง	อาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
อาจารย์เบญจจะ คำมะสอน	อาจารย์โรงเรียนสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร
- 2.1.5 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
1. ปรับกิจกรรมนำเข้าสู่วิธีเรียน ให้กระชับขึ้นและให้สอดคล้องเหมาะสม
กับเด็ก
  2. ปรับกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้นำเสนอผลงานและเปิดโอกาส ให้
เด็กได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน
- 2.1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความบกพร่องของแผนการจัดกิจกรรมแล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งให้
สมบูรณ์
- 2.2 ขั้นตอนในการสร้างกฎเกณฑ์ในการให้คะแนน
- 2.2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเขียน
ของเด็กปฐมวัย
- 2.2.2 ศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนของ บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ (2538)
ส. วาสนา ประवालพฤกษ์ (2539) คู่มือการให้คะแนนงานเขียนของ อริยพร คงนางัง (2542)
และ ประไพ แสงดา (2543) และรัญจวน ประโมจรรย์ (2544) ได้สังเกตพัฒนาการเขียนของ
เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี แล้วนำมาสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนงาน
เขียนให้ครอบคลุมพัฒนาการด้านการเขียนทั้ง 6 ชั้นได้แก่

1. ชัดเขียนแทนเขียน
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ
3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
5. เขียนในรูปตัวอักษรและวาดภาพ
6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง

2.2.3 นักกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนทดลองกับเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 15 คน ทำการทดลองโดยผู้วิจัยให้คะแนนผลงานเขียนของเด็กด้วยเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาความชัดเจนของเกณฑ์การให้คะแนน พัฒนาด้านการเขียนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.2.4 นักกฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนจำนวน 3 ท่านคือ

1. รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ รักวิจัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
2. อาจารย์นภดล กองศิลป์	อาจารย์โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
3. อาจารย์ประไพ แสงดา	อาจารย์โรงเรียนอนุบาล พระนครศรีอยุธยา

2.2.5 การนำกฎเกณฑ์การให้คะแนนที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 - 3 ท่าน

2.2.6 นักกฎเกณฑ์การให้คะแนนทดลองใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2.7 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาครั้งนี้ โดยการนำเอากฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มาพิจารณาคูณภาพเครื่องมือ แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างความสามารถด้านการเขียนกับผลงานเขียน (IOC) โดยใช้เกณฑ์คุณค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปจึงถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด อภิญาญอนันตพงษ์. 2526 : 89) ในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่า IOC = .98 ซึ่งถือว่าเชื่อถือได้

2.2.8 การหาค่าความเชื่อมั่นของกฎเกณฑ์ให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนโดยการนำกฎเกณฑ์ การให้คะแนนไปทดลองกับเด็กอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน โดยจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์เหมือนกับการทดลองจริงเป็นเวลา 1 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน จัดในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี แล้วนำผลงานเขียนของเด็กที่เก็บมาในวันอังคารและพฤหัสบดีรวมจำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 20 นาทีมาตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำคะแนนของนักเรียนทั้งหมดหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบ Product moment coefficient correlation และ Pearson (บุญเชิด ภิญญานันตพงษ์. 2524 : 248 - 249) ได้ความเชื่อมั่น = .80 ถือว่าใช้ได้

2.2.9 การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน การให้คะแนนงานศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนตามความสามารถด้านการเขียนแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 0, 1, 2 และ 3 คะแนนดังรายละเอียดในภาคผนวก

คะแนน 3 หมายถึง ในผลงานการเขียนเป็นสัญลักษณ์ขององค์ประกอบทางศิลปะและบอกรูปทรง และรูปได้อย่างถูกต้อง 4 ที่ขึ้นไปด้วยตัวเองบอกชื่อสีได้ถูกต้อง 2 - 3 สี สามารถบอกกรอบแนวคิดของภาพ คือ บอกชื่อเรื่อง และเล่าเรื่องเป็นประโยคได้สอดคล้องและต่อเนื่องที่สื่อความหมายให้ทราบว่าภาพนั้นคืออะไร เขียนชื่อภาพตามแบบได้ถูกต้อง

คะแนน 2 หมายถึง ในผลงานการเขียนเป็นสัญลักษณ์ขององค์ประกอบทางศิลปะและบอก รูปร่าง รูปทรงได้อย่างถูกต้อง 2 - 3 ที่ด้วยตนเองบอกชื่อสีได้ถูกต้อง 2 - 3 สี หรือมากกว่าด้วยตนเอง สามารถบอกกรอบแนวคิดของภาพ คือ สามารถบอกชื่อเรื่อง พูดเป็นรูปประโยค 3 - 4 ที่สื่อความหมายให้ทราบว่าภาพนั้นคืออะไร เขียนชื่อภาพตามแบบได้

คะแนน 1 หมายถึง ผลงานการเขียนเป็นสัญลักษณ์ขององค์ประกอบทางศิลปะและบอกชนิด รูปทรงได้อย่างถูกต้อง 1 ที่ หรือมากกว่าโดยครูชี้ นำ บอกชื่อสีได้ถูกต้อง 1 สี สามารถบอกกรอบแนวคิดของภาพ คือ สามารถบอกชื่อเรื่องพูดเป็นประโยคได้ 1 - 2 ประโยคที่สื่อให้ทราบว่าภาพนั้นคืออะไร เขียนชื่อภาพตามแบบได้

คะแนน 0 หมายถึง ผลงานการเขียนองค์ประกอบทางศิลปะแต่ไม่สามารถบอกรูปทรง สี และไม่สามารถบอกกรอบแนวคิดของภาพได้และเขียนชื่อภาพตามแบบไม่ได้

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเดี่ยวจากบอร์กและเกล (Barrmett and jhonson. 1996 : 31; Citing Borg and Gall. 1986 : 692) ได้กล่าวว่ารูปแบบการทดลองกลุ่มเดี่ยวจะมีความเหมาะสมพิเศษกับการทดลองที่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายใน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดี่ยวทำการทดลองและเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทดลอง เพื่อความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง	ขณะทดลอง
T_0	X, T_1 , X, T_2 , X, T_3 , ... , X, T_8

เมื่อ	T_0	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินก่อนทดลอง
	X	คือ	การดำเนินการกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
	T_1, T_2, T_3	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินระหว่างทดลอง
	T_8	คือ	การให้งานเขียนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง

2. วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 50 นาที โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

2.2 จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม

2.3 จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คนเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ได้แก่ วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 50 นาที โดยนำชิ้นงานของกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

2.4 ดำเนินการทดลองโดยจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์กับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน พร้อมทั้งเก็บชิ้นงานของเด็กทุกวันที่ทดลองมาตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนตามพัฒนาการด้านการเขียน

ตาราง 2 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลอง

การจัดกิจกรรม	ระยะเวลาที่ทำการทดลอง	วันที่ทำการทดลอง	เวลา
กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์	1 สัปดาห์ก่อนการทดลอง	วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี	09.30 - 10.20
กิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์	8 สัปดาห์	วันอังคาร พุธ พฤหัสบดี	09.30 - 10.20

2.5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ดำเนินกิจกรรมดังนี้

2.5.1 ครูนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการให้เด็กดูภาพและบัตรคำเชื่อมที่เด็กจะทำกิจกรรมครูแนะนำวัสดุ อุปกรณ์ และสาริตการทำการกิจกรรมที่ครูเตรียมไว้ ซึ่งในการพิมพ์ภาพจะมีวัสดุธรรมชาติเช่น ใบไม้ ดอกไม้ ส้ม ปลา กุ้ง หอยแครง ทรายารูปต่างๆ และใช้น้ำมันพิมพ์ภาพซึ่งภาพจะมีลักษณะส่วนประกอบบางส่วนหายไปแล้วให้เด็กวาดต่อเติมให้สมบูรณ์

2.5.2 เด็กทำกิจกรรมและสร้างผลงานศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่เด็กจะเป็นผู้เลือกภาพพิมพ์และพิมพ์ภาพด้วยตนเอง และวาดภาพต่อเติมให้สมบูรณ์ อย่างมีอิสระแสดงออกตามความคิดและจินตนาการที่ค้นพบด้วยตนเอง

2.5.3 หมดเวลาให้เด็กเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย สรุป (10 นาที) เด็กๆ เล่าถึงผลงานของตนและให้โอกาสเพื่อนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับผลงานศิลปะที่เด็กนำเสนอ ครูบันทึกคำพูดการบรรยายภาพและคำถามคำตอบของเด็กการอ่านชื่อเรื่อง

2.5.4 ครูเสริมความรู้ให้เด็กโดยการอ่านหรือเล่าเรื่องที่เกี่ยวกับภาพที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะอื่นในมุมศิลปะต่างๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้

บทบาทครู

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาการวาดภาพตามวัตถุประสงค์ที่เด็กนำเสนอ มีลำดับดังนี้

1. ครูต้องเตรียมอุปกรณ์การพิมพ์ภาพที่เป็นวัสดุธรรมชาติ ทรายาง สีน้ำ สไปสเตอร์ สีผสมอาหาร และหมึกพิมพ์ ให้พร้อมที่เด็กจะสามารถเลือกภาพที่จะพิมพ์และพิมพ์ภาพด้วยตนเองและวาดภาพต่อเติมให้ครบสมบูรณ์และเขียนชื่อภาพได้

2. ให้แรงเสริมทางบวกเพื่อให้เด็กกล้าแสดงออกทางการพูดและปฏิบัติกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ คอยให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

3. จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนโดยเฉพาะมุมศิลปะที่จัดเตรียมเสนอด้านผลงานศิลปะที่เด็กสามารถสะท้อนคิดจินตนาการ จากการได้มองเห็นและรับรู้สัมผัสเชื่อมโยงความสามารถด้านการเขียนและจัดมุมศิลปะอื่นๆ ไว้ให้เด็กทำการทักษะเสริม

4. เก็บผลงานเด็กไว้ใน Portfolio เพื่อเปรียบเทียบผลงานตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายของการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

2.6 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่มโดยจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์เป็นเวลา 1 สัปดาห์เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานและจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ อีกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยจัดวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ในช่วงเวลา 09.30 - 10.20 และเก็บผลงานศิลปะของเด็กมาตรวจให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ ดังนี้

1.1 หาค่าเฉลี่ยและค่าสัดส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และทำการทดลองโดยนำข้อมูล ไปหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - Way Repeated - Measure ANOVA)

1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์โดยใช้ t - test แบบ Dependent

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล

2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

2.1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์. 2526 : 85)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพัฒนาการดัชนี การเขียนกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนโดยใช้สูตรของ Pearson (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 203 - 205)

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	N	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งแรก
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งหลัง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนที่ตรวจ ครั้งแรกและคะแนนที่ตรวจครั้งหลัง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งแรกแต่ละตัว ยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนที่ตรวจครั้งหลังแต่ละตัว ยกกำลัง

2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.1 หาคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้คอมพิวเตอร์

2.2.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - Way - Repeated - Measure ANOVA) โดยใช้การคำนวณในคอมพิวเตอร์ ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t - test แบบ Dependent ในการคำนวณโดยใช้คอมพิวเตอร์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง การแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
df	แทน	ค่าชั้นความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเบญจมบพิตร สำนักงานเขตดุสิต สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

1.1 การวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละสัปดาห์

1.2 การวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.2 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการเขียน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนการพัฒนารเขียนของเด็กปฐมวัย

1.1 การวิเคราะห์คะแนนการพัฒนารเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละสัปดาห์

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนการพัฒนารเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการตรวจผลงานในแต่ละครั้งในแต่ละสัปดาห์ทั้งสัปดาห์ก่อนการพัฒนาระหว่างการพัฒนาตลอดช่วง 8 สัปดาห์ ทั้งหมด 27 ครั้ง มาหาค่าคะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานดังแสดงในตาราง 3 และนำค่าเฉลี่ยในแต่ละครั้งของแต่ละสัปดาห์มานำเสนอเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 16

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารเขียนของเด็กปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ก่อนการพัฒนาร และระหว่างการพัฒนาการเขียนในแต่ละช่วงสัปดาห์

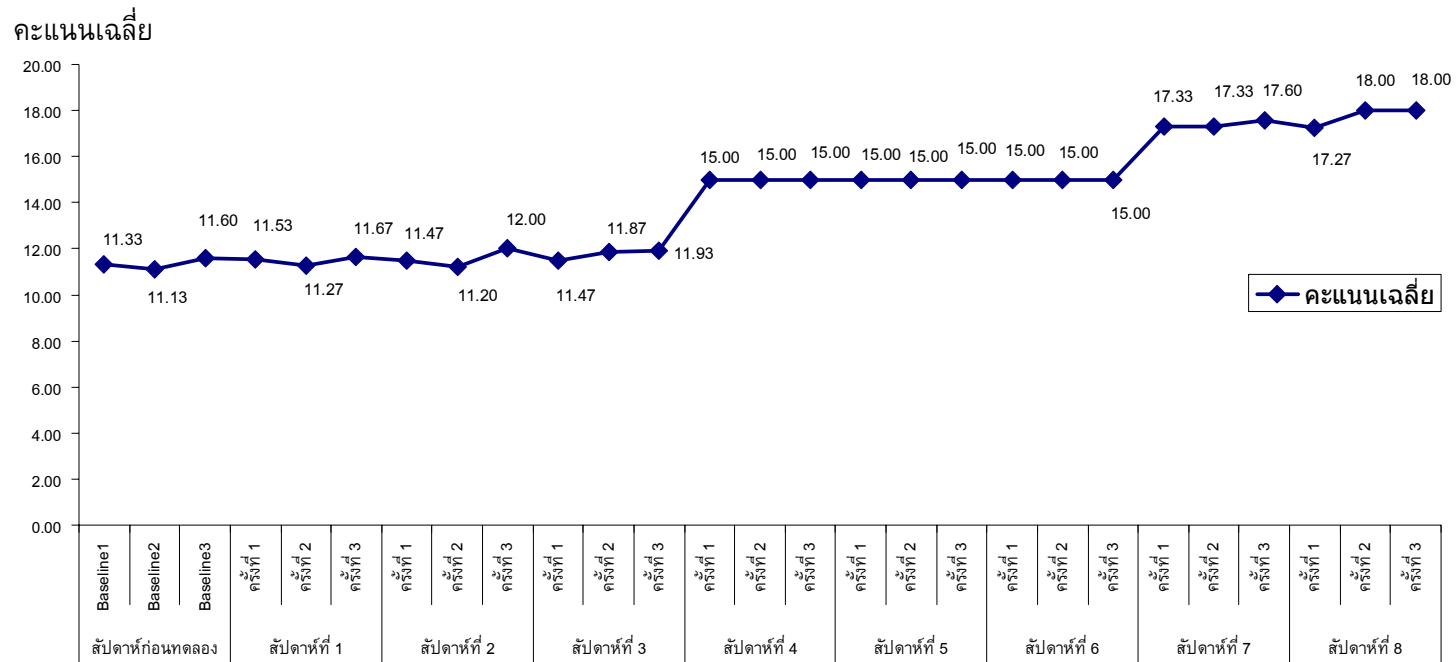
ระยะเวลาในการพัฒนา		การพัฒนารเขียน			
สัปดาห์ที่	ครั้งที่	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{X}$	S
Baseline	1	11	12	11.33	0.49
	2	11	12	11.13	0.35
	3	11	12	11.60	0.51
1	1	11	12	11.53	0.52
	2	11	12	11.27	0.46
	3	11	12	11.67	0.49
2	1	11	12	11.47	0.52
	2	11	12	11.20	0.41
	3	12	12	12.00	0.00
3	1	11	12	11.47	0.52
	2	11	12	11.87	0.35
	3	11	12	11.93	0.26
4	1	15	15	15.00	0.00
	2	15	15	15.00	0.00
	3	15	15	15.00	0.00
5	1	15	15	15.00	0.00
	2	15	15	15.00	0.00
	3	15	15	15.00	0.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ระยะเวลาในการพัฒนา		การพัฒนาการเขียน			
สัปดาห์ที่	ครั้งที่	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{X}$	S
6	1	15	15	15.00	0.00
	2	15	15	15.00	0.00
	3	15	15	15.00	0.00
7	1	17	18	17.33	0.49
	2	17	18	17.33	0.49
	3	17	18	17.60	0.51
8	1	17	18	17.27	0.46
	2	18	18	18.00	0.00
	3	18	18	18.00	0.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยจากการใช้กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงขึ้นเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง โดยสัปดาห์ก่อนการพัฒนามีคะแนนเฉลี่ย 11.13 - 11.60 สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 คะแนนเฉลี่ยเป็น 11.27 - 11.67, 11.20 - 12.00, 11.47 - 11.93, 15.00 - 15.00, 15.00 - 15.00, 15.00 - 15.00, 17.33 - 17.60 และ 17.27 - 18.00 คะแนน ตามลำดับ

เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์

ภาพประกอบ 16 แสดงการเปรียบเทียบการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์ในช่วงเวลาก่อนการทดลองและระหว่างการทดลอง

1.2 การวิเคราะห์คะแนนการพัฒนารายสัปดาห์

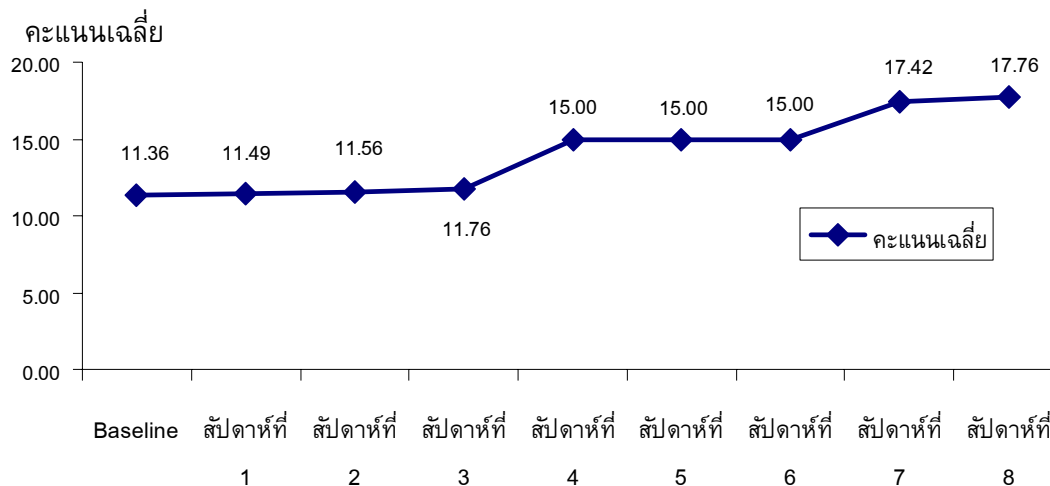
การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนการพัฒนารายสัปดาห์ในแต่ละสัปดาห์ทั้งสัปดาห์ก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนาตลอดช่วง 8 สัปดาห์ ทั้งหมด 27 ครั้ง มาหาค่าต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานดังแสดงในตาราง 4 และนำคะแนนเฉลี่ยรายสัปดาห์มานำเสนอเป็นเส้นภาพดังแสดงในภาพประกอบ 17

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารายสัปดาห์ของผู้ใช้กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ก่อนการพัฒนา และระหว่างการพัฒนาการเขียนทั้ง 8 สัปดาห์

ระยะเวลาในการพัฒนา	การพัฒนารายสัปดาห์			
	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{X}$	S
ก่อนการพัฒนา (Baseline)	11.00	12.00	11.36	0.29
สัปดาห์ที่ 1	11.33	11.67	11.49	0.17
สัปดาห์ที่ 2	11.33	12.00	11.56	0.21
สัปดาห์ที่ 3	11.33	12.00	11.76	0.23
สัปดาห์ที่ 4	15.00	15.00	15.00	0.00
สัปดาห์ที่ 5	15.00	15.00	15.00	0.00
สัปดาห์ที่ 6	15.00	15.00	15.00	0.00
สัปดาห์ที่ 7	17.00	17.67	17.42	0.27
สัปดาห์ที่ 8	17.67	18.00	17.76	0.15

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยจากการใช้กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงขึ้นเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง โดยสัปดาห์ก่อนพัฒนามีคะแนนเฉลี่ย 11.36 คะแนน และระหว่างการพัฒนาตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 มีคะแนนเฉลี่ยเป็น 11.49, 11.56, 11.76, 15.00, 15.00, 15.00, 17.42 และ 17.76 คะแนน ตามลำดับ

เส้นภาพเปรียบเทียบการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

ภาพประกอบ 17 เส้นภาพการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

2.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยรวมของการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาทั้ง 8 สัปดาห์ มาวิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างสัปดาห์	796.726	8	99.591		
ความคลาดเคลื่อน	2.978	112	.027	3745.801**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างการพัฒนาตลอดช่วง 8 สัปดาห์ มีค่า $F = 3745.801$ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยช่วงสัปดาห์อย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ มีค่าแตกต่างกัน

2.2 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้ได้นำคะแนนเฉลี่ยการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาในแต่ละช่วงสัปดาห์ มาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโดยนำคะแนนเฉลี่ยในแต่ละช่วงสัปดาห์มาทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t - test แบบ Dependent ดังตาราง 6

ตาราง 6 การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	ค่าเฉลี่ยผลต่าง (Mean)	ค่าความคลาดเคลื่อน (S)	df	t	Sig.
Baseline, สัปดาห์ที่ 1	0.13	0.08	14	1.702	.111
สัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 2	0.07	0.04	14	1.871	.082
สัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 3	0.20	0.05	14	3.674**	.003
สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4	3.24	0.06	14	53.567**	.000
สัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 5	0.00	0.00	14	-	-
สัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 6	0.00	0.00	14	-	-
สัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7	2.42	0.07	14	35.232**	.000
สัปดาห์ที่ 7, สัปดาห์ที่ 8	0.33	0.08	14	4.183**	.001

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 ปรากฏว่าการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยช่วงสัปดาห์ที่ 3, 4, 7 และช่วงสัปดาห์สุดท้ายมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ช่วงสัปดาห์ที่ 5 และ 6 การพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยไม่มีการเปลี่ยนแปลง และช่วงสัปดาห์แรกกับช่วงสัปดาห์ที่ 2 เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาการเขียนเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเพื่อศึกษาพัฒนาการ ด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ และกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะทำให้เด็กปฐมวัยได้รับของการพัฒนาด้านการเขียนตามขั้นตอนการพัฒนาการเขียนโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เลือกใช้กิจกรรมในการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการเขียนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการเขียนซึ่งจะเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ มีพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันและกำหนดสมมติฐานเฉพาะดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ มีความแตกต่างของคะแนน พัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนเบญจมบพิตร สังกัดสำนักงานเขตดุสิต สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนมีจำนวนทั้งหมด 80 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนเบญจมบพิตร สังกัดสำนักงานเขตดุสิต สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยจับฉลากมา 1 ห้องเรียน และคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการเขียนอยู่ในระดับต่ำ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการด้านการเขียน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
2. กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 50 นาที โดยนำชิ้นงานของกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

4. ดำเนินการทดลองโดยจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน พร้อมทั้งเก็บชิ้นงานของเด็กทุกวันที่ทำทดลองมา ตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนตามเกณฑ์ การให้คะแนนตามพัฒนาการด้านการเขียน

5. ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

6. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม โดยจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ เป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานและจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ อีกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยจัดวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ในช่วงเวลา 9.30 - 10.20 น. และเก็บผลงานศิลปะของเด็กมาตรวจให้คะแนน โดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และทำการทดลองโดยนำข้อมูล ไปหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - way Repeated - Measure ANOVA)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์โดยใช้ t - test แบบ Dependent

สรุปผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์มีพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงขึ้น

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์มีพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ โดยก่อนการจัดกิจกรรมครูจะเป็นผู้เตรียมสถานที่ให้มีความเหมาะสมพร้อมที่จะจัดกิจกรรม มีการสาธิตและยกตัวอย่างการร่วมทำกิจกรรม กิจกรรมฝึกทักษะการเขียนเป็นกิจกรรมสนุกสนาน ตลอดจนเด็กสามารถขีดเขียน สามารถเลือกภาพพิมพ์เองได้ สามารถบรรยายและเล่าถึงผลงานของตนเอง ให้โอกาสเพื่อนได้ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับผลงานศิลปะของตัวเอง นอกจากนี้ยังได้ความรู้จากการอ่านหรือเล่าเรื่องที่เกี่ยวกับภาพที่เด็กทำกิจกรรม ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล (2532 : 7 - 15) กล่าวว่าไว้ว่า กิจกรรมภาพพิมพ์ เด็กอนุบาลส่วนใหญ่จะชอบมา เพราะมีกิจกรรมหลากหลายขั้นตอนน่าสนใจและเข้ากับวัยที่อยากรู้อยากเห็นของเด็ก กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ยังสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยของมอร์โรว์ (Morrow. 1993 : 245) ที่ว่า แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถทำได้โดย

1. ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้มีอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับเด็กได้ฝึกได้เขียน
2. ควรจัดกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กได้เข้าร่วม เพราะเด็กจะทำผลงานจากประสบการณ์ที่เขาพอใจ
3. เด็กจะสังเกตการเขียนของผู้ใหญ่เสมอ ทั้งขณะทำงาน และในเวลาว่าง เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
4. เด็กต้องการโอกาส และวัสดุอุปกรณ์ที่จะเขียนด้วยตนเอง
5. บางครั้งเด็กต้องการความช่วยเหลือในการตัดสินใจที่จะเขียน อย่าปล่อยให้เด็กเขียนคนเดียว
6. เด็กจะให้ความหมายสิ่งที่เขาเขียนขึ้น เช่น ตัวหนังสือ คำ เป็นต้น
7. ในการเขียนของเด็ก โดยมากมักจะมีความหมายในการสื่อสารดังนั้นต้องให้ความสนใจ
8. เด็กควรได้รับการสนับสนุนในระยะยาวทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มอาจจะด้วยการให้เขียนบันทึก เขียนการ์ด เขียนบัตรอวยพร ในโอกาสต่าง ๆ เขียนคำ เป็นเขียนสัญลักษณ์ เขียนประกาศ เขียนเรื่องราว และเขียนหนังสือเป็นต้น
9. ควรอ่านเรื่องราวที่หลากหลายให้เด็กฟัง เพราะอาจทำให้เพราะอาจเป็นการจุดประกายความคิดของเด็ก
10. ควรหาโอกาสที่เหมาะสมในการสอนเด็กเขียน
11. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียนคำจากต้นแบบ

และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 174 - 175) ที่ว่ากิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียนอาจ ให้เด็กวาดภาพให้เสร็จ อย่างน้อยสักส่วนหนึ่งก็ยั้งดี หรือให้ลากเส้นตามรอยประ หรือให้ลากเส้นต่อภาพให้สมบูรณ์ นอกจากแนวคิดเหล่านี้แล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่บ่งบอกถึงการใช้ศิลปะช่วยส่งเสริมการเขียนของเด็กปฐมวัย เช่น อภิสิทธิ์ จรัสชวนเพท (2529 : 100 -101) ที่ได้ให้ความเห็นว่ากิจกรรมศิลปะนอกจากเด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิดให้ผู้ใหญ่ทราบแล้ว ยังช่วยผ่อนคลายความคับข้องใจทางด้านอารมณ์ โดยผ่านการเล่า การบรรยายของผลงานจากการวาด จากการเขียน และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ยิ่งไปกว่านั้นความสำเร็จในการสร้างสรรค์งานจะช่วยให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเองอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์มาเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยก่อนที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์นั้นมีความสามารถทางด้านเขียนอยู่ในระดับขั้นเขียนโดยลอกเลียนแบบ เขียนโดยการคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกตัวอักษรที่คัดลอกพร้อมเล่าเรื่องราวที่สัมพันธ์กันไว้ ซึ่งเห็นได้ว่าเด็กมีความสามารถสอดคล้องกับระดับขั้นพัฒนาการทางการเขียนของนิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 178 - 179) ที่กล่าวว่าเด็กอายุ 5 ขวบ สามารถเขียนชื่อตัวเองได้ การเขียนพยัญชนะตัวเลข อาจเขียนไม่เรียงลำดับและบางทีเขียนกลับหัวก็มี สามารถเขียนชื่อตัวเองได้แต่ตัวไม่เท่ากัน และมีขนาดพอดี จับดินสอ ปากกาหรือพู่กันได้ดีขึ้นชอบวาดและระบายสี สามารถวาดภาพที่ยากขึ้นได้ และภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น ชอบเลียนแบบ สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ชอบถามถึงตัวละครของคำ แต่เมื่อพิจารณาพัฒนาการด้านศิลปะตามแนวคิดของโลเวนเพลด์พบว่าเด็กปฐมวัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความสามารถมากกว่าที่กำหนดไว้ เพราะโลเวนเพลด์ (บุญไท เจริญผล. 2533 : 18; อ้างอิงจาก Lowenfeld. 1975 : 33 - 39) กล่าวว่า วัยที่แสดงออกด้วยการเลียนแบบ (Realistic Stage) จะเป็นเด็กที่มีอายุ 9 - 11 ปี โดยระยะนี้เด็กจะชอบอยู่กับเป็นกลุ่มเป็นพวก ต้องการการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตน มีความคิดฝันมากขึ้นการแสดงออกทางศิลปะ พยายามใช้เส้นเลียนแบบวัตถุสิ่งแวดล้อมที่ตนมองเห็นได้ การเขียนภาพคนจะเน้นความแตกต่างระหว่างชายและหญิง สาเหตุอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองหลวง ดังนั้นความพร้อมในด้านต่างๆ ของเด็ก ผู้ปกครองมีการจัดเตรียมไว้อย่างดีทำให้เด็กมีพัฒนาการและความพร้อมค่อนข้างดีกว่าเด็กปฐมวัยภูมิลำเนาอื่นๆ

เมื่อพิจารณาถึงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ในแต่ละสัปดาห์ พบว่า ช่วงสัปดาห์ที่ 1 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนดีกว่าก่อนการจัดกิจกรรมไม่มากนัก เนื่องมาจากระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยยังน้อย แต่เมื่อระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมากขึ้นพัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้านการเขียนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นจะพบว่าถ้าเด็ก

ได้รับการพัฒนาด้วยการใช้ความคิดจินตนาการและได้สะท้อนความคิดโดยการขีดเขียน สัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นประจำก็จะสามารถพัฒนาการเขียนได้

ช่วงสัปดาห์ที่ 4, 5 และ 6 นั้นค่าเฉลี่ยพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมีลักษณะคงที่ เนื่องจากภาพที่ใช้เป็นภาพที่มีความหลากหลายน้อย เช่น เหี้ยอกน้ำ แมวเล่นลูกบอล นกเกาะกิ่งไม้ จานกับช้อน ตะกร้ากับผลไม้ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงดาว จะเห็นได้ว่าภาพประกอบเหล่านี้ค่อนข้างเป็นภาพธรรมดาที่เด็กเห็นบ่อยๆ ในชีวิตประจำวันจึงทำให้มีแรงจูงใจเพื่อทำกิจกรรมอาจจะน้อยลงไปส่งผลให้เด็กไม่กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมในช่วงนี้จะเริ่มคุ้นเคยกับกิจกรรมการใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์มากขึ้นและมักจะทำกันเป็นกลุ่มดังนั้นจึงมีการลอกเลียนแบบกันได้ง่ายขึ้นทำให้ค่าคะแนนของพัฒนาการด้านการเขียนกันทุกคนดังนั้นครูผู้วิจัยจึงต้องมีการดูแลและให้คำแนะนำกับเด็กมากขึ้น

หลังการทดลองจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ปรากฏว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนที่สูงขึ้นชัดเจนเมื่อเทียบกับคะแนนก่อนจัดกิจกรรม จากผลการจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์โดยภาพรวมแล้วจะพบว่าเด็กมีพัฒนาการด้านการเขียนที่ดีขึ้นเป็นลำดับ เพราะกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ เด็กปฐมวัยชอบ มีความสนุกสนาน ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน รู้สึกเหมือนเป็นการพัฒนาตัวเองเพื่อเข้าสู่สังคม (Morrow. 1993; citing Vygotsky. 1978 *Liteacy Development in the Early Years*) ไม่ได้กำลังเรียนหนังสือแต่กลับเป็นการเล่นหรือพักผ่อน จึงทำให้ได้เรียนรู้และพัฒนาการเขียนของตนเองโดยไม่รู้สึกลำบาก

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. เด็กในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก่อนทดลองจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์มีพัฒนาการทางการเขียนในระดับชั้นที่ 4 คือ เขียนโดยลอกเลียนแบบ ดังนั้นจึงมีทักษะและความสามารถในการเขียนค่อนข้างดี
2. ในระหว่างการทดลองจัดกิจกรรมโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ สัปดาห์แรกเด็กจะมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมค่อนข้างดีมากอันเนื่องมาจากเป็นกิจกรรมที่ใหม่สำหรับเด็ก แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปปรากฏว่าเด็กเริ่มเกิดการเบื่อหน่ายขึ้นบ้างเพราะรูปภาพที่ใช้เป็นอุปกรณ์การจัดกิจกรรมมีความแปลกน้อยลงจึงทำให้คะแนนพฤติกรรมไม่เพิ่มมากขึ้น แต่เมื่อมีการจัดกิจกรรมไปเรื่อยๆ จะพบว่าคะแนนพัฒนาการเขียนมีค่าเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ
3. ช่วงสัปดาห์สุดท้ายเด็กจะมีการพัฒนาการเขียนมากที่สุด เพราะมีการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องและมีการดูแลเป็นอย่างดี

4. ผู้ที่ต้องการจะนำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ควรฝึกการสังเกตเด็กให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และควรมีรูปภาพประกอบที่มีความหลากหลายมากๆ เพื่อให้เด็กรู้สึกถึงความแปลกใหม่ อยากทำกิจกรรมมากขึ้น

5. จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่าเด็กมีการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ได้รวดเร็วขึ้น และมีความสามารถในการเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องผลงานของตนได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การวิจัยเรื่องพัฒนาด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ พบว่าเครื่องมือมีความเหมาะสมกับเด็กและมีการดูแลเด็กตลอดระยะเวลาทดลองเป็นอย่างดีทำให้พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

2. กิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนาน เด็กชอบทำให้จัดการเรียนการสอนได้ง่ายขึ้น ก่อให้เกิดความอยากเรียนรู้มากขึ้น

3. การพัฒนาด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ควรเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางโดยให้เด็กดำเนินการในทุกๆ ขั้นตอนมากที่สุดโดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำ เพราะเมื่อเด็กมีบทบาทมากจะทำให้การเรียนรู้มีชีวิตชีวาและมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูกับ เด็กและระหว่างเด็กด้วยกันเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงวิธีพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยใช้ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในระยะยาวอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามผล ประเมินความคงทนและความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัย

2. ควรมีการศึกษาถึงวิธีการอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย เช่น การศึกษานอกสถานที่ และกิจกรรมที่เพื่อนต่างโรงเรียน หรือผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2532). การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับ
ประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541, เมษายน). "การเล่านิทาน." *การศึกษาปฐมวัย*. 2(2) : 10 - 19.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544, ตุลาคม). "บทบาทของศึกษานิเทศก์ด้านการศึกษา"
วารสารการศึกษาปฐมวัย. 5(1) : 54.
- เกศินี นิสสัยเจริญ. (2527). "การสอนศิลปะสำหรับเด็กเล็ก." *เอกสารการฝึกอบรม*
ผดต. รุ่นที่ 2. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คณะกรรมการประถามศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. (2537). *แนวการจัดประสบการณ์ระดับ*
อนุบาลศึกษา พุทธศักราช 2536. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : กองวิชาการ,
กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. (2533). *พัฒนาการเด็กด้วยศิลปะ*. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์.
- นภดล จันทรเพ็ญ. (2531). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2544). "การวัดและประเมินผลการศึกษา", *ทฤษฎีและ*
การประยุกต์. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- _____. (2526). *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
พื้นฐานการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2538). Portfolio Assessment , "การวัดผลการศึกษา." 17(40) : 11.
- _____. (2544). *การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดและวิธีการ*.
กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- _____. (2545). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง การวัดประเมินการเรียนรู้*.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญไท เจริญผล. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญา กับทักษะพื้นฐาน*
ทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2542). *การเขียน*. กภาพลินธุ์ : จินตพันธ์การพิมพ์.
- บุษบง ตันติวงศ์. (2535). "นวัตกรรมทางสอนภาษาไทยกับธรรมชาติในการอ่านเขียนของ
เด็กปฐมวัย", ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องมิติใหม่การสอนเด็กปฐมวัย*.

- ประไพ แสงตา. (2544). ผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ผกาศรี เย็นบุตร. (2526). ทักษะและความรู้ทางภาษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2533). "การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ขวบ," 3 มิติ ทักษะทางศิลปะและศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2540). "เด็กปฐมวัยในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง," วารสารการศึกษาเด็กปฐมวัย. 1(1) : 44.
- เยาวภา เดชะคุปต์. (2528). กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เยาวภา เดชะคุปต์. (2543, มกราคม). วารสารการศึกษาปฐมวัย, สาขาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 4(1) : 11 - 12.
- รัฐจัญญู ประโมจน์ย์. (2544). ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ราศรี ทองสวัสดิ์. (2527). "การจัดประสบการณ์เพื่อฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับปฐมวัยศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหมิตร.
- ละออ ชูติกร. (2529, เมษายน). "แนวคิดในการเตรียมความพร้อม," รักลูก . 4(6) : 101 - 106.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2537). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2539, กรกฎาคม). "หัวใจที่เบิกบานเสริมสร้างด้วยนิทาน," โพรเบล. 1(2) : 20 - 22.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). ศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิวัฒนาการ.
- ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. (2539, มกราคม-เมษายน). "การประยุกต์ใช้การวัดและประเมินความสามารถจริงในการเรียนการสอน," การวัดผลการศึกษา. 17(51) : 33.
- สนิท ฉิมเล็ก. (2540). พฤติกรรมการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิษณุโลก : ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏพิบูลย์สงคราม.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2543, มกราคม). "ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านกับความสามารถด้านสติปัญญาของเด็กอายุ 4 - 7 ปี," วารสารการศึกษาปฐมวัย. 4(1)74.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- สิริยา พันโสรี. (2546). *การพัฒนาการแสดงออกขั้นพื้นฐานทางศิลปะสร้างสรรค์*.
 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535, เมษายน-พฤษภาคม). "การสอนเขียนแก่เด็กปฐมวัย," *สารพัฒนา
 หลักสูตร*. 11(110) : 8.
- หน่วยศึกษานิเทศก์.สำนักงาน. (2543). *แผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1
 เล่ม 2*. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร.
- อภิสิทธิ์ จรัสชวนเพท. (2529, เมษายน). "แนวคิดในการเตรียมความพร้อม," *รักลูก*.
 4(1) : 101 - 106.
- อริยพร คงนางวิง. (2532). *รูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
 ถ่ายเอกสาร.
- อารี สันหจวี. (2537). *นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ : สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.
- อุบล ตูจินดา. (2532). *หลักและวิธีสอนศิลปะ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Barneet, Susan I and Johnson Gray. (1996, March). "Further Evidence on the
 Relationship Between Participation in Nutrition Education Program and Change
 in Dietary Behavior " *Journal of Family and Consumer Sciences*. 55 (1) : 31.
- Blood, R.W. (1996). *What's in a mane ? The role of name Writing in Children 's literacy
 acquisition*. University of Virginia.
- Machado, Jeane M. (1995). *Early Childhood Experiences in Language Arts Emerging
 Literacy*. New York : Delmar Publishers.
- Morrow, Leslev Mandel. (1993). *Literacy Development in Early Year : Helping Children
 Read and Write*. Unites State of America : A Division of Simon and Schuster.Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
- รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย สามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่สามารถจัดให้เด็กได้คือ การจัดกิจกรรมศิลปะ โดยการจัดในรูปแบบการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่กำหนดให้ เช่น การต่อเติมจากภาพที่มีส่วนประกอบที่หายไป หมุนเวียนเปลี่ยนไปในแต่ละวันเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและรู้จักถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจในหน่วยการเรียนรู้ รายละเอียดของภาพ สี สัน รูปทรง ทิศทางการวาดภาพได้สอดคล้องกับการเขียนที่เป็นชื่อเรื่องของภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาด้านการเขียนเด็กปฐมวัยในด้านความสามารถการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายไปตามขั้นพัฒนาการของเด็กตามเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ และเขียนคำที่เป็นชื่อเรื่องของภาพได้

เนื้อหา

กิจกรรมวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ซึ่งเด็กเป็นผู้เลือกภาพที่จะพิมพ์ และพิมพ์ภาพด้วยตนเอง เป็นภาพที่มีลักษณะส่วนประกอบบางส่วนหายไป เด็กจะวาดภาพต่อเติมภาพพิมพ์ตามขั้นพัฒนาการของเด็กและเขียนชื่อภาพได้

หลักการจัดกิจกรรม

1. กิจกรรมนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยจัดในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 50 นาที
2. การจัดกิจกรรมวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ซึ่งครูจะต้องเตรียมอุปกรณ์ในการพิมพ์ภาพและสีที่ใช้ในการพิมพ์ภาพและสีที่ใช้ในการพิมพ์ภาพให้เด็กได้พิมพ์ภาพด้วยตนเอง และวาดภาพต่อเติมส่วนที่ขาดหายไปตามขั้นตอนพัฒนาการของเด็กและเขียนชื่อภาพได้
3. ให้เด็กได้มีอิสระในการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ในบรรยากาศที่เป็นกันเองมีแสงสว่างเพียงพอ สะดวกสบาย มีอุปกรณ์พร้อมที่จะให้เด็กเลือกทำกิจกรรม
4. มีบัตรคำชื่อภาพเพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในสิ่งแวดล้อม

บทบาทครู

ในการจัดกิจกรรมวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ควรปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ให้เข้าใจก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งครูจะต้องเตรียมอุปกรณ์การพิมพ์ที่เป็นธรรมชาติ ทรายาง สีน้ำ สีโปสเตอร์ สผสมอาหาร และหมึกพิมพ์ที่จะให้เด็กเลือกใช้ในการพิมพ์ภาพด้วยตนเองและวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ในส่วนที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์และเขียนชื่อภาพซึ่งในหนึ่งสัปดาห์ จะทำกิจกรรม 3 วัน วันละ 1 ภาพ ทั้งหมด 8 สัปดาห์จะมี 24 ภาพ

2. สร้างข้อตกลงและอธิบายขั้นตอนในการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กสนใจในกิจกรรมและให้แรงเสริมบวกในขณะที่เด็กทำงาน ในขั้นสรุปให้เด็กทบทวนถึงเรื่องที่ได้ทำและผลที่ได้จากการทำกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ และครูให้ความรู้เพิ่มเติม โดยการอ่านหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่เด็กได้ทำกิจกรรมและให้เด็กอ่านคำที่เขียนชื่อภาพ

3. เตรียมสื่อและมุมศิลปะอื่น ๆ ให้ครบตามกิจกรรมของศิลปะ เมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมการพิมพ์ภาพและวาดภาพต่อเติม เขียนคำเสร็จแล้ว เด็กจะได้ทำกิจกรรมศิลปะอื่นๆ ในมุมศิลปะ

4. ครูต้องรู้จักการปรับแผนจากการสังเกตเด็กที่ทำกิจกรรมในทุกครั้งปรับแผนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดอิสระ มีจินตนาการให้มีพัฒนาการดีขึ้น

บทบาทเด็ก

ครูควรให้เด็กได้เห็นบทบาทตนเองดังนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ตกลงกันไว้
2. พยายามให้เด็กได้คิด เลือกภาพพิมพ์และพิมพ์ภาพด้วยตนเองและวาดภาพต่อเติมจำภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายและเขียนคำชื่อภาพได้ตามขั้นตอนพัฒนาการของเด็ก
3. เมื่อได้ยินสัญญานเตือนพยายามทำให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด

รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ในการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ที่มีลักษณะส่วนประกอบขาดหายไป ตามขั้นตอนการพัฒนาการของเด็กและเขียนชื่อภาพได้

เนื้อหา

กิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ซึ่งเด็กจะเป็นผู้เลือกภาพที่จะพิมพ์และพิมพ์ภาพด้วยตนเองเป็นภาพที่มีลักษณะส่วนประกอบบางส่วนหายไปซึ่งจะเน้นกระบวนการคิดและความเข้าใจและพัฒนาการในการเขียน โดยที่เด็กจะแสดงออกมาในการวาดภาพส่วนที่หายไป ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านการขีดเขียนต่อภาพและการเขียนคำที่เป็นชื่อภาพได้ตามพัฒนาการของเด็ก

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

ขั้นนำ

1. นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการให้เด็กดูภาพและบัตรคำชื่อภาพที่เด็กจะทำกิจกรรม การใช้สื่อประกอบเพื่อให้เด็กสนใจ และสร้างความพร้อมเข้าสู่กิจกรรม
2. แนะนำวัสดุอุปกรณ์และสื่อ วิธีใช้และวิธีเก็บรักษา
3. บอกข้อตกลงเบื้องต้นในการทำกิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กเลือกภาพที่จะพิมพ์และวัสดุที่ใช้พิมพ์ภาพด้วยตนเอง
2. เด็กวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่เด็กเป็นผู้พิมพ์ด้วยตนเอง อย่างอิสระตามความคิดจินตนาการของตนเองและเขียนชื่อภาพตามบัตรคำ
3. ครูให้การส่งเสริมแรงในขณะเด็กทำกิจกรรม เช่น การใช้ท่าทาง และวาจา การยิ้ม การพยักหน้า การยอมรับความคิดเห็น การชมเชยด้วยคำพูดดีมาก เก่งมาก ยอดเยี่ยม สวยมาก เมื่อหมดเวลาให้เด็กทุกคนเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เมื่อเด็กพิมพ์ภาพวาดต่อเติมและเขียนชื่อภาพได้ตามพัฒนาการของเด็กเสร็จแล้ว ให้เด็กแต่ละคนเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพของตนและอ่านชื่อภาพที่เขียนไว้
2. ครูอ่านหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่เด็กทำกิจกรรมเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก

3. คุรบันทึทืออภพและเร่องที่เด็กเล่าเกี่ยวกับภพ พร้อมทั้งสังเกตรูปแบบการต่อเติมภพและการเขียนคำชื่อภพตามขั้นพัฒนาการของเด็กทุกคน

การประเมินผล

1. สังเกตการวาดภพต่อเติมจากภพพิมพ์
2. สังเกตการเขียนคำชื่อภพตามขั้นตอนการการของเด็ก โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

ความคิดรวบยอด

กิจกรรมวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาด้านการเขียนโดยการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายไปและเขียนชื่อภาพได้ตามขั้นพัฒนาการของเด็ก

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาตามด้านการเขียนโดยการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบที่หายไปและเขียนชื่อภาพได้ตามขั้นพัฒนาการของเด็ก

เนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำกิจกรรมวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่ใช้วัสดุธรรมชาติ นิ้วมือ ตรายาง พิมพ์ด้วยสีน้ำ สีโปสเตอร์ สีผสมอาหาร และหมึกพิมพ์ โดยที่ภาพมีลักษณะที่มีส่วนประกอบที่หายไปและเขียนชื่อภาพมาใช้ในกิจกรรมศิลปะโดยที่เด็กจะเป็นผู้เลือกภาพพิมพ์และพิมพ์ภาพด้วยตนเองและวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายไป กิจกรรมที่จัดในครั้งนี้คำนึงถึงการพัฒนาการของเด็กในวัย 4 - 5 ปี และในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมตัวอย่างไว้ในตาราง

ตารางจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

การจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ในระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ดังนี้

สัปดาห์ ที่	ครั้งที่	วัน	เวลา	กิจกรรมวาดภาพต่อเติม จากภาพที่พิมพ์	สื่อ
1	1	อังคาร	09.40-10.00 น.	วาดภาพต่อเติมจากภาพ พิมพ์ในลักษณะ 3 ใน 4 ของภาพมีต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ให้เด็กเลือกทำ วันละ 1 ภาพและเขียนชื่อภาพ	สื่อธรรมชาติ ใบไม้ ดอกไม้ ตรายางรูปต้นไม้
	2	พุธ	09.40-10.00 น.		
	3	พฤหัสบดี	09.40-10.00 น.		
2	4	อังคาร	09.40-10.00 น.	วาดภาพต่อเติมจากภาพ พิมพ์ในลักษณะ 1 ใน 2 ของภาพมีภาพส้ม ผักกาดขาว หัวแครอท	สื่อธรรมชาติ ส้ม ผักกาดขาว หัว แครอท
	5	พุธ	09.40-10.00 น.		
	6	พฤหัสบดี	09.40-10.00 น.		
3	7	อังคาร	09.40-10.00 น.	วาดภาพต่อเติมจากภาพ พิมพ์ในลักษณะ 1 ใน 4 ของภาพ มีภาพปลา กุ้ง ปู	สื่อธรรมชาติ ตรา ยาง ปลา กุ้ง ปู
	8	พุธ	09.40-10.00 น.		
	9	พฤหัสบดี	09.40-10.00 น.		
4	10	อังคาร	09.40-10.00 น.	วาดภาพต่อเติมจากภาพ พิมพ์ในลักษณะ 3 ใน 4 ของภาพ มีภาพช้าง แมว นก	สื่อธรรมชาติ ตรา ยางรูปช้าง แมว นก
	11	พุธ	09.40-10.00 น.		
	12	พฤหัสบดี	09.40-10.00 น.		
5	13	อังคาร	09.40-10.00 น.	วาดภาพต่อเติมจากภาพ พิมพ์ในลักษณะ 1 ใน 2 ของภาพ มีภาพขวดกับอ่าง จานกับไข่ ถูกับพาน	สื่อธรรมชาติ ตรา ยางรูปขวดกับ อ่าง จานกับไข่ ถูกับพาน
	14	พุธ	09.40-10.00 น.		
	15	พฤหัสบดี	09.40-10.00 น.		
6	16	อังคาร	09.40-10.00 น.	วาดภาพต่อเติมจากภาพ พิมพ์ในลักษณะ 1 ใน 4 ของภาพ มีภาพดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว	สื่อธรรมชาติ ตรา ยางรูปดวง อาทิตย์ ดวง จันทร์ดวงดาว
	17	พุธ	09.40-10.00 น.		
	18	พฤหัสบดี	09.40-10.00 น.		
7	19	อังคาร	09.40-10.00 น.	วาดภาพต่อเติมจากภาพ พิมพ์ในลักษณะ 1 ใน 2 ของภาพมีภาพเตา ว่าว เรือ	สื่อธรรมชาติ ตรา ยางรูปเตา ว่าว เรือ
	20	พุธ	09.40-10.00 น.		
	21	พฤหัสบดี	09.40-10.00 น.		

สัปดาห์ ที่	ครั้งที่	วัน	เวลา	กิจกรรมวาดภาพต่อเติม จากภาพที่พิมพ์	สื่อ
8	22 23 24	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	09.40-10.00 น. 09.40-10.00 น. 09.40-10.00 น.	วาดภาพต่อเติมจากภาพ พิมพ์ในลักษณะ 1 ใน 4 ของภาพ มีภาพศาลา ทหาร ธงชาติ	สื่อธรรมชาติ ตรายางรูปศาลา ทหาร ธงชาติ

หมายเหตุ

1. กิจกรรมวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ในหนึ่งสัปดาห์ ทำกิจกรรม 3 วัน 3 ภาพ โดยเด็ก จะเลือกทำวันละ 1 ภาพและเขียนชื่อภาพ
2. เด็กจะได้ทำกิจกรรมศิลปะอื่นๆครบทุกประเภท ในมุมศิลปะที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ เด็กทำด้วยตนเอง หลังจากที่ทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว

สื่ออุปกรณ์ที่ใช้

1. อุปกรณ์ในการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ได้แก่ สีเทียน สีน้ำ สีโปสเตอร์ สผสมอาหาร หมึกพิมพ์ ฟูกัน ดินสอ กระดาษ 80 ปอนด์
2. อุปกรณ์ในการพิมพ์ภาพได้แก่ วัสดุธรรมชาติที่ใช้ในการพิมพ์ภาพ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ส้ม ผักกาดขาว หัวแครอท นิ้วมือ ตรายางรูปสัตว์ และรูปอื่นๆที่ใช้ทำกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

สัปดาห์ที่ 1 วันอังคาร (เวลา 20 นาที)

วาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายไป ในลักษณะ 3 ใน 4 ของภาพ
ไปไม้ให้เด็กวาดภาพต่อเติมให้ภาพมีรูปทรงที่สมบูรณ์และเขียนชื่อภาพ “ไปไม้”

กรอบแนวความคิด พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย 6 ชั้น

1. ขีดเขียนแทนเขียน	2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
3. เขียนโดยไม่มีแบบแผนและกฎเกณฑ์	4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด	6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อพัฒนาการเขียนของเด็กให้สามารถเขียนชื่อภาพได้ถูกต้อง
2. เด็กสามารถพิมพ์ภาพจากสื่อ วัสดุ อุปกรณ์
3. เด็กสามารถวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายไปให้มีรูปทรงสมบูรณ์
4. เด็กมีความสุขเพลิดเพลินในการพิมพ์ภาพ วาดภาพ และเขียนชื่อภาพ

เนื้อหา

กิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ซึ่งเด็กจะเป็นผู้พิมพ์ภาพด้วยตนเองเป็นภาพไปไม้ที่มีลักษณะส่วนประกอบบางส่วนหายไป ในลักษณะ 3 ใน 4 ของภาพ ซึ่งจะเน้นกระบวนการคิดและความเข้าใจและพัฒนาการในการเขียนโดยที่เด็กจะแสดงออกมาในการวาดภาพส่วนที่หายไป ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการขีดเขียนต่อภาพและการเขียนคำที่เป็นชื่อภาพ “ไปไม้”

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

ขั้นนำ

1. นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการให้เด็กดูภาพไปไม้และบัตรคำชื่อภาพ “ไปไม้” ที่เด็กจะทำกิจกรรม การใช้สื่อประกอบเพื่อให้เด็กสนใจ และสร้างความพร้อมเข้าสู่กิจกรรม
2. แนะนำวัสดุอุปกรณ์ และสื่อ วิธีใช้และวิธีการรักษา
3. บอกข้อตกลงเบื้องต้นในการทำกิจกรรมให้เด็กได้รับรู้

ขั้นตอนกิจกรรม

1. เด็กเลือกใบไม้ที่ใช้พิมพ์ภาพด้วยตนเองและพิมพ์ภาพที่มีส่วนประกอบบางส่วนหายไป
2. เด็กวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่เด็กเป็นผู้พิมพ์ด้วยตนเอง อย่างอิสระตามความคิดจินตนาการของตนเองให้ภาพมีรูปร่างสมบูรณ์และเขียนชื่อภาพตามบัตรคำ
3. ครูให้การส่งเสริมแรงในขณะที่เด็กทำกิจกรรม เช่นการยอมรับความคิดเห็น การชมเชยด้วยคำพูดดีมาก เก่งมาก ยอดเยี่ยม สวยมาก
4. เมื่อหมดเวลาให้เด็กทุกคนเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เมื่อเด็กพิมพ์ภาพวาดภาพต่อเติมและเขียนชื่อภาพเสร็จแล้วให้เด็กแต่ละคนเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพของตนและอ่านชื่อภาพที่เขียนไว้
2. ครูอ่านหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่เด็กทำกิจกรรมเป็นการเสริมความรู้ให้กับเด็ก
3. ครูบันทึกชื่อภาพและเรื่องที่เด็กเล่าเกี่ยวกับภาพ พร้อมทั้งสังเกตรูปแบบการต่อเติมภาพและการเขียนคำชื่อภาพของเด็กทุกคน

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ภาพ ใบไม้
2. บัตรคำ “ใบไม้”
3. อุปกรณ์การพิมพ์จากสื่อธรรมชาติ เช่น ใบไม้
4. สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีผสมอาหาร หมึกพิมพ์ ฟูกัน ดินสอ
5. กระดาษถ่ายเอกสาร A4

การประเมินผล

1. สังเกตการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
2. สังเกตการเขียนชื่อภาพ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

สัปดาห์ที่ 1 วันพุธ (เวลา 20 นาที)

วาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายไป ในลักษณะ 3 ใน 4 ของภาพ ดอกไม้ให้เด็กวาดภาพต่อเติมให้ภาพมีรูปทรงที่สมบูรณ์และเขียนชื่อภาพ “ดอกไม้”

กรอบแนวความคิด พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย 6 ชั้น

1. ขีดเขียนแทนเขียน	2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ
3. เขียนโดยไม่มีแบบแผนและกฎเกณฑ์	4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด	6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อพัฒนาการเขียนของเด็กให้สามารถเขียนชื่อภาพได้ถูกต้อง
2. เด็กสามารถพิมพ์ภาพจากสื่อ วัสดุ อุปกรณ์
3. เด็กสามารถวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายไปให้มีรูปทรงสมบูรณ์
4. เด็กมีความสุขเพลิดเพลินในการพิมพ์ภาพ วาดภาพ และเขียนชื่อภาพ

เนื้อหา

กิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ซึ่งเด็กจะเป็นผู้พิมพ์ภาพด้วยตนเองเป็นภาพดอกไม้ที่มีลักษณะส่วนประกอบบางส่วนหายไป ในลักษณะ 3 ใน 4 ของภาพ ซึ่งจะเน้นกระบวนการคิดและความเข้าใจและพัฒนาการในการเขียนโดยที่เด็กจะแสดงออกมาในตากวาดภาพส่วนที่หายไป ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการขีดเขียนต่อภาพและการเขียนคำที่เป็นชื่อภาพ “ดอกไม้”

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

ขั้นนำ

1. นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการให้เด็กดูภาพดอกไม้และบัตรคำชื่อภาพ “ดอกไม้” ที่เด็กจะทำกิจกรรม การใช้สื่อประกอบเพื่อให้เด็กสนใจ และสร้างความพร้อมเข้าสู่กิจกรรม
2. แนะนำวัสดุอุปกรณ์ และสื่อ วิธีใช้และวิธีการรักษา
3. บอกข้อตกลงเบื้องต้นในการทำกิจกรรมให้เด็กได้รับรู้

ขั้นตอนกิจกรรม

1. เด็กเลือกดอกไม้ที่ใช้พิมพ์ภาพด้วยตนเองและพิมพ์ภาพที่มีส่วนประกอบบางส่วนหายไป
2. เด็กวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่เด็กเป็นผู้พิมพ์ด้วยตนเอง อย่างอิสระตามความคิดจินตนาการของตนเองให้ภาพมีรูปร่างสมบูรณ์และเขียนชื่อภาพตามบัตรคำ
3. ครูให้การส่งเสริมแรงในขณะที่เด็กทำกิจกรรม เช่นการยอมรับความคิดเห็น การชมเชยด้วยคำพูดดีมากๆ เก่งมาก ยอดเยี่ยม สวยมาก
4. เมื่อหมดเวลาให้เด็กทุกคนเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เมื่อเด็กพิมพ์ภาพวาดภาพต่อเติมและเขียนชื่อภาพเสร็จแล้วให้เด็กแต่ละคนเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพของตนและอ่านชื่อภาพที่เขียนไว้
2. ครูอ่านหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่เด็กทำกิจกรรมเป็นการเสริมความรู้ให้กับเด็ก
3. ครูบันทึกชื่อภาพและเรื่องที่เด็กเล่าเกี่ยวกับภาพ พร้อมทั้งสังเกตรูปแบบการต่อเติมภาพและการเขียนคำชื่อภาพของเด็กทุกคน

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ภาพ ดอกไม้
2. บัตรคำ “ดอกไม้”
3. อุปกรณ์การพิมพ์จากสื่อธรรมชาติ เช่น ดอกไม้
4. สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีผสมอาหาร หมึกพิมพ์ ฟู่กัน ดินสอ
5. กระดาษถ่ายเอกสาร A4

การประเมินผล

1. สังเกตการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
2. สังเกตการเขียนชื่อภาพ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

สัปดาห์ที่ 1 วันพฤหัสบดี (เวลา 20 นาที)

วาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายไป ในลักษณะ 3 ใน 4 ของภาพ ต้นไม้ให้เด็กวาดภาพต่อเติมให้ภาพมีรูปทรงที่สมบูรณ์และเขียนชื่อภาพ “ต้นไม้”

กรอบแนวความคิด พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย 6 ชั้น

1. ขีดเขียนแทนเขียน	2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ
3. เขียนโดยไม่มีแบบแผนและกฎเกณฑ์	4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด	6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อพัฒนาการเขียนของเด็กให้สามารถเขียนชื่อภาพได้ถูกต้อง
2. เด็กสามารถพิมพ์ภาพจากสื่อ วัสดุ อุปกรณ์
3. เด็กสามารถวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีส่วนประกอบหายไปให้มีรูปทรงสมบูรณ์
4. เด็กมีความสุขเพลิดเพลินในการพิมพ์ภาพ วาดภาพ และเขียนชื่อภาพ

เนื้อหา

กิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ ซึ่งเด็กจะเป็นผู้พิมพ์ภาพด้วยตนเองเป็นภาพต้นไม้ที่มีลักษณะส่วนประกอบบางส่วนหายไป ในลักษณะ 3 ใน 4 ของภาพ ซึ่งจะเน้นกระบวนการคิดและความเข้าใจและพัฒนาการในการเขียนโดยที่เด็กจะแสดงออกมาในการวาดภาพส่วนที่หายไป ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการขีดเขียนต่อภาพและการเขียนคำที่เป็นชื่อภาพ “ต้นไม้”

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์

ขั้นนำ

1. นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการให้เด็กดูภาพใบไม้และบัตรคำชื่อภาพ “ต้นไม้” ที่เด็กจะทำกิจกรรม การใช้สื่อประกอบเพื่อให้เด็กสนใจ และสร้างความพร้อมเข้าสู่กิจกรรม
2. แนะนำวัสดุอุปกรณ์ และสื่อ วิธีใช้และวิธีการรักษา
3. บอกข้อตกลงเบื้องต้นในการทำกิจกรรมให้เด็กได้รับรู้

ขั้นตอนกิจกรรม

1. เด็กเลือกต้นไม้ที่ใช้พิมพ์ภาพด้วยตนเองและพิมพ์ภาพที่มีส่วนประกอบบางส่วนหายไป
2. เด็กวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่เด็กเป็นผู้พิมพ์ด้วยตนเอง อย่างอิสระตามความคิดจินตนาการของตนเองให้ภาพมีรูปร่างสมบูรณ์และเขียนชื่อภาพตามบัตรคำ
3. ครูให้การส่งเสริมแรงในขณะที่เด็กทำกิจกรรม เช่นการยอมรับความคิดเห็น การชมเชยด้วยคำพูดดีมากๆ เก่งมาก ยอดเยี่ยม สวยมาก
4. เมื่อหมดเวลาให้เด็กทุกคนเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เมื่อเด็กพิมพ์ภาพวาดภาพต่อเติมและเขียนชื่อภาพเสร็จแล้วให้เด็กแต่ละคนเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพของตนและอ่านชื่อภาพที่เขียนไว้
2. ครูอ่านหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่เด็กทำกิจกรรมเป็นการเสริมความรู้ให้กับเด็ก
3. ครูบันทึกชื่อภาพและเรื่องที่เด็กเล่าเกี่ยวกับภาพ พร้อมทั้งสังเกตรูปแบบการต่อเติมภาพและการเขียนคำชื่อภาพของเด็กทุกคน

สื่อการจัดกิจกรรม

1. ภาพ ต้นไม้
2. บัตรคำ “ต้นไม้”
3. อุปกรณ์การพิมพ์จากสื่อธรรมชาติ เช่น ต้นไม้
4. สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีผสมอาหาร หมึกพิมพ์ ฟูกัน ดินสอ
5. กระดาษถ่ายเอกสาร A4

การประเมินผล

1. สังเกตการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์
2. สังเกตการเขียนชื่อภาพ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน
- แบบบันทึกการให้คะแนนงานเขียนของนักเรียน

คู่มือการใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

คำชี้แจง

1. พัฒนาด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่นำมาประเมินให้คะแนน 0-3 แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1.1 ชีตเขียนแทนเขียน
- 1.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ
- 1.3 เขียนโดยไม่มีแบบแผนและกฎเกณฑ์
- 1.4 เขียนโดยลอกเลียนแบบ
- 1.5 เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
- 1.6 เขียนโดยสะกตคำขึ้นเอง

2. กฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนนำมาประเมินพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยการเก็บชิ้นงานของเด็กที่ทำในแต่ละวันมาประเมินให้คะแนนเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ เป็นการเก็บชิ้นงานเด็กที่ทำกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ตามหน่วยการเรียนรู้ในสัปดาห์นั้นเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐาน

การให้คะแนน

ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลงานของเด็กโดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนด้วยตนเอง โดยการทำดังนี้ เมื่อนำชิ้นงานของเด็กมาประเมินผลตามกฎเกณฑ์การประเมินงานเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นถ้าพบว่าผลงานเขียนของเด็กอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยจะเขียนคะแนนลงในชิ้นงาน

กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน มีดังนี้

กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน	ระดับคะแนน
1.ขีดเขียนแทนเขียน	
1.1 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้	3
1.2 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนได้	2
1.3 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่ขีดเขียนได้	1
1.4 ไม่สามารถขีดเขียนหรือเล่าเรื่องราวในแผ่นงาน	0
2.เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ	
2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายพร้อมเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้	3
2.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้	2
2.3 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้	1
2.4 ไม่สามารถเขียนตั้งชื่อผลงานและเขียนด้วยสัญลักษณ์ลงในผลงาน	0
3.เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์	
3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	3
3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียน	2
3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก ไม่สามารถบอกเล่าเรื่องราวที่เขียนได้	1
3.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและเล่าเรื่องราวได้	0

กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน	ระดับคะแนน
<p>4.เขียนโดยลอกเลียนแบบ</p> <p>4.1 เขียนโดยการคัดลอกจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน</p> <p>4.2 เขียนโดยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้</p> <p>4.3 เขียนโดยการคัดลอกคำจากต้นแบบ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้</p> <p>4.4 ไม่สามารถคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวไม่ได้</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
<p>5.เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด</p> <p>5.1 เขียนเป็นภาพสัญลักษณ์ บอกความหมายของตัวอักษรและภาพพร้อมเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน</p> <p>5.2 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกแต่บอกความหมายของตัวอักษรได้</p> <p>5.3 การเขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับภาพ และบอกความหมายได้</p> <p>5.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและบอกความหมายไม่ได้</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
<p>6.เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง</p> <p>6.1 เขียนโดยสะกดคำขึ้นเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกด พร้อมเล่าเรื่องราวที่สัมพันธ์กัน</p> <p>6.2 เขียนและสะกดคำด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดขึ้นได้</p> <p>6.3 เขียนและสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอกความหมายไม่ได้</p> <p>6.4 ไม่สามารถเขียนสะกดคำขึ้นเองและบอกความหมายไม่ได้</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

แบบบันทึกการให้คะแนนงานเขียนของนักเรียน

เด็กชาย/หญิง.....

ชั้นอนุบาล.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี เลขที่.....

ผู้ตรวจให้คะแนนงานเขียน.....

ความสามารถด้านการเขียน	คะแนน		
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3
<p>1. ชีตเขียนแทนเขียน</p> <p>1.1 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ชีตเขียน พร้อมเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้</p> <p>1.2 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้</p> <p>1.3 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้</p> <p>1.4 ไม่สามารถชีตเขียนหรือเล่าเรื่องราวในแผ่นงาน</p>			
<p>2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ</p> <p>2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ บอกความหมาย พร้อมเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้</p> <p>2.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้</p> <p>2.3 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้</p> <p>2.4 ไม่สามารถเขียนตั้งชื่อผลงานและเขียนด้วยสัญลักษณ์ลงในผลงาน</p>			

ความสามารถด้านการเขียน	คะแนน		
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3
<p>3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์</p> <p>3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน</p> <p>3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียน</p> <p>3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก ไม่สามารถบอกเล่าเรื่องราวที่เขียนได้</p> <p>3.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและเล่าเรื่องราวได้</p>			
<p>4.เขียนโดยลอกเลียนแบบ</p> <p>4.1 เขียนโดยการคัดลอกจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน</p> <p>4.2 เขียนโดยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้</p> <p>4.3 เขียนโดยการคัดลอกคำจากต้นแบบ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้</p> <p>4.4 ไม่สามารถคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวไม่ได้</p>			
<p>5.เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด</p> <p>5.1 เขียนเป็นภาพสัญลักษณ์ บอกความหมายของตัวอักษรและภาพพร้อมเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน</p> <p>5.2 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกแต่บอกความหมายของตัวอักษรได้</p> <p>5.3 การเขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับภาพ และบอกความหมายได้</p> <p>5.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและบอกความหมายไม่ได้</p>			

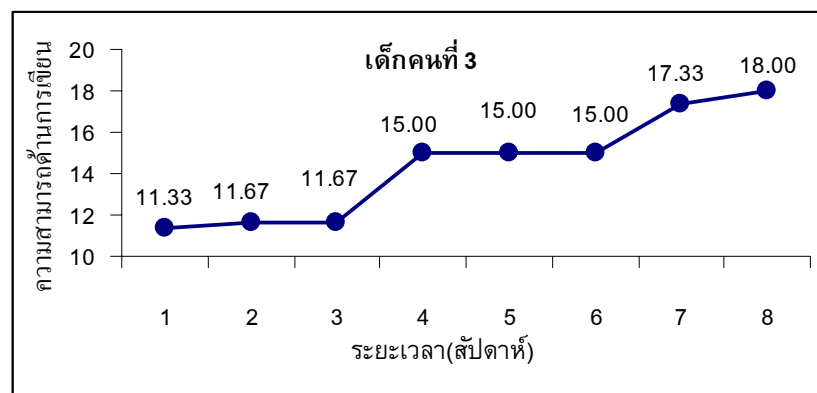
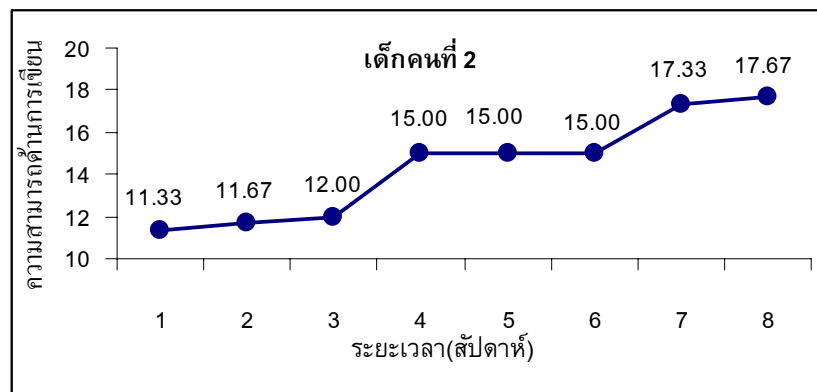
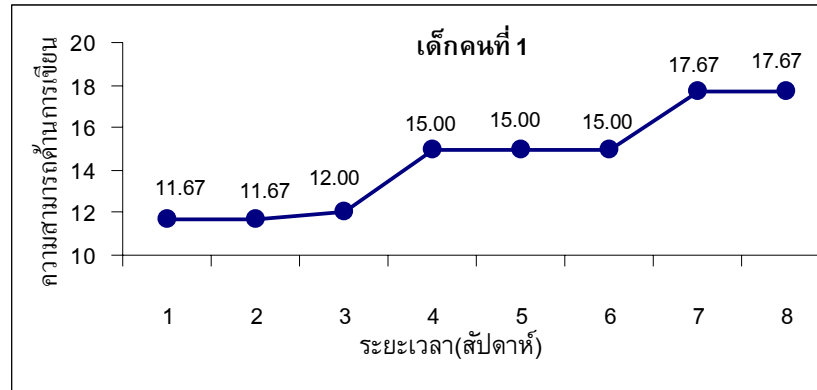

ความสามารถด้านการเขียน	คะแนน		
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3
<p>6.เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง</p> <p>6.1 เขียนโดยสะกดคำขึ้นเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียน ถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกด พร้อมเล่าเรื่องราวที่สัมพันธ์กัน</p> <p>6.2 เขียนและสะกดคำด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียน ถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดขึ้นได้</p> <p>6.3 เขียนและสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอกความหมายไม่ได้</p> <p>6.4 ไม่สามารถเขียนสะกดคำขึ้นเองและบอกความหมายไม่ได้</p>			
คะแนนรวม			

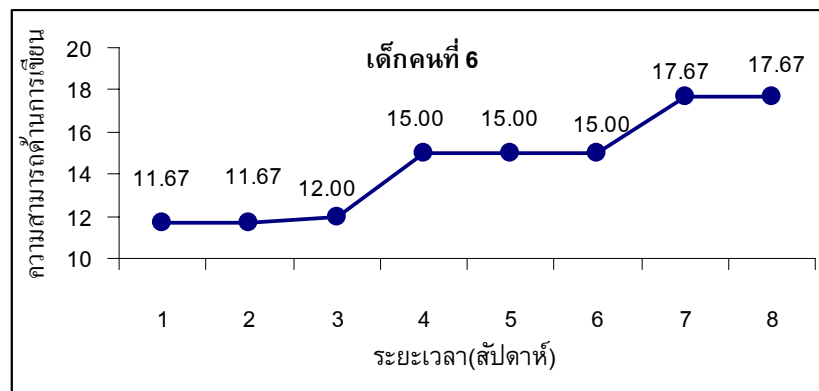
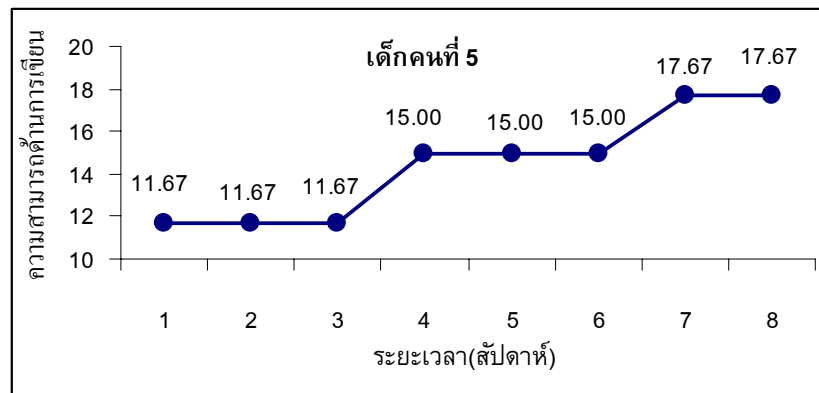
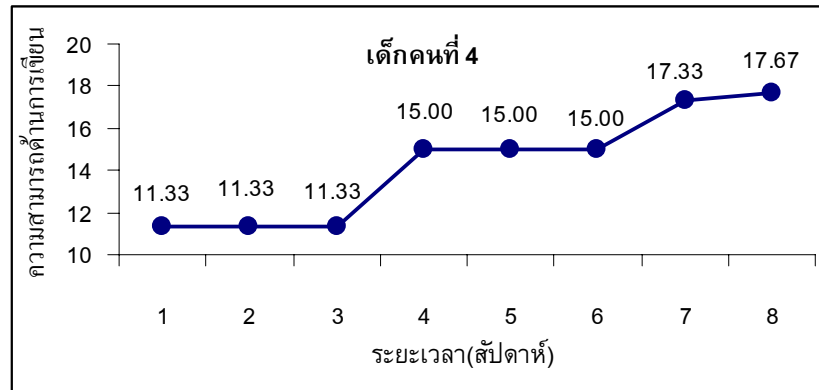
ภาคผนวก ค

- ภาพประกอบการแสดงการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย
(รายบุคคล)

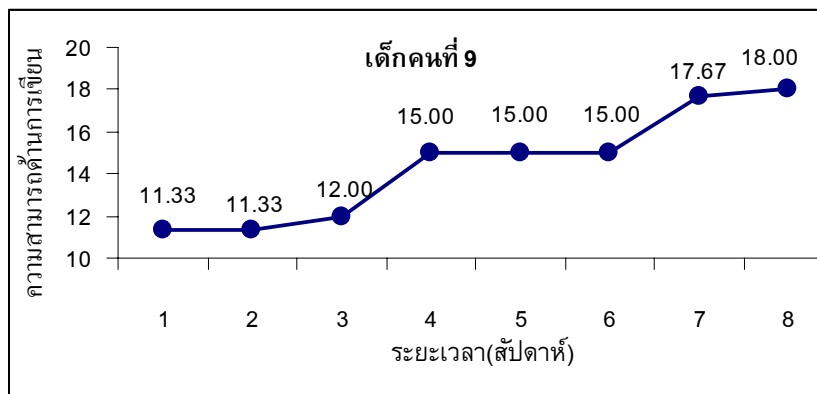
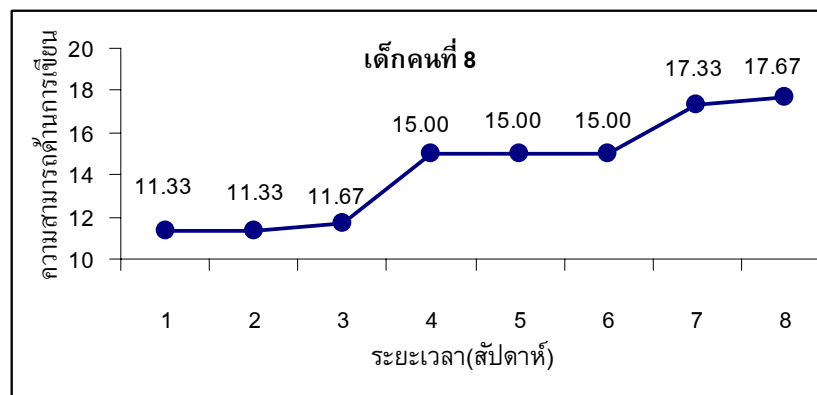
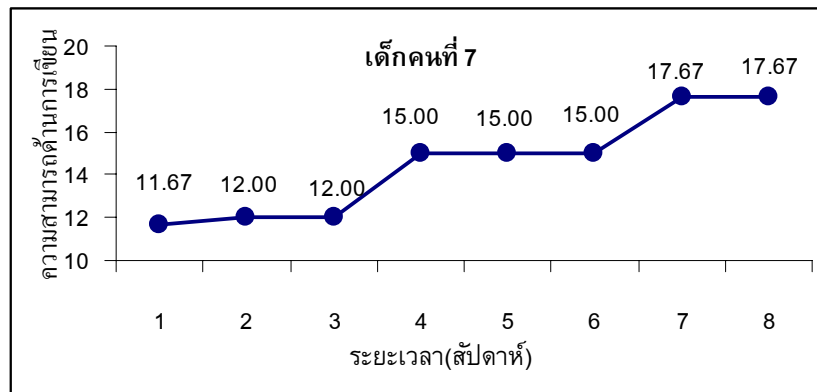
ภาพประกอบ - แสดงการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย(รายบุคคล)

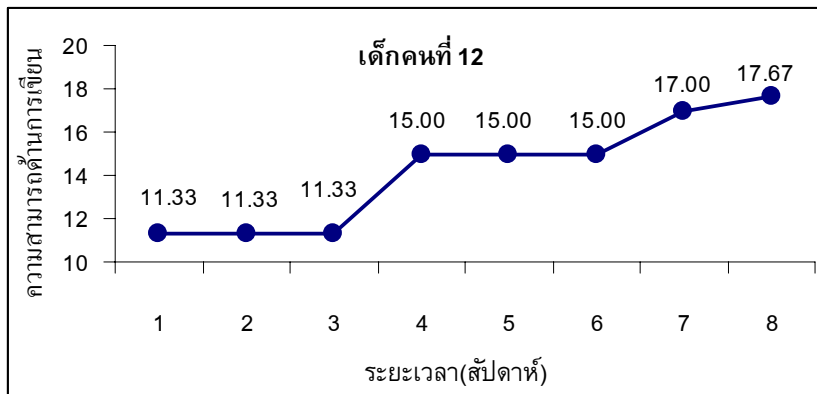
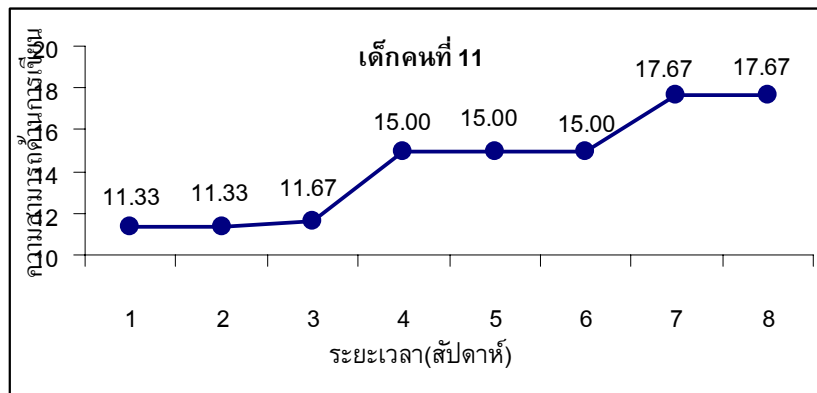
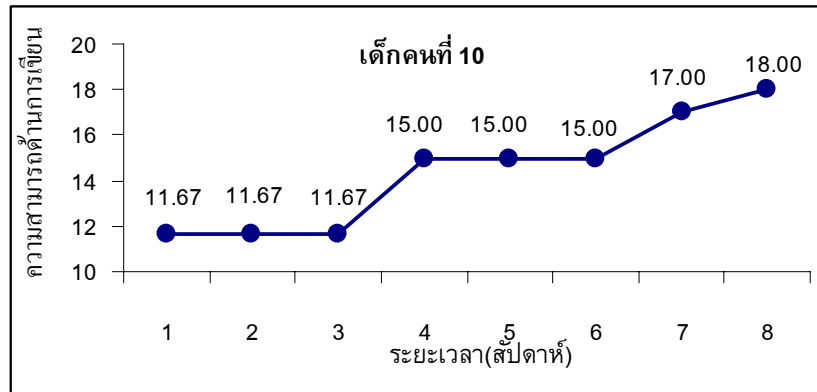
ภาพประกอบ – (ต่อ)

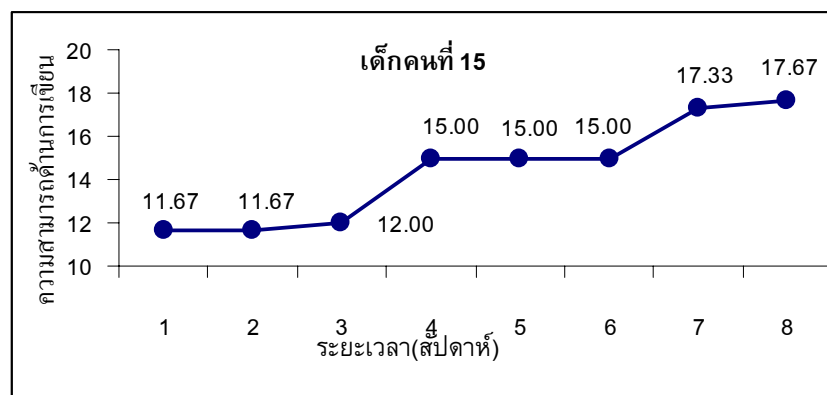
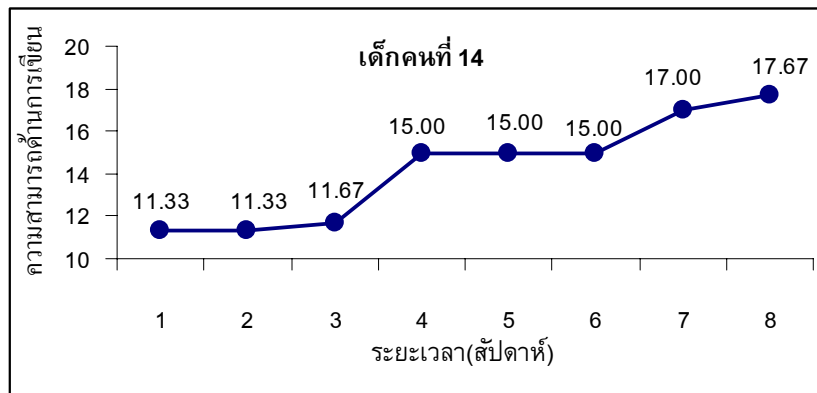
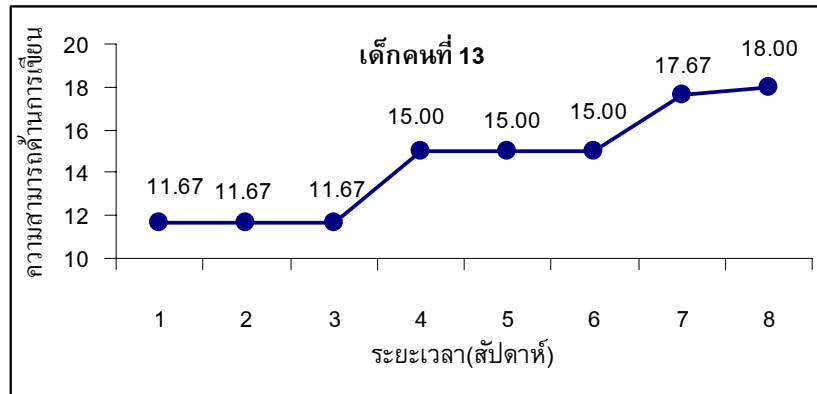
ภาพประกอบ – (ต่อ)

ภาพประกอบ – (ต่อ)

ภาพประกอบ – (ต่อ)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางเพิ่มศรี ชูวิเชียร
วันเดือนปีเกิด	23 กุมภาพันธ์ 2491
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดตาก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	322/6-7 ถนนสุขุมวิท 63 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทร 02-3912452
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	โรงเรียนเบญจมบพิตร แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทร 02-2811058

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2507	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนผดุงปัญญา จังหวัดตาก
พ.ศ.2513	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง จากวิทยาลัยครูจันทระเกษม
พ.ศ.2507	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) จากวิทยาลัยครูพระนคร
พ.ศ.2507	การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ